

REGION IN AKTION

Eine Reise durch Vorpommern
Podróż przez Pomorze Przednie

AMADEU ANTONIO STIFTUNG

INITIATIVEN FÜR ZIVILGESELLSCHAFT UND DEMOKRATISCHE KULTUR

Pomorze Przednie angażuje się na rzecz kultury demokratycznej

Podróż po regionie

4 Grußwort des Ministerpräsidenten des Landes Mecklenburg-Vorpommern

6 Vorwort Amadeu Antonio Stiftung und schloss bröllin e.V.

Die Initiativen von Norden nach Süden

10 Bildungshaus am Meer, Lubmin	36 Pommersche Marktscheune e.V., Pasewalk
11 proVie Theater e.V., Hohenbüssow	37 Fairer Handel St. Marien, Pasewalk
12 KULTUR-TRANSIT-96 e.V., Burg Klempenow	38 Freizeitzentrum „Happy Together“, Pasewalk
13 Freie Republik Klitschendorf e.V.	39 Museum Pasewalk
14 Netzwerk Lassaner Winkel - Ackerbürgerei Lassan - Kunst & Kemenaten Klein Jasedow - Duft- und Tastgarten Papendorf - Zukunftswerk Klein Jasedow	40 Schloss Rothenklempenow
16 DemokratieLaden Anklam	41 Wassermühle Werbelow
17 Verein für demokratische Kultur Vorpommern e.V., Anklam	42 Heimatverein Damerow e.V.
18 Vorpommersche Landesbühne Anklam	43 Züsedomer Oldtimer Freunde
19 Otto-Lilienthal-Museum Anklam	44 Was ist da los im Dorf?
20 Usedomer Eisenbahnhfreunde e.V., Karniner Brücke	45 Interview mit Bürgermeister Walter Krümmel, Fahrenwalde
21 Kulturverein Weitblick e.V. Bugewitz	46 schloss bröllin e.V.
22 KULTurSPEICHER Ueckermünde	47 Kulturelle Jugendarbeit Schloss Bröllin
23 Bildhauerei Bisby-Saludas, Hoppenwalde	48 Gutshaus Ramin e.V.
24 Riether Winkel - Alte Schule Rieth - Atelier PommernArt und Malschule Ahlbeck - Café „de Klönstu“ Rieth - Gesundhaus Klatschmohn Rieth	49 Kulturhaus Kino Brüssow e.V.
26 Kulturwerk Vorpommern e.V., Eggesin	50 Evangelische Kirchengemeinde Brüssow
27 Gemeinschaftszentrum Zeitbank e.V., Eggesin	51 Religionsgemeinschaften im ländlichen Raum
28 Künstlerhaus Vorpommern, Heinrichsruh	52 Malchower Labyrinthpark
29 Gut Neuensund bei Strasburg	53 Zuckermark e.V. Wallmow
30 Friedrichshof 13, Kublank	54 Kammerphilharmonie Uckermark e.V.
31 Latücht - Film + Medien e.V., Neubrandenburg	55 Dominikanerkloster Prenzlau
32 Interview mit Jutta Bressem / KunstgARTen Pasewalk	56 Kunststück Garten - Sabine Kalicki in Grünz - Ines Diederich in Vogelsang - Christina Pohl in Christianenhof - Charlotte Bieligg in Friedrichswalde
34 Lokschuppen Pomerania e.V.	58 Abenteuer Flusslandschaft - Flusslandschaft Reisen - Kanustation Anklam - Villa-Eden-Peene - Lindhof Liepgarten - Kanustation Burg Klempenow
35 Brückenbauer e.V., Pasewalk	60 Nazis – nicht in meiner Gaststätte!

Vorpommern engagiert sich für demokratische Kultur

Eine Reise durch die Region

Personen und Gruppen

- 62 Klausthaler Puppenbühne,
Bob Beeman & Jonas Soubeyrand
- 63 TheaterKunst für Kinder und Erwachsene,
Annette Wurbs & Peter Müller
- 64 Opernale e.V., Henriette Sehmsdorf
- 65 cri du coeur, Fine & Willehad Grafenhorst
- 66 TEN PEN Chii ART LABOR,
Yumiko Yoshioka & JoaXhim Manger
- 67 The Working Party, Pip Hill & Benno Plassmann
- 68 Theatergruppe Senfkorn, Reiko Pieper
- 69 Theater Dramaukles, Sven Lange
- 70 Ute Gallmeister, Malerei & kulturelle Jugendarbeit
- 71 KinderAkademie im ländlichen Raum, Angelika Janz
- 72 Hexe Klex, Elfriede Schrodt
- 73 Konfliktvermittler-Training.de, Ursula Heldt
- 74 PudelsKern, Maximilian Koch
- 75 KulturKontor Uckermark, Heike Sawal-Nowotny
- 76 Die Saubermänner – Unter falscher Flagge /
Peter Porwitzki
- 78 Orte der Begegnung / Niels Gatzke
- 80 Nowa Amerika
- 81 HOP Transnationales Netzwerk Odermündung e.V.
- 82 Deutsch-Polnische Gesellschaft Vorpommern e.V.
- 83 Internetportale der deutsch-polnischen Verständigung
- 84 TEATR KANA
- 85 Puppentheater PLECIUGA und KONTRAPUNKT
- 86 Reichsideologen - nicht nur harmlose Spinner /
Jan Rathje

Netzwerke und Informationen

- 90 LOBBI
- 91 RAA Mecklenburg-Vorpommern e.V.
- 92 Aktionsbündnis Vorpommern:
weltoffen, demokatisch, bunt!
- 93 Bündnis der Bürgermeister
- 94 Amadeu Antonio Stiftung
- 95 Initiativen der Amadeu Antonio Stiftung
- 96 Kunst- und Kulturrat Vorpommern-Greifswald
- 97 Frauenbildungsnetz MV e.V. und
Die Kunst von Kunst zu leben
- 98 dfb – Demokratischer Frauenbund e.V.
- 99 Lokales Bündnis für Familie Uecker-Randow
- 100 Arbeitslosenverband Uecker-Randow e.V.
- 101 Füreinander Miteinander: AWO, Caritas,
Volkssolidarität, Deutsches Rotes Kreuz
- 102 LAG Soziokultur Mecklenburg-Vorpommern e.V.
- 103 Laft MV e.V. und Künstlerbund
- 104 Land-Frauenverband und GEDOK-MV e.V.
- 105 PopKW und Kulturelle Kinder- und Jugendbildung

Förderungen

- 108 Fördermöglichkeiten für Projekte
- 110 Pomerania e.V. und
Stiftung für deutsch-polnische Zusammenarbeit
- 111 Hilfswerk Kurierverlag e.V.
- 112 Bürgerstiftungen für demokratische Kultur
- 113 Nachwort
- 114 Landkarte

Bildung

Kultur

Soziales

Natur

Liebe Leserinnen, liebe Leser,

Mecklenburg-Vorpommern ist ein schönes Land. Ein Land, das sich seit der Deutschen Einheit gut entwickelt hat. Dank der Ideen, der Kraft und des Fleißes der Menschen, die hier leben. Und auch dank der Investoren, die hierher gekommen sind und dank der Solidarität der alten Bundesländer.

Die ganz große Mehrheit der Menschen in unserem Land steht für ein weltoffenes und tolerantes Mecklenburg-Vorpommern. Leider gibt es aber auch in unserem Land rechtsextreme Gewalt und rechtsextremistisches Gedankengut. Die NPD sitzt im Landtag und ist auch in Kreistage und Gemeindevertretungen gewählt worden. Es kann keinen Zweifel geben: Rechtsextreme sind Feinde der Demokratie. Sie bekämpfen die Demokratie und wollen sie abschaffen. Dem müssen wir Einhalt gebieten. Im Landtag sind sich alle demokratischen Fraktionen einig. Es gibt keine wie auch immer geartete Kooperation mit den Rechtsextremisten. Und auf Bundesebene setzt sich unser Land konsequent für ein NPD-Verbotsverfahren ein. Genauso wichtig ist der Kampf gegen den Rechtsextremismus vor Ort. Lassen Sie uns gemeinsam rechtsextremistischen Tendenzen, Rassismus, Antisemitismus und rechtsextremer Gewalt die Stirn bieten. Es gibt Tausende Menschen, die aufstehen und Flagge zeigen, wenn Rechtsextreme ihr Unwesen treiben. Das wurde nicht zuletzt bei der Menschenkette von Pasewalk bis Viereck im vergangenen August deutlich: Für Toleranz und Weltoffenheit, gegen Gleichgültigkeit und Menschenverachtung. Diese und viele, viele andere Aktionen stärken die Demokratie.

Als Ministerpräsident freue ich mich darüber und bin stolz darauf. Es kommt auf die Kraft, die Courage und das Engagement jedes Einzelnen an.

Und auf den Ideenreichtum von vielen Mecklenburgerinnen und Mecklenburgern, Vorpommerinnen und Vorpommern in Initiativen und Netzwerken, auf die Unterstützung von Bildungseinrichtungen und Institutionen. Demokratie fällt nicht vom Himmel. Sie muss immer und immer wieder neu erklärt, errungen und beschützt werden. Dieser Prozess fängt in der Familie an und setzt sich in allen Bereichen der Gesellschaft fort. Nur, wenn wir in einer positiven demokratischen und mitmenschlichen Gesellschaft leben und es keinerlei Zusammenarbeit, Duldung oder Schweigen gegenüber rechtsextremistischen Tendenzen gibt, werden wir den Einfluss von Rechtsextremen zurückdrängen.

Und solche Projekte wie *Region in Aktion – Kommunikation im ländlichen Raum* sind genau der richtige Weg. Sie sind ein sehr gutes Beispiel dafür, wie man die Demokratie stärken und ein respektvolles Zusammenleben in ländlicher Region organisieren kann. Dazu gehört vor allem, miteinander zu reden. Über das, worüber wir uns freuen und auch über das, was uns in unserem Gemeinwesen ärgert. Kommunikation ist ein Schlüssel für gegenseitiges Verstehen. Mit den 1. Pasewalker Gesprächen des Bündnisses *Vorpommern – weltoffen, demokratisch, bunt* gibt es gute Erfahrungen, auf denen sich aufbauen lässt.

Ich danke der Amadeu Antonio Stiftung für die Idee, ein Handbuch für soziale Netzwerke, Initiativen und Projekte herauszugeben, das Orientierung gibt und zum Mitmachen inspiriert. Das ist wirklich ein tolle Idee. Ich hoffe, dass es auf großes Interesse trifft.

Erwin Sellering

Ministerpräsident des Landes Mecklenburg-Vorpommern

Drodzy Czytelnicy, Drogie Czytelniczki,

Meklemburgia – Pomorze Przednie to piękny kraj związkowy. Land, który dobrze rozwija się od czasu zjednoczenia Niemiec. To zasługa pomysłowości, siły oraz pracowitości żyjących tu ludzi. Ale także inwestorów, którzy tutaj napłynęli oraz wspierającej, solidarnej postawy starych krajów związkowych.

Zdecydowana większość mieszkańców naszego kraju związkowego popiera otwartą i tolerancyjną Meklemburgię – Pomorze Przednie. Niestety także i u nas, w naszym kraju związkowym spotkać się można z ideologią prawicowych ekstremistów i opartą na niej przemocą. Narodowodemokratyczna Partia Niemiec (NPD) reprezentowana jest w Landtagu, jej przedstawiciele zostali również wybrani do rad powiatów i gminnych organów przedstawicielskich. Nie ma co do tego wątpliwości, że prawicowi ekstremiści to wrogowie demokracji.

Zwalczają demokrację z zamiarem jej całkowitego zniszczenia. Musimy się temu stanowczo sprzeciwić. W Landtagu wszystkie frakcje demokratyczne są co do tego zgodne. Nie ma możliwości współpracy z radykalną prawicą w żadnej formie. Nasz kraj związkowy także na poziomie ogólnoniemieckim konsekwentnie angażuje się na rzecz postępowania zmierzającego do delegalizacji NPD. Równie ważna jest walka z prawicowym ekstremizmem u podstaw, na miejscu. Wspólnie stawmy czoła skrajnie prawicowym tendencjom, nienawiści do obcych, antysemityzmowi i przemocy motywowanej ideologią radykalnej prawicy. Tysiące ludzi organizuje się, wyraźnie sprzeciwiając się przestępcości działalności prawicowych radykałów. Szczególnie wyraźnie uwidocznia to sierpienna akcja ludzkiego łańcucha od Pasewalk do Viereck: na rzecz tolerancji i otwartego spojrzenia na świat, przeciwko obojętności i pogardzie dla człowieka. To i wiele, wiele innych działań wzmacniają demokrację. Ich istnienie napa- wa mnie jako premiera dumą i zadowoleniem.

Liczysię siła, odwaga i zaangażowanie każdego z nas.

A także bogactwo pomysłów wielu Meklemburek i Meklemburczyków, mieszkańców i mieszkańców Pomorza Przedniego zaangażowanych w różnego typu inicjatywach i sieciach oraz wsparcie jednostek kształcących i instytucji. Demokracja nie spadła nam z nieba. Musimy ją nieustannie na nowo definiować i wyjaśniać, zdobywać i strzec jej. Ten proces rozpoczyna się już w każdej rodzinie, a rozwija dalej w różnych dziedzinach życia społecznego. Tylko żyjąc w pozytywnym nastawieniu, w społeczeństwie demokracji obywatelskiej, gdzie w żadnym razie nie ma miejsca na współpracę, tolerowanie czy milczące przyzwolenie dla radykalnie prawicowych tendencji, tylko wtedy uda nam się powstrzymać wpływy skrajnej prawicy.

Właśnie takie projekty jak *Region w działaniu – Komunikacja w obszarze wiejskim* są właściwą formą działania. Stanowią one doskonały przykład na to, jak można wzmacniać demokrację i organizować wzajemną, pełną poszanowania współpracę w obszarze wiejskim. Aby to osiągnąć należy przede wszystkim rozmawiać. O tym, co nas cieszy, ale także o tym co nas denerwuje w naszym wspólnym funkcjonowaniu. Komunikacja jest kluczem do wzajemnego zrozumienia. 1. Rozmowy Pasewalskie sojuszu *Pomorze Przednie – otwarte na świat, demokratyczne, kolorowe* stanowią nie tylko dobre doświadczenie, ale są wręcz podwaliną do dalszej budowy.

Pragnę przy tym podziękować Fundacji Amadeu Antonio za ideę wydania przewodnika po społecznych sieciach, inicjatywach i projektach, który umożliwia orientację w tym zakresie, a także inspiruje do współdziałania. To naprawdę świetny pomysł i mam nadzieję, że spotka się on z dużym zainteresowaniem.

Erwin Sellering

Premier kraju związkowego
Meklemburgia – Pomorze Przednie

Vorpommern ist nur noch auf der Landkarte rechts. Dies wird langsam deutlich, besonders nachdem im August 2012 zivilgesellschaftliche Initiativen, engagierte Einzelpersonen, Kirche, Vereine, Medien, Politik und Verwaltung und allen voran das gerade gegründete Bündnis Vorpommern: weltoffen, demokratisch, bunt! erfolgreich gegen ein neonazistisches "Pressefest" der NPD bei Pasewalk demonstriert haben.

Dieser Protest ist hervorgegangen aus langfristiger Arbeit von Vereinen und Initiativen vor Ort gemeinsam mit Fachkräften und engagierten Organisationen von außerhalb. Er steht beispielhaft dafür, was bürgerschaftliches Engagement mit einer klaren zivilgesellschaftlichen und demokratischen Haltung alles leisten kann. Falsch wäre es, diesen gemeinschaftlichen Erfolg nur unter Imagegründen positiv zu bewerten.

Im Gegenteil, der größte Erfolg ist, dass wir in der Region dies für uns und unser unmittelbares Lebensumfeld getan haben. Die zweite Erfolgsbedingung war, dass sich alle gleichberechtigt in die Vorbereitung und in die weitere Arbeit des Bündnisses einbringen konnten. Hier in Vorpommern ist anscheinend ein Prototyp für erfolgreiches und beteiligungsorientiertes Bürgerengagement auf dem Lande entstanden, das auch in der breiten Fläche der Region funktioniert. Das muss nicht auf das Engagement gegen Neonazis beschränkt bleiben.

Es gibt vielfach den Wunsch und das Bedürfnis, das Umfeld, die eigene Kommune mit zu gestalten und auch jenseits der Wahlentscheidung für die eine oder andere Partei beteiligt zu werden. Beteiligung ist eine der besten Präventionen gegen Rechtsextremismus: Indem wir uns einbringen, Sorgen, Ängste und Wünsche von Personen um uns herum wahrnehmen und uns solidarisch ohne Ausgrenzung, Hetze und Neid darüber verständigen, was und wie wir etwas ändern können.

Für diese Form der Beteiligung den besten Rahmen zu schaffen, ist die Aufgabe öffentlicher Verwaltung und demokratischer Parteien.

Der kontinuierlich wachsende Protest gegen die NPD hat gezeigt, welche bürgerschaftlichen Potenziale die Region Vorpommern hat. Dieses Potenzial zusammenzutragen und für die Region weiter nutzbar zu machen, ist der Anlass für das Reisebuch durch die Region. Besonderer Dank geht an Katharina Husemann, die gemeinsam mit dem Photographen Peter van Heesen durch ihre unermüdliche Reisetätigkeit dies alles zusammengetragen hat. Das Reisebuch stellt verschiedene Gruppen und Initiativen aus den Bereichen Kunst, Umwelt, Soziales und Politik sowie Einzelpersonen und Netzwerke vor und verweist auf Möglichkeiten der Unterstützung. Besonders stolz sind wir darauf, dass es zweisprachig erscheint. Vorpommern ohne die Metropole Stettin vor der Haustür und die vielen polnischsprachigen Zuwanderinnen und Zuwanderer zu denken, wäre fast schon fahrlässig. Deswegen freuen wir uns, wenn das Reisebuch zu mehr gelebter Vielfalt in der Region beiträgt. Der viele Platz in der Region und die Offenheit der Menschen werden zunehmend von Rechtsextremen ausgenutzt, indem sie sich einmieten oder Immobilien kaufen, um dort ihre menschenverachtende Propaganda zu verbreiten. Deswegen haben wir dies auch in dem Reisebuch zum Thema gemacht. Gerade hier ist Zivilcourage gefragt, wenn man die Neonazis oder Reichsideologen vor die Haustür setzt. Wer in eine solche Situation kommt, kann sich sicher sein, dass er oder sie hier nicht alleine ist. Alle hier im Heft vertretenen Gruppen, Initiativen und Einzelpersonen sind ansprechbar. Denn dies war die Voraussetzung dafür, dass der schloss bröllin e.V. und die Amadeu Antonio Stiftung sie in dieses Buch aufgenommen haben.

Eine gute Reise durch Vorpommern wünschen,

Timo Reinfrank - Amadeu Antonio Stiftung
und Benno Plassmann - schloss bröllin e.V.

Pomorze Przednie tylko na mapie jest po prawej stronie. Powoli stało się to jasne, zwłaszcza po tym, jak w sierpniu 2012 roku inicjatywy obywatelskie, zaangażowane osoby fizyczne, Kościół, stowarzyszenia, media, przedstawiciele polityki i administracji, a przede wszystkim dopiero co założony związek Pomorze Przednie: otwarte na świat, demokratyczne, kolorowe! skutecznie zaangażowały się w demonstrację przeciwko neonazistowskiemu "świętu prasy" organizowanemu przez NPD w Pasewalku. Ten protest wyrósł z długotrwałej pracy stowarzyszeń i organizacji działających lokalnie wspólnie zaangażowanymi inicjatywami i specjalistami zewnętrznymi. Jest on doskonałym przykładem tego, jakie mogą być efekty zaangażowania obywatelskiego z czystym demokratycznym przesłaniem i obywatelską postawą.

Byłyby błędem, gdyby ten wspólny sukces rozpatrywać wyłącznie w kategoriach wizerunkowych. Wręcz przeciwnie, naszym największym sukcesem jest to, że udało nam się zadziałać dla nas i naszego bezpośredniego otoczenia w regionie. Kolejną przesłanką tego sukcesu był fakt, że wszyscy na równi mogli włączyć się w przygotowania i pracę Związku. Prawdopodobnie więc tutaj, na Pomorzu Przednim powstał prototyp skutecznego, zorientowanego na współdziałanie zaangażowania społecznego na obszarze wiejskim, które w dużej mierze funkcjonuje na znacznym obszarze regionu. Nie musi się to zresztą ograniczać do działalności antynazistowskiej.

Spotykamy się z życzeniem, a wręcz potrzebą współprzerzenia rzeczywistości we własnym otoczeniu, własnej gminie, także niezależnie od wyborów czy tej lub innej partii politycznej. Udział jest jednym z najlepszych środków prewencyjnych przeciwko prawicowemu ekstremizmowi – w ten sposób możemy się angażować, dostrzegać troski, obawy, życzenia osób z naszego otoczenia, możemy solidarnie, bez wykluczenia, pośpiechu i zazdrości wspólnie decydować o tym, co i w jaki sposób zmienić.

Stworzenie najlepszych ram dla takiej formy demokracji uczestniczącej jest zadaniem administracji publicznej i partii demokratycznej.

Stale rosnący protest przeciwko NPD unaocznił, jaki potencjał obywatelski drzemie na Pomorzu Przednim. Za miarem niniejszego przewodnika po regionie jest wspierać i rozwijać ten potencjał, czyniąc go społecznie użytecznym. Przewodnik prezentuje różne grupy i inicjatywy z zakresu sztuki, ochrony środowiska, społeczne i polityczne, przedstawia także pojedyncze osoby i całe sieci, wskazując przy tym na szerokie możliwości wsparcia.

Szczególnie dumni jesteśmy z tego, że ten przewodnik ukazuje się dwujęzycznie. Myślenie o Pomorzu Przednim bez aglomeracji szczecińskiej czy wielu osadników polskojęzycznych byłoby co najmniej nierozważne.

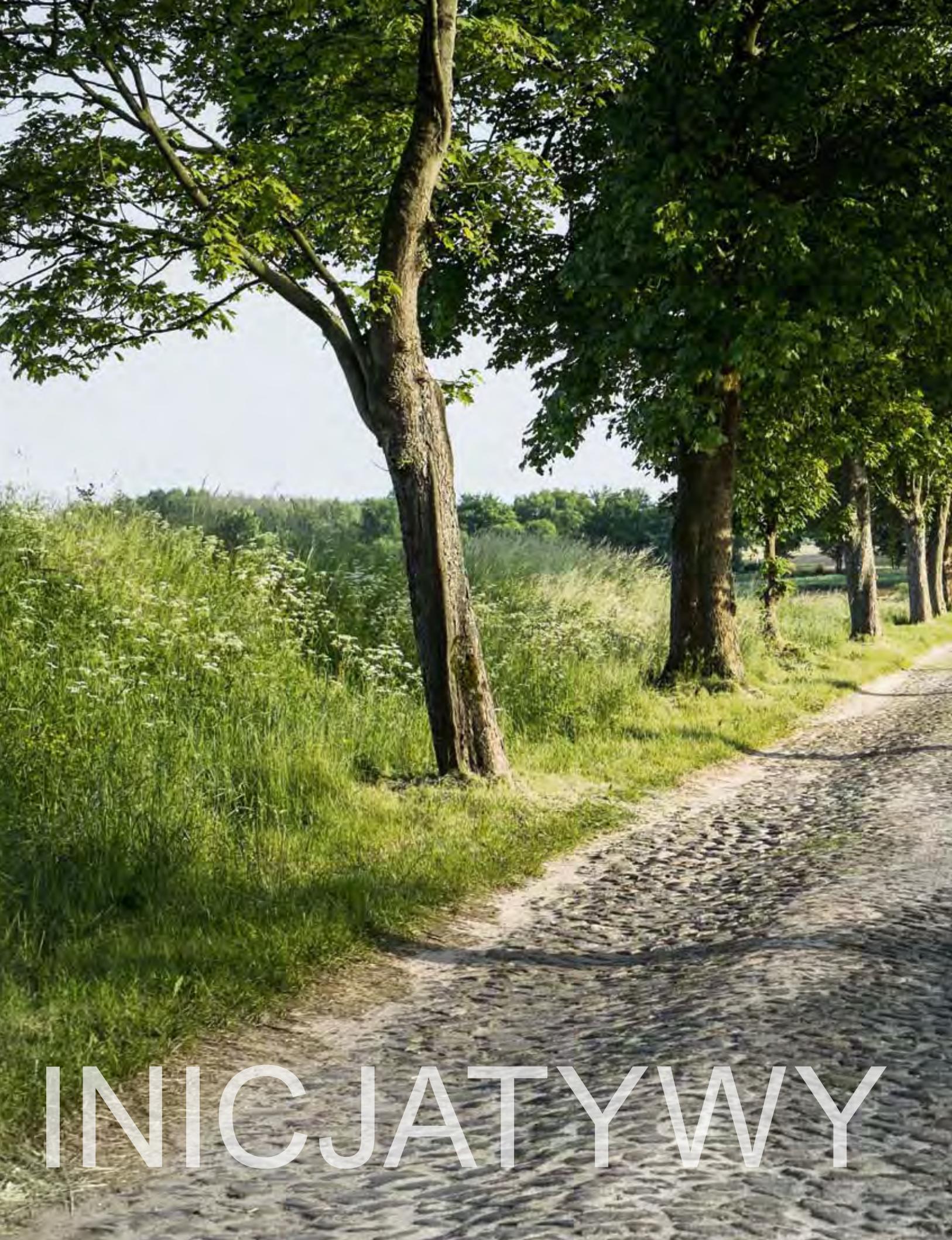
Dlatego właśnie cieszylibyśmy się, gdyby ta publikacja mogła przyczynić się do dalszego ożywienia różnorodności regionu. Duża przestrzeń w regionie i otwartość ludzi coraz bardziej wykorzystywana jest przez prawicowych ekstremistów, którzy wynajmując albo kupując nieruchomości, tworzą w nich centra propagandy antyludzkiej.

Stąd też zwracamy na to szczególną uwagę w niniejszym przewodniku. Właśnie w takim przypadku pożądana jest cywilna odwaga, kiedy neonazistom i prawicowym ideologom pokazuje się drzwi. Kto znajdzie się w tej sytuacji, może być pewien, że nie jest osamotniony.

Mozna zwracać się do wszystkich wymienionych tu grup, inicjatyw i osób. To było bowiem warunkiem, aby stowarzyszenie schloss bröllin e.V. i Fundacja Amadeu Antonio umieściły je w tej publikacji.

Udanej podróży po Pomorzu Przednim życzą,

Timo Reinfrank – Fundacja Amadeu Antonio
i Benno Plassmann – Stowarzyszenie schloss bröllin e.V.

A photograph of a dirt road in a rural setting. The road is paved with large, irregular stones and curves to the right. On the left, there is a field of tall, green grass. A row of tall, mature trees lines the right side of the road, their trunks and branches reaching upwards. The sky is clear and blue. The overall atmosphere is peaceful and suggests a journey or a path ahead.

INICJATYWY

A photograph of a dirt road lined with tall, mature trees, likely plane trees, creating a canopy overhead. The road curves gently to the left in the distance. The surrounding landscape is a mix of green grass and fields under a clear blue sky.

INITIATIVEN

In der Heimvolkshochschule Lubmin öffnen Bildungsreisen und internationale Begegnungen den Blick weit über den „eigenen Tellerrand“ hinaus.

Idyllisch gelegen an der Ostseeküste bietet das Bildungshaus 17 Doppelzimmer, sechs Bungalows mit je zwei Schlafräumen, eine hauseigene Küche, Zelt- und Caravanplätze, Gemeinschaftsräume sowie eigene Werkstätten.

Die Mitarbeiterinnen und Mitarbeiter, Kursleiter und Kursleiterinnen stellen Zeitgeschichte, politische-Schwerpunktthemen und den Gedanken der Völkerverständigung in den Mittelpunkt ihrer Arbeit.

Für Einzelpersonen, Gruppen, Familien oder Schulklassen wird ein breitgefächertes Programm geboten, von

Bildungshaus am Meer

Stowarzyszenie Dom nauki nad morzem – Domowa szkoła ludowa. Życie i nauka pod jednym dachem – w szkole ludowej Lubmin, podróże edukacyjne i międzynarodowe spotkania otwierają nowe horyzonty i pozwalają spojrzeć dalej niż „czubek własnego nosa“. Sielankowo położony nad morzem ośrodek oferuje 17 podwójnych pokoi, sześć domków po 2 sypialnie w każdym, a także domową kuchnię, miejsca na polu namiotowym i pod kampery, jak również wspólne pomieszczenia na warsztaty. Pracownicy i instruktorzy w swojej pracy skoncentrowani są na historii współczesnej, aktualnych problemach politycznych oraz dialogu międzynarodowym służącym porozumieniu ponad podziałami.

allgemeiner Weiterbildung, über Bewegung, Gesundheit und Ernährung bis hin zu Kunst und Gestaltung, Musik und Theater. Für genügend Erholung sorgt die reizvolle Umgebung des Greifswalder Boddens.

Die aufwändig gestaltete Webseite hält zahlreiche Informationen und Impressionen sowie das aktuelle Kursprogramm für Sie bereit.

Das Bildungshaus am Meer befindet sich im alten Dorf des Seebades – in einer ruhigen Seitenstraße, die direkt an die See führt. Auf dem Dach des Hauses empfängt eine blaue Frauenstatue die Besucher mit offenen Armen. Parkplätze sind auf dem Gelände ausreichend vorhanden.

Bürozeiten: 7:30 Uhr – 16:30 Uhr
Geöffnet auch während der Kurszeiten
und nach Absprache

Pojedyncze osoby, grupy, rodziny czy klasy szkolne każdy znajdzie coś dla siebie – oferta obejmuje bowiem całą paletę od ogólnego dokształcania poprzez ruch, zdrowy styl życia i odżywianie aż po sztukę, tworzenie, muzykę i teatr. Wspaniałe otoczenie i Zalew Greifswaldzki dodatkowo uatrakcyjniją wypoczynek podczas pobytu.
Wiele informacji wraz z aktualną ofertą kursów znajdują Państwo na profesjonalnie przygotowanej stronie internetowej.

Lubmin

Heimvolkshochschule Lubmin e.V.
Birgit Eckert u. Heidrun Cyron
Gartenweg 5, 17509 Lubmin
Tel: 038354 22215
info@heimvolkshochschule.de
www.heimvolkshochschule.de

Anfahrt mit dem Zug bis Greifswald Hauptbahnhof und Weiterfahrt mit dem Bus Linie 518 ab ZOB Greifswald bis Lubmin Seebad, dann 10 Minuten Fußweg. Auf Ausschilderung Heimvolks hochschule achten.

Begonnen hat das proVie Theater als Dorftheater, mit einem mittlerweile liebevoll ausgebauten Veranstaltungsraum, im ehemaligen Speicher von Hohenbüssow. Hier, so wie an anderen Orten, bringen die Theaterleute und Musikerinnen und Musiker mit interkulturellen kreativen Angeboten Kultur in die ländliche Region. Theatraufführungen, Konzerte, Liedermacherwerkstätten, afrikanisches Trommeln, Kochen am offenen Feuer, Töpfern, Filzen, Tai Chi - hierbei wird demokratische Kultur selbstverständlich:

„Wir befinden uns mit vielen Leuten im direkten Austausch über Themen wie Migration oder Rassismus. Zu diesen Themen führen wir auch Projekte an Schulen und mit Initiativen durch.“

proVie Theater e.V.

Początkowo Teatr proVie był zwyczajnym teatrem wiejskim, w którym w międzyczasie pieczołowicie rozbudowano scenę w dawnym spichlerzu w Hohenbüssow. Tutaj, tak jak w wielu innych, podobnych miejscowościach, ludzie teatru, a także muzycy poprzez swoje twórcze, interkulturowe pomysły, wprowadzają sztukę pod strzechy na obszarach wiejskich.

Spektakle teatralne, koncerty, warsztaty pieśniarzy i kompozytorów, afrykańskie bębny, gotowanie na otwartym ogniu, garncarstwo, filcowanie czy Tai Chi – idee kultury demokratycznej są przy tym nieodzownym elementem: „Z wieloma osobami bezpośrednio wymieniamy się informacjami na temat migracji czy rasizmu. Ten wątek często pojawia się w realizowanych projektach w szkołach oraz w innych inicjatywach.”

So werden zum Beispiel in Zusammenarbeit mit Migrantinnen und Migranten sowie Vertreterinnen und Vertretern von Hilfsprojekten Trommelworkshops und Vorträge angeboten, um den Austausch zu den Themen Flucht und Leben in Deutschland aus der Sicht von Zugezogenen zu fördern.

Die Angebote richten sich an Gruppen, Familien und Einzelpersonen, an Kinder, Jugendliche und Erwachsene.

Der romantische Ort im Tollensetal hat sich auch zu einem Rastplatz für Radfahrerinnen und Radfahrer entwickelt.

Öffnungszeiten: je nach Angeboten, von Mai bis Anfang Oktober ganztägig.

Dzięki temu wspierane są np. dyskusje na temat wypędzeń, ucieczki i życia w Niemczech. Wykłady i warsztaty bębniarskie organizowane są we współpracy z migrantami i przedstawicielami programów pomocowych, by można było przedstawić problem z punktu widzenia osób nowo osiedlonych.

Oferta teatru skierowana jest zarówno do grup, rodzin, osób indywidualnych; dzieci, młodzieży i dorosłych. A romantyczne miejsce w Dolinie Dołęży (Tollensetal) stało się jednym z ulubionych miejsc odpoczynku dla rowerzystów.

Hohenbüssow

ProVie Theater e.V.
Leo Kraus
Speicher 2 A, 17129 Alt Tellin / Hohenbüssow
Tel. 039993 76744, 03962 257019,
Mobil: 0157 88875901
info@provie-theater.de - www.provie-theater.de

Gäste können vom sieben Kilometer entfernten Bahnhof Sternfeld (Bahnstrecke Berlin-Stralsund) abgeholt werden oder einen schönen Spaziergang unternehmen.

Kunst – Kultur – Natur – Burg Klempenow ist ein Ort für Begegnung. Aus einem Freundeskreis heraus entstand 1991 der Verein mit dem Ziel, die Burg denkmalgerecht zu sanieren und kulturell zu beleben.

Seither finden Ausstellungen in der Galerie, Kinder- und Jugendangebote in den Aktionsräumen, auf dem Wasserspielplatz und im Garten, sowie ein Clubkino, Konzerte, Workshops und Lesungen statt. Auch das Filmfest „der NEUE HEIMAT film“, das Musikfestival „Transit-Festival“ und die Kunsthandwerksmärkte ziehen viele Besucherinnen und Besucher an.

Ein Welcome Center bietet Informationen für Gäste von nah und fern, ein Café lädt zum Verweilen ein und ein Laden verkauft regionale Produkte.

KULTUR-TRANSIT-96 e.V.

Spośród grupy przyjaciół w 1991 roku utworzone zostało stowarzyszenie, którego celem stało się odrestaurowanie zamku zgodnie z zasadami ochrony zabytków, a następnie jego kulturalne ożywienie. Od tego momentu w powstałej na miejscu galerii odbywają się wystawy, w zaadaptowanych pomieszczeniach, na placu zabaw wodnych, w ogrodzie i kinie kwitnie oferta dla dzieci i młodzieży, a w salach odbywają się koncerty, wykłady lub warsztaty. Wielu odwiedzających przyciąga też cykl filmowy pod hasłem „der NEUE HEIMAT film“ festiwal muzyczny „Transit-Festival“ a także jarmarki wyrobów artystycznych.

Welcome Center służy jako wrota do regionu oferując informacje dla gości z daleka i z okolicy.

Die Räumlichkeiten können für private und gewerbliche Feiern und Seminare gemietet werden, allerdings nicht von Neonazis. Ein Teil der Räume ist nur begrenzt heizbar.

Der Verein setzt sich für Begegnungen ganz unterschiedlicher Art ein. So werden gerade junge Menschen in die Entwicklung der Kulturprojekte einbezogen: „Mit dem Blick in Vergangenheit und Zukunft gilt es, Antworten zu suchen auf die Frage: Was braucht es, um hier im Land zu bleiben oder herzukommen und sich einzubringen?“

Welcome Centre: April–Oktober Mi–So 11–18 Uhr
und an Feiertagen
Burg Café: Mai–August Di–So 12–17 Uhr.
Oktober–November Fr–So 12–17 Uhr
Laden: Do–Mo 11–17 Uhr
Clubkino jeden letzten Freitag im Monat
Folktańc jeden ersten und dritten Mittwoch im Monat

Kawiarnia zaprasza na chwilę zapomnienia, zaś sklepik w zamkowej bramie daje możliwość zakupu regionalnych produktów. Pomieszczenia zamku można wynająć na cele prywatne czy firmowe imprezy i seminaria, lecz nie są one dla Neonazistów. Należy jednak pamiętać, że tylko część z pomieszczeń zamkowych jest ogrzewana. Stowarzyszenie angażuje się w organizację najróżniejszych spotkań. W ten sposób udaje się włączać młodych ludzi w projekty kulturalne.

Breest / OT Klempenow

KULTUR-TRANSIT-96 e.V.
Eva Thiele, Norbert Valtin, Christian Herfurth,
Undine Spillner
Burg Klempenow, 17089 Breest, OT Klempenow
Tel: 03965 211331
verein@burg-klempenow.de,
www.burg-klempenow.de

Anfahrt mit der Bahn nach Altentreptow, Gnevskow oder Sternfeld, dann mit dem Fahrrad in ca. 20 Minuten. Oder der Buslinie 300. Oder mit dem Auto über die A20 (Abfahrt Anklam / B199 / L35). Außerdem liegt Burg Klempenow direkt an der Kanustation Tollense / Wasserwanderrastplatz.

Mehr als 30 Jahre war das Gutshaus Klitschendorf sich selbst überlassen, als es die Gründungsmitglieder der „Freien Republik Klitschendorf“ erstmals betraten. Heute ist es weitgehend restauriert und mit neuem Leben gefüllt. Entstanden ist ein soziokulturelles Projekt, das es sich zur Aufgabe gemacht hat, das Guts- gelände wieder zum kulturellen und kommunikativen Zentrum der Region werden zu lassen. Dies wird nur im Zusammenspiel von vielen Menschen gelingen, die sich gemeinsam einbringen. Vieles befindet sich derzeit im Aufbau, unter anderem ein Kino und ein Pferdebetrieb mit therapeutischen Reitangeboten, Anderes ist in Planung.

Freie Republik Klitschendorf e.V.

Przez ponad 30 lat dworek Klitschendorf pozostawiony był samemu sobie, dopóki członkowie-założyciele Stowarzyszenia Wolna Republika Klitschendorf nie spotkali się po raz pierwszy. Dzisiaj dworek jest już w znacznej mierze odrestaurowany i pełni życiem. Powstał przy tym projekt społeczno-kulturalny, który za zadanie postawił sobie, aby dawne majątki ziemskie na powrót stały się kulturalnymi i komunikacyjnymi centrami regionu. Mogło to się udać tylko w przypadku współudziału ludzi, którym na tym zależało. Wiele znajdowało się wtedy w budowie, jak na przykład kino czy stadnina koni z ofertą hipiki terapeutycznej, w planach są także inne inicjatywy.

Menschen, die am Aufbau einer jungen Republik teilhaben wollen, sind in Klitschendorf genau richtig.

„Der Mikrokosmos der Freien Republik Klitschendorf bietet die Möglichkeit, demokratische Strukturen und Vorgänge im Zusammenspiel vieler unterschiedlicher Angänge und Sichtweisen zu betrachten. Eine positive Plattform für den Austausch der Menschen in der Region untereinander und für Gespräche mit Interessierten aus aller Welt.“

Ci, którzy chcą brać udział w rozbudowie młodej republiki, w Klitschendorfie są dokładnie we właściwym miejscu.

„Mikrokosmos wolnej republiki Klitschendorf oferuje możliwość poznawania struktur i procedur demokratycznych z wielu różnych stron i w różnym ujęciu. Stanowi pozytywną platformę wymiany myśli pomiędzy ludźmi z regionu oraz forum do dyskusji z zainteresowanymi z całego świata“.

Klein Bünzow

F.R.O.K. (Free Republic of Klitschendorf) e.V.
Harald Siebler, Anja Dührberg-Siebler
und Günter Göbel
Gutsanlage Klitschendorf, Klitschendorf 8,
17390 Klein Bünzow, OT Klitschendorf
Tel: 0163 2627280, Mobil: 0171 5661464
website@klitschendorf.de
www.klitschendorf.de

Klitschendorf liegt von der B 109 aus gesehen zwischen Groß Bünzow und Bömitz 5 km vom Bahnhof Klein Bünzow oder ca. 2 km vom Bhf Anklam bis Klitschendorf

Vom Peenestrom umarmt, ein klein wenig abseits, liegt der Lassaner Winkel. Malerische Hügel, verträumte Dörfer und viele winzige Seen - die sogenannten Himmelsauen - sind der Rahmen für eine Vielfalt aus zahlreichen Initiativen, kleinen Betrieben, künstlerischem Schaffen und Handwerk.

So unterschiedlich die einzelnen Akteurinnen und Akteure in dieser Kulturlandschaft auch sein mögen: Hier wird vorgemacht, dass die Menschen einer Region ein gemeinsames Selbstverständnis für ihre Heimat und durch Austausch und Zusammenarbeit Stärke entwickeln können.

Netzwerk Lassaner Winkel

Otoczony nurtem Piany, nieco na uboczu, leży zakątek Lassański. Małownicze pagórki, idylliczne wioski i mnóstwo niewielkich jezior tworzą tło dla różnorodnych licznych inicjatyw, małych warsztatów i zakładów, artystycznego tworzenia i rękodzieła.

Tak jak różni mogą być ludzie, pojedyńczy aktorzy tego krajobrazu kulturalnego, tak jedno jest jasne - ludzie z tego regionu rozwijają swoje przywiązanie do swej małej ojczyzny także poprzez wymianę i współpracę wewnątrz i na zewnątrz.

Sieć „Zioła, sztuka, oczy nieba” w Zakątku Lassańskim angażyuje się na rzecz zrównoważonego turystmu, bliskości z przyrodą i świadomości ekologicznej oraz na rzecz kultury i sztuki, kreatywności i aktywnego otwartego na świat regionu kierującego się zasadami solidaryzmu.

Das Netzwerk „Kräuter, Kunst und Himmelsauen“ im Lassaner Winkel steht für sanften Tourismus, Naturnähe und ein ökologisches Bewusstsein, für Kunst, Kultur und Kreativität und für eine aktive, solidarische, weltoffene Region.

Besonders in den Sommermonaten gibt es fast an jedem Tag Veranstaltungen, Konzerte, Lesungen, Seminare und Bildungsangebote, die den besonderen Charakter dieses schönen Landstrichs unterstreichen.

Netzwerk „Kräuter, Kunst und Himmelsauen“
Ansprechpartner: Karl Valta und Gerhard Mersch
www.lassaner-winkel.de
www.paradiesgarten-lassaner-winkel.de
www.lassan.de/veranstaltungen

Zwłaszcza w sezonie letnim niemal codziennie organizowane są imprezy, koncerty, odczyty, seminaria, kursy edukacyjne, które uwypuklają piękno krajobrazu w tym regionie.

Kräuter, Kunst und Himmelsaugen.

Ackerbürgerei

In Lassan bietet die Ackerbürgerei in wunderschönem Ambiente gemütliche, gut ausgestattete Ferienwohnungen, Zimmer, einen Tagungsraum für 20 Personen, Sauna und eine klitzekleine Gaststätte mit wechselnden Ausstellungen. Weitere Angebote sind Wildkräuterwanderungen, Stadtführungen und Eselspaziergänge.

Kunst & Kemenaten

Angela und Karl Valta bieten als Kunst-Schaffende, -Pädagogen und -Therapeuten Kurse in Malerei, Druckgrafik, Enkaustik und künstlerischem Stabpuppenbau an. In liebevoll ausgebauten Ferienwohnungen des Alten Gutshauses, in wunderschönem Ambiente, ist hier der ideale Ort für schöpferisches Tun und Nichtstun.

Duft- und Tastgarten Papendorf

Der „Mirabell - Verein zu Förderung von Natur, Kultur und Gemeinwesen e.V.“ betreibt diesen traumhaften Garten und pflegt die mehr als 300 verschiedenen Pflanzenarten: Eine Sinfonie der Sinne! Ein Teil des Gartens ist barrierefrei gestaltet und die Pflanzen mit Blindenschrift ausgeschildert. Eintritt Mai-Okt. für 3,50€, Kinder frei. Kinderkräuterwerkstatt und Wildkräuterwanderungen erweitern das Angebot. In Planung ist der Aufbau eines Hauses für Naturbildung am Fuße des Gartens.

Zukunftswerk Klein Jasedow

Einen Ort aufzubauen, um einen Beitrag zur Weiterentwicklung der Lebens- und Heilkunst zu leisten, in deren Zentrum eine Kultur des Friedens steht, war die Motivation für die Gründung des Zukunftswerks. Seit ihrem Zuzug nach Klein Jasedow im Jahr 1997 entstanden u.a. ein Mehrgenerationenhaus, das „Klanghaus am See“, in dem Konzerte, Seminare, Weiterbildungen im Bereich Musik und künstlerische Therapien angeboten werden, eine Medienproduktion, eine Teekräuter-Genossenschaft, eine Gongmanufaktur und der Ausbau des Traditionsssegelschiffs „Ernestine“.

W przepięknej aurze w Lassan oferta Ackerbürgerei obejmuje dobrze wyposażone mieszkania urlopowe, pokoje i salę seminarijną dla 20 osób, saunę i malutką restaurację ze zmieniającymi się wystawami. Ofertę dopełniają: piesze wycieczki w poszukiwaniu dzikich ziół, wycieczki z przewodnikiem po mieście oraz spacery z osłem.

Angela i Karl Valta oferują jako artyści oraz terapeuti i pedagogi kursy w zakresie malarstwa, grafiki, enkaustyki oraz wykonywania pacynek. Uroczo rozbudowane domki wczasowe starego dworu są idealnym miejscem zarówno dla pracy twórczej, jak i słodkiego lenistwa.

„Mirabell – Związek promocji natury, kultury i współistnienia“ uprawia ten cudowny ogród i troszczy się o ponad 300 różnych gatunków roślin: Co za symfonia zmyśliw! Część tego ogrodu przystosowana jest specjalnie dla osób niepełnosprawnych, a informacje o roślinach umieszczone na tabliczkach. Ponadto na miejscu znajdziecie Państwo: warsztat zielarski dla dzieci, seminaria, wyprawy piesze po dzikie zioła, produkty zielarskie, sadzonki i fachową literaturę.

Motywacją do założenia Zukunftswerk było stworzenie miejsca, które wniosłoby wkład w rozwój sztuki życia i lecznictwa, w którego centralnym punkcie leżałyby kultura pokoju. Od 1997 roku powstawały w Klein Jasedow m.in. dom międzygeneracyjny oraz „Klanghaus am See“ (dom dźwięku nad jeziorem), w którym odbywają się koncerty, seminaria i kursy edukacyjne w zakresie muzyki. Oferuje się tam również terapię sztuką. Innymi projektami są: produkcja medialna, spółdzielnia herbaciana, manufaktura gongów oraz tradycyjny okręt żaglowy „Ernestine“.

Kunst & Kemenaten

Karl Valta
Alte Dorfstr. 2, 17440 Lassan
Tel: 038374 80584
kvalta@t-online.de

Ackerbürgerei

Angelika Mengelkamp & Gerhard Mersch
Lange Straße 55/57, 17440 Lassan
Tel: 038374 5111
info@ackerbuergerei.de

Duft- und Tastgarten Papendorf

Am Weiher 9, 17440 Papendorf
Simone Schaefer Mobil: 0152 29258317
Ute Janda Mobil: 0176 96425682
Tel: 038374 55268, info@mirabellev.de

Zukunftswerk Klein Jasedow

Dr. Christine Simon
Am See 1, 17440 Lassan
Tel: 038374 75227
cs@eaha.org

Der DemokratieLaden Anklam ist ein kleines Netzwerk-wunder in der Region, dessen Kontakte von A wie Amts-verwaltung bis Z wie Zivilgesellschaft reichen. Die bei-den Mitarbeiterinnen Annett Freier und Tina Rath stehen Initiativen, Vereinen, Einrichtungen sowie Bürgerinnen und Bürgern mit Rat und Tat zur Seite, wenn es um demokratisches Engagement oder regionale Vernetzung geht. Gemeinsam mit ihnen entwickelt der DemokratieLaden neue Projekte und Angebote für die Region, wie das jährlich stattfindende „VOICES – Familien- und Jugendfestival“ auf den Usedomer Peenewiesen.

DemokratieLaden Anklam

DemokratieLaden (Sklep z demokracją) w Anklam jest małym cudem budowania sieci, a jego kontakty obejmują wpisy od A jak administracja do Z jak zaangażowanie społeczne. Obie współpracowniczki Annett Freier oraz Tina Rath są gotowe służyć radą i pomocą inicjatywom, stowarzyszeniom, instytucjom, jak również obywatelkom i obywatelom w zakresie zaangażowania demokratycznego i tworzenia regionalnych sieci powiązań. Sklep z demokracją (DemokratieLaden) wspólnie z nimi rozwija nowe projekty i opracowuje oferty dla regionu, takie jak coroczny „festiwal rodziny i młodzieży - VOICES“ na trenie przyrodniczego obszaru chronionego Peenewiesen na wyspie Uznam.

Der DemokratieLaden ist immer auf der Suche nach Menschen mit Ideen, Lust und Zeit, das demokratische Zusammenleben in der Region zu stärken. Darüber hinaus organisieren die Mitarbeiterinnen selbst Vorträge, Weiterbildungen, Filmvorführungen und Gesprächsrunden zu unterschiedlichsten Themen und Anlässen. Gemeinsam mit den Veranstaltungen eines: Sie alle leisten einen Beitrag zur Stärkung der demokratischen Kultur in der Region.

„Wir bringen uns da ein, wo zivile und ehrenamtliche Kräfte noch nicht stark genug sind.“

Bürozeiten: Mo-Fr 9- 16 Uhr

„Angażujemy się tam gdzie, wolontariat i cywilne nie są jeszcze dostatecznie silne“

Sklep z demokracją (DemokratieLaden) cały czas poszukuje ludzi z pomysłami, charyzmą oraz czasem, który chcą się poświęcić wzmacnianiu wspólnego demokratycznego współistnienia w regionie. Ponadto współpracownice Sklepu same organizują wykłady, kursy doskonalące, pokazy filmów czy dyskusje na różne tematy i przy najróżniejszych okazjach. Cokolwiek się tam dzieje, mianowik jest zawsze wspólny – wszystkie imprezy przyczyniają się do wzmacniania i budowania kultury demokratycznej w regionie.

Anklam

DemokratieLaden
Annett Freier und Tina Rath
Burgstr. 9, 17389 Anklam
Tel: 03971 241736
info@demokratisches-ostvorpommern.de
www.demokratisches-ostvorpommern.de

Der DemokratieLaden ist gut mit der Bahn erreichbar. Vom Bahnhof Anklam läuft man in Richt. Zentrum über die Pasewalker Str., vorbei am Steintor auf die Marienkirche zu. Am Anklamer Rathaus rechts in Richt. Peene (Burgstr.) abbiegen, nach ca. 100 m sehen Sie den DemokratieLaden auf der rechten Seite.

Das Potential des Vereins liegt in der Vielfalt seiner Mitglieder, die das Interesse verbindet, Demokratie erlebbar zu machen und Menschen aller Altersgruppen in der Region Möglichkeiten zu bieten, sinnvoll am gesellschaftlichen Leben teilzuhaben, sich zu vernetzen und auszutauschen. Zu den Vereinsmitgliedern gehören aktive Bürgerinnen und Bürger genauso wie Engagierte aus Vereinen und Initiativen, aber auch der Landkreis, die Stadt Anklam und die Gemeinden beteiligen sich. Der Verein wird seit fünf Jahren durch den „DemokratieLaden“ unterstützt und ist offen für neue Mitglieder und Unterstützung.

Im Februar 2008 gegründet als „Demokratisches Ostvorpommern – Verein für politische Kultur e.V.“, beschloss die Mitgliederversammlung anlässlich der Kreisgebietsreform auch den Wirkungskreis an die neuen Strukturen anzupassen und dies namentlich als Verein für demokratische Kultur Vorpommern e.V. zu verdeutlichen.

Dem Verein willkommen sind alle Menschen, die sich zu den demokratischen Grundsätzen bekennen und das Zusammenleben in der Region mit Spaß und Freude bunter machen wollen.

Verein für demokratische Kultur Vorpommern e.V.

Potencjał stowarzyszenia tkwi w różnorodności jego członków, których łączy wspólny cel, aby demokrację uczynić bliższą a ludziom wszystkich grup wiekowych w regionie stworzyć możliwość twórczego udziału w życiu społecznym, tworzenia siatki wzajemnych powiązań i wymiany doświadczeń. Do członków stowarzyszenia należą aktywne społecznie obywateleki oraz obywatele, a także zaangażowani z innych związków i inicjatyw. W prace włącza się również powiat ziemski, miasto Anklam oraz gminy. Stowarzyszenie od 5 lat wspierane jest przez Sklep z demokracją (DemokratieLaden) przy czym otwarte jest cały czas na nowych członków i podmioty wspierające.

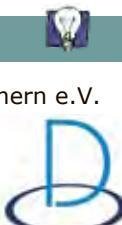
Założone w lutym 2008 r. jako „Demokratyczne wschodnie Pomorze Przednie – Stowarzyszenie na rzecz kultury politycznej (Demokratisches Ostvorpommern – Verein für politische Kultur e.V.), zdecydowało się poprzez zgromadzenie członków zwołane z okazji reformy systemu powiatowego, na dostosowanie się do nowych struktur poprzez zmianę nazwy na Stowarzyszenie na rzecz kultury demokratycznej Pomorze Przednie (Verein für demokratische Kultur Vorpommern e.V.).

W stowarzyszeniu serdecznie witani są wszyscy opowiadający się za podstawowymi zasadami demokracji, którzy z radością i przyjemnością pragną uczynić wspólne życie w regionie bardziej kolorowym.

Anklam

Verein für demokratische Kultur Vorpommern e.V.
Jörg Raddatz / Vorsitzender
Ursula Heldt / stellv. Vorsitzende
Tel: 03971 241736
info@demokratisches-ostvorpommern.de
Der Verein ist im DemokratieLaden Anklam ansässig.
Terminvereinbarungen über E-Mail

Die Vorpommersche Landesbühne ist ein Theater, das wie jedes Theater zur demokratischen Kultur beiträgt.

1949 als Theater Anklam gegründet, wandelte es sich 1992 in die Vorpommersche Landesbühne Anklam und ist heute ein erfolgreiches Kulturunternehmen.

Ein Grund: Theater vor Ort, da wo das Publikum ist. Und Stücke von Shakespeare über Brecht bis Rudi Strahl, die Menschen berühren.

An sieben verschiedenen Spielstätten, in der Theaterakademie Vorpommern und in mehreren Amateurgruppen wird Theater „gelebt“. Bei den professionellen Open-Air-Inszenierungen spielen neben dem Schauspielensemble des Theaters Schauspielschülerinnen und -schüler sowie Amateure mit.

In den Spielstätten der Vorpommerschen Landesbühne haben auch mehrere Kinder- und Jugendtheatergruppen in Vorpommern ihren Platz auf der „großen Bühne“ und werden von den Theaterprofis unterstützt.

Vorpommersche Landesbühne Anklam

Wkrótce po zmianach politycznych 1989 roku anklamskiemu teatrowi wieszczono rychły upadek. Na szczęście przepowiednia się nie ziąciła. Przedpomorska scena teatralna jest teraz jednym z wielu przedsięwzięć kulturalnych w regionie odnoszącym sukcesy.

Przepis na sukces: Teatr na miejscu, tam gdzie jest publiczność. I spektakle poruszające widzów autorstwa największych dramaturgów od Szekspira przez Brechta aż do Rudiego Strahla.

Teatr wystawia sztuki aż na siedmiu różnych scenach, także w Akademii Teatralnej Pomorza Przedniego oraz działa poprzez wiele grup amatorskich. Podczas profesjonalnych inscenacji na świeżym powietrzu w spektaklach udział biorą obok zawodowych aktystów dramatycznych także studentki i studenci teatralni oraz amatorzy. Na scenach przedniopomorskiego teatru pod opieką i dzięki wsparciu profesjonalistów „wielkiej sceny“ swoje umiejętności szlifuje wiele dziecięcych i młodzieżowych grup teatralnych.

Anklam

Vorpommersche Landesbühne Anklam
Intendant Dr. Wolfgang Bordel
Öffentlichkeitsarbeit Torin Mikkelsen
Leipziger Allee 34, 17389 Anklam
Tel: 03971 2089 25
info@vorpommersche-landesbuehne.de
www.vorpommersche-landesbuehne.de

Das Theater liegt westlich vom Bahnhof Anklam, ca. 20 Minuten zu Fuß.

„Vom Sprung zum Flug“, das wagte als einer der ersten Otto Lilienthal, der berühmte Sohn Anklams. In seinem Museum und im Aeronauticon, dem Natur- und Erlebnispark am Anklamer Flugplatz, wird die Technik des Fliegens erklärt: spannend, zum Anfassen, verständlich. Aber Otto Lilienthal war mehr als „nur“ Flugpionier und Ingenieur. Als Humanist war es sein Traum, dass der technische Fortschritt den Menschen Frieden bringe und seine Erfindungen „Länder verbindend und Völker versöhrend wirken“ sollen.

Lilienthal stellte nicht nur Fragen nach einer modernen, demokratischen und solidarischen Gesellschaft der Zukunft, sondern gab darauf Antworten, die an Aktualität auch heute nichts verloren haben.

In diesem Sinne geben die verschiedenen Museen der Stadt Jung und Alt, Einheimischen und Touristen die Möglichkeit, aktiv mitzumachen. Modellbauerinnen und Modellbauer, Bastlerinnen und Bastler können ihre Faszination ausleben. Im Museum im Steintor kann jede und jeder Regionalforscherin oder Regionalforscher sein. Im Ikareum in der Nikolaikirche wird bald viel Platz für Veranstaltungen und Ausstellungen in einmaliger Atmosphäre sein.

Otto-Lilienthal-Museum

„Od skoku do lotu“, jako jeden z pierwszych rozważał to Otto Lilienthal, słynny syn miasta Anklam. W muzeum jego imienia oraz w Aeronaticone, parku przyrody i rozrywki przy lądowisku w Anklam, wyjaśniona została technika latania – w sposób przystępny, ciekawy i możliwy do dotknięcia. Ale Otto Lilienthal był kimś więcej niż „tylko“ inżynierem i pionierem lotnictwa. Jego marzeniem jako humanisty było, aby postęp i rozwój techniki przyniósł pokój ludzkości oraz aby jego wynalazki „oddziaływały na państwa łącząco i na narody w duchu pojednania“. *Lilienthal nie tylko stawiał pytania o nowoczesne, demokratyczne i solidarne społeczeństwo przyszłości, ale też udzielone przez niego odpowiedzi do dziś nie straciły na aktualności.*

<http://lilienthal-museum.de>

Dlatego też różne muzea w mieście to nie tylko miejsca wystaw, ale też miejsca dające młodym i starym, miejscowości i turystom – wszystkim możliwość aktywnego zwiedzania. Modelarze, pasjonaci wyklejanek i majsterkowicze mogą bez granic uwolnić swoją fascynację techniką. W Muzeum w Kamiennej Bramie (Museum im Steintor) stanowiącym centrum badań nad historią miasta, każdy może zostać regionalistą.

Aeronauticon to plenerowe muzeum i jednostka pedagogiczna w jednym, położona przy lądowisku w Anklam. Wkrótce w Ikareum w Kościele p.w. Św. Mikołaja (Ikareum in der Nikolaikirche) oddana zostanie do użytku kolejna przestrzeń do imprez i wystaw w niecodziennej atmosferze.

Anklam

Otto-Lilienthal-Museum Tel: 03971 245500
Bernd Lukasch, Ellbogenstraße 1
info@lilienthal-museum.de

Aeronauticon Tel: 03971 259987
Marina Zander, Am Flugplatz 1
aero@lilienthal-museum.de

Ikareum Tel: 03971 245500
Peer Wittig, Peenstr. 58
wittig@lilienthal-museum.de
<http://ikareum.de>, www.nikolaikircheanklam.de

Museum im Steintor Tel: 03971 245503
Waltraud Gleffe, Schulstraße 1
info@museum-im-steintor.de
<http://museum-im-steintor.de>

Die Bahnverbindung Berlin-Swinemünde stand ab 1876 für Fortschritt und wachsende Mobilität. Die modernste Hubbrücke der Welt, die Karniner Brücke, entstand hier 1932/1933. Seit der Sprengung durch deutsche Truppen im April 1945 steht der Rest der Hubbrücke aber auch für den Wahnsinn des Nationalsozialismus. Fast 70 Jahre nach Kriegsende ist das „technische Denkmal“ immer noch ein Stich ins Herz vieler Usedomer: Die rostende Brücke steht heute noch für das Gefühl, in einer „abgehängten“ Region zu leben.

Die Usedomer Eisenbahnfreunde und das Aktionsbündnis Karniner Brücke arbeiten daran, der Karniner Brücke eine neue positive Bedeutung zu verleihen:

Usedomer Eisenbahnfreunde e.V.

O moście karnińskim (Karniner Brücke) jako o historycznym symbolu można mówić w wielu aspektach. Połączenie kolejowe Berlin-Swinoujście od roku 1876 było świadectwem postępu i rosnącej mobilności. Najnowocześniejszy na świecie w owych czasach most zwodzony powstał tutaj na przełomie 1932 i 1933 roku. Od wysadzenia przez niemieckie oddziały wojskowe w kwietniu 1945 roku pozostała reszta mostu zwodzonego jest także dowodem szaleństwa narodowego socjalizmu. Po prawie 70 latach od zakończenia wojny ten „pomnik technik“ jest nadal zadraż w sercu wielu uznanych: rozwijający most do dziś jest ucieśnieniem uczucia „odczepionego“ regionu. Stowarzyszenie Uznamskich miłośników kolei żelaznej oraz Związek Karniner Brücke pracują nad tym, aby most

Der Wiederaufbau der Bahnstrecke auf der alten Trasse soll helfen, die Verkehrsprobleme Usedom zu lindern. 20 Prozent der Insel-Touristen könnten per Bahn zur „Badewanne Berlins“ reisen, Staus würden vermieden, der Umweltschutz gefördert, und mehr Mobilität bedeute auch mehr Wirtschaftskraft im ländlichen Raum.

Die Hoffnung ist groß, dass die Karniner Brücke mit ihrer bewegten Geschichte zum Symbol für zukunftsorientiertes und nachhaltiges Leben im deutsch-polnischen Grenzland wird.

Aktionsbündnis Karniner Brücke
www.karninerbruecke.eu

karniński stał się nowym, pozytywnym symbolem: Odbudowa linii kolejowej na dawnej trasie ma pomóc w zmniejszeniu problemów komunikacyjnych Unzamu. Nawet do 20 procent turystów przybywających na wyspę mogliby przyjeżdżać pociągiem do „Berlińskiej wanny kąpielowej“ – udałoby się w ten sposób uniknąć stresujących korków i wesprzeć ochronę środowiska, a większa mobilność oznacza także wzrost potencjału gospodarczego w obszarze wiejskim.

Oczekiwania, że most karniński ze swoją poruszającą historią stanie się symbolem zrównoważonego, zorientowanego na przyszłość rozwoju w polsko-niemieckim obszarze granicznym, są naprawdę duże.

Usedom

Usedomer Eisenbahnfreunde e.V.
Dr. Günther Jikeli
Mobil: 0152 3385893
Guenther.Jikeli@gmx.de

Bus: siehe www.ostseebus.de oder Tel: 038378 33630.
Von Usedom Richt. Festland: Die B110 fahren bis kurz vor der Zecheriner Brücke. Links abbiegen Richtung Karnin. In Karnin die Dorfstraße rechts Richt. Hafen. Von Anklam kommend: Der B 110 bis über die Zecheriner Brücke folgen. Sofort den 1. Abzweig rechts Richt. Karnin nehmen, dann s.o. Die Brücke ist nicht zu verfehlen und weithin sichtbar!

Gasthaus Zum Mühlengraben

Manche Leute gehen gerne angeln, manche spielen lieber Skat. Die Mitglieder des Kulturvereins Weitblick hören gerne gute Musik. Sie finden, dass Kunst und Kultur zum Leben dazugehört, schätzen den Austausch mit Kunstschaffenden, wollen Spaß haben, sich austauschen und Kultur erleben - live und direkt. Seit 2002 holt der Verein deshalb handverlesene, internationale Künstlerinnen und Künstler nach Vorpommern. Einige geben sogar ihre Deutschlandpremiere hier! Dazu braucht es kein eigenes Haus, keine Öffnungszeiten und keine Fördergelder.

Kulturverein Weitblick e.V. Bugewitz

Niektórzy lubią wędkować, podczas gdy inni wolą grać w karty. Członkowie zrzeszenia kulturalnego Weitblick uwielbiają dobrą muzykę. Ich zdaniem kultura i sztuka są ważną częścią życia, cenią sobie kontakty z twórcami kultury, lubią się bawić, doświadczają sztuki i o niej dyskutować – bezpośrednio i na żywo.

Od 2002 roku zrzeszenie zaprasza na Pomorze Przednie doborowych artystów z zagranicy. Niektórzy z nich organizują tu nawet swoje pokazy premierowe. A do tego nie potrzeba własnej sceny, godzin otwarcia i zewnętrznych środków pieniężnych.

Die Konzerte und Lesungen von Weitblick schaffen den Raum und die Möglichkeit für Begegnungen: offen, friedlich und dem Miteinander gewidmet!

Die Veranstaltungen finden meistens im GASTHAUS ZUM MÜHLENGRABEN in Bugewitz statt. Gelegentlich aber auch an anderen Orten, wie zum Beispiel in der St. Petri Kirche in Mönkebude. Wer in den E-Mail Newsletter Verteiler aufgenommen werden möchte, schreibt einfach eine Nachricht an den Verein und erhält dann regelmäßig das Programm.

Menschen bis zu 14 Jahren haben freien Eintritt. Karten an der Abendkasse oder in der Friedrich-Wagner-Buchhandlung in Ueckermünde.

Koncerty i odczyty organizowane przez Weitblick stwarzają przestrzeń dla spotkań; otwartych, zgodnych i zorientowanych na wspólne bycie razem!

Imprezy zrzeszenia odbywają się najczęściej w Gasthaus zum Mühlengraben w Bugewitz, a także okazjonalnie w innych miejscach jak na przykład w Kościele pw. Św. Piotra w Mönkebude. Zainteresowanych otrzymywaniem informacji mailowych o aktywności zrzeszenia prosimy o kontakt.

Bugewitz

Kulturverein Weitblick e.V. Bugewitz
Holger Brandstädt
Büro: Friedrich-Wagner-Buchhandlung
Ueckerstr. 79, 17373 Ueckermünde
Tel: 039771 54626
weitblick@ueckerstr79.de
www.weitblick-bugewitz.de

Gasthaus Zum Mühlengraben
Dorfstr.47, 17398 Bugewitz
St. Petri Kirche, 7375 Mönkebude
www.st-petri-moenkebude.de

Der KULTurSPEICHER Ueckermünde ist ein Ort der Kultur für die ganze Region. Hier werden, neben Konzerten, regelmäßige Ausstellungen in der Galerie „Unterm Dach“, Lesungen, Vorträge, Kreativkurse und Tanzveranstaltungen angeboten. Auch alte Handwerkskunst wird hier gepflegt. Der Regionalwarenladen hält verschiedenste Produkte der Region von Honig und Chutneys über Lederarbeiten bis hin zu Erzeugnissen der Glasmacherkunst bereit. Im Speichercafé gibt es hausgebackenen Kuchen. Die Räume des Speichers können gemietet werden und bieten ein besonderes Ambiente für Tagungen oder private Anlässe.

KULTurSPEICHER

KULTurSPEICHER (Spichlerz Kulturalny) Ueckermünde jest centrum kulturalnym dla całego regionu. Obok koncertów prezentowane są tutaj regularne wystawy w galerii „Unterm Dach“ (Pod dachem), odbywają się także odczyty, wykłady, imprezy taneczne i kursy pomysłowości. Pielegnowane są także tradycje rzemieślnicze.

W sklepie z produktami regionalnymi można nabyć najbliższe produkty wytwarzane w okolicy – od miodów i chutney poprzez wyroby skórzane aż do ręcznie robionych produktów ze szkła artystycznego. W spichlerzowej kawiarni można zaś spróbować domowych wypieków. Klimatyczne, przepięcone niesamowitą atmosferą pomieszczenia Spichlerza dostępne są dla wynajmujących zarówno na potrzeby konferencji, jak i dla prywatnych imprez.

Eine Ferienwohnung für 5-8 Personen mitten im Stadtzentrum kann gemietet werden.

Der KULTurSPEICHER ist in seinem Tun den demokratischen Werten verpflichtet und bekennt sich dazu. Viele Veranstaltungen unterstützen mit ihren Inhalten die Stärkung der Zivilgesellschaft.

Der Speicherverein organisiert und unterstützt Veranstaltungen, die einen weltoffenen, demokratischen und bürgernahen Charakter haben. Die Kontakte zu Partnerinnen und Partnern aus dem benachbarten Polen sind für den KULTurSPEICHER unverzichtbar.

Öffnungszeiten Mai bis September:

Mo-Fr 10-17 Uhr, Sa 10-16 Uhr

November bis März: Mo-Fr 10-16 Uhr

Ponadto istnieje możliwość wynajęcia wakacyjnego mieszkania dla 5-8 osób w samym centrum miasta.

KULTurSPEICHER w swoich działańach jest wierny ideom demokracji i jest z tego dumny. Wiele imprez poprzez swój przekaz przyczynia się do budowania społeczeństwa obywatelskiego. Fundacja działająca przy spichlerzu organizuje i wspiera przedsięwzięcia bliskie ludziom o charakterze demokratycznym i otwartym na świat.

KULTurSPEICHER utrzymuje liczne kontakty z partnerami z sąsiedzkiej Polski, które są wręcz nieodzowne w realizacji misji stowarzyszenia.

Ueckermünde

KULTurSPEICHER Ueckermünde

Katrin Starke

Bergstraße 2

17373 Ueckermünde

Tel: 039771 54262

info@speicher-ueckermuende.de

www.speicher-ueckermuende.de

Der KULTurSPEICHER befindet sich in der Innenstadt, in unmittelbarer Nähe des Schlosses und der Bahn-Haltestelle Stadthaf

Etwas außerhalb von Hoppenwalde, einem Ortsteil von Eggesin, liegt die Bildhauerei von Marie Madeleine Saludas und Thorsten Bisby-Saludas. In den Sommermonaten werden Bildhauerkurse in Stein und Holz angeboten. In den Workshops lernen die Teilnehmenden wie sie mit Klüpfel und Meißel umgehen, Anfängerinnen und Anfänger arbeiten mit dem weichen Cottaer Sandstein, der sich hervorragend zum Erlernen der Technik eignet. Auch für Fortgeschrittene besteht hier die Möglichkeit tageweise oder auch mehrere Wochen zu bildhauen.

Bildhauerei Bisby-Saludas

Trochę poza Hoppenwalde, czyli częścią miasteczka Eggesin (pol. Kcynia), leży pracownia rzeźbiarska Marie Madeleine Saludas i Thorstena Bisby-Saludas. Latem oferuje ona kursy rzeźby w kamieniu i drewnie. Uczestnicy warsztatów uczą się jak obchodzić się z dławitem i młotkiem rzeźbiarskim, poczatkujący pracują nad saksońskim miękkim piaskowcem z Cotty, który idealnie nadaje się do nauki techniki rzeźbiarskiej. Także dla zaawansowanych uczestników stworzone są możliwości całodniowego albo wielotygodniowego oddania się rzeźbiennemu. Rzeźby można podziwiać w warsztatowej galerii, gdzie można też śledzić proces ich powstawania oraz zlecić ich wykonanie.

In der Werkstattgalerie können Skulpturen besichtigt und gerne auch erstanden oder in Auftrag gegeben werden.

„In einer Bildhauer-Gruppe arbeitet einerseits jeder für sich allein, andererseits findet ein Austausch statt, jeder inspiriert den anderen, lässt ihn an seiner Idee teilhaben. Toleranz und Akzeptanz sind in dieser Arbeit selbstverständlich. Demokratie entsteht immer da wo Kopf und Herz sich begegnen.“

Bildhauerkurs Juni-August
Wochenweise und individuell möglich.
Juni + September werden außerdem Kettensägen- und Maschinenkurse angeboten.
5 Tage Bildhauerkurs 270 €.

„W grupie rzeźbiarzy każdy pracuje sam i na własny rachunek, ale z drugiej strony ma tu miejsce fantastyczna wymiana doświadczeń, jesteśmy świadkami sytuacji, kiedy jeden inspiruje drugiego, pozwalając niejako współuczestniczyć w swoim zamysle artystycznym. Tolerancja i akceptacja są w tej pracy oczywistością. Demokracja zawsze powstaje tam, gdzie spotykają się umysł i serce“.

Eggesin

Marie Madeleine Saludas
und Thorsten Bisby-Saludas
Ueckermünder Str. 1c
17375 Hoppenwalde
Tel: 0176 24832550
madeleine@saludas.de / thorsten@bisby.de
www.bisby.de und www.saludas.de

Im „Riether Winkel“ mit den Orten und Ortsteilen Rieth, Altwarp, Vogelsang-Warsin, Ahlbeck, Gegensee, Ludwigshof und Hintersee haben sich engagierte Einwohnerinnen und Einwohner zum Netzwerk „Riether Winkel“ zusammen geschlossen. Dessen Ziel ist es, in der Region sanften Tourismus zu fördern, um sie wirtschaftlich zu stärken und damit attraktiv zu gestalten.

So können Gäste in liebevoll restaurierten Bauernhäusern übernachten, im Gesundhaus Brot backen, mit dem Rad oder auf dem Pferd die ursprüngliche Natur entdecken oder mit dem Boot die Weite des Haffs erleben.

Riether Winkel

W „Riether Winkel“, wraz z miejscowościami i ich częściami: Rieth, Altwarp, Vogelsang-Warsin, Ahlbeck, Gegensee, Ludwigshof oraz Hintersee ich mieszkańcy zorganizowali się w sieć „Riether Winkel“ której celem jest wspieranie zrównoważonej turystyki w regionie, wzmacnienie jej gospodarczo, aby uczynić ją jeszcze bardziej atrakcyjną. Dzięki temu goście mogą: nocować w pieczołowicie odrestaurowanych domach wiejskich, piec chleb w gospodarstwie ekologicznym, odkrywać nieskażoną przyrodę jeżdżąc konno, na rowerze albo pływając łódką, wsłuchiwać się w odczyty przy lampce wina, rozkoszować się sztuką, samemu tworzyć albo po prostu dać się muskać kojącym wiatru i czystemu powietrzu.

Bei einem Glas Wein können sie auch einer Lesung lauschen oder Kunst genießen, selbst kreativ werden oder sich einfach nur den Wind um die Nase wehen lassen.

Ein aktives Miteinander, das die Grenzen überschreitet, wird auf Dorffesten, Konzerten, Märkten und in Workshops gelebt.

Basis all dessen sind die einzelnen Netzwerkpartner, die sich in regelmäßigen Treffen besprechen, planen, verabreden, vorbereiten und weiterbilden.

www.riether-winkel.de
www.kunst-in-rieth.de

Aktywne współistnienie – także ponadgraniczne – to wszystko już dzieje się na wiejskich świętach, koncertach, jarmarkach i warsztatach.

Bazą dla tego są poszczególni partnerzy sieci, którzy podczas regularnych spotkań omawiają, planują, umawiają się, przygotowują oraz dokształcają się.

Eine Region mit allen Sinnen entdecken. Angebote im Riether Winkel

Alte Schule Rieth

Mitten im Dorf Rieth finden wechselnde Ausstellungen und Lesungen in einer ehemaligen Schule statt. Auch übernachten kann man hier. Kurse in Holzbearbeitung und Abenteuerkochen sind weitere Angebote.

Dietmar Janz, Dorfstraße 16, 17375 Rieth
Tel: 039775 26417, Mobil: 0173 5345566
www.stettiner-haff-urlaub.de

W Rietherskim Zakątku jest morze możliwości, tutaj zaprezentujemy tylko niewielki wycinek.

W samym środku wsi, w budynku dawnej szkoły w Rieth mają miejsce różne wystawy i odczyty. Można tutaj także przenocować. W ofercie są też kursy obróbki drewna i nietypowe kursy gotowania.

Atelier PommernArt & Malschule Ahlbeck

Gruppen- und Einzelunterricht in Malerei, Graphik und plastischem Gestalten. In einer kulturhistorischen Studie hat der Maler und Graphiker Hartwig K. Neuwald erhaltenswerte, verfallene historische Gebäude künstlerisch dokumentiert.

Hartwig K. Neuwald, Dorfstraße, 17375 Ahlbeck
Tel: 039779 20642, www.pommernart.de

Grupowe i indywidualne lekcje malarstwa, grafiki i tworzenia plastycznego - Malarz i grafik Hartwig K. Neuwald w swoim kulturalno-historycznym opracowaniu w sposób artystyczny udokumentował waracje zachowania, podupadłe obiekty historyczne, aby przez to zwrócić uwagę na ten problem.

Café „de Klönstuw“ Rieth

Der wunderbare Treffpunkt in der ehemaligen Molkelei bietet bei frisch gebackenem Kuchen wechselnde Ausstellungen regionaler Kunstschaaffender.

April-Okt. Di-So 14-18 Uhr,
Nov.-März Sa, So, und Feiertags 14-18 Uhr
Katja Gaugel, Dorfstraße 14, 17375 Rieth
Tel: 039775 26854, www.cafe-de-kloenstuw.de

To wspaniałe miejsce spotkań w dawnej mleczarni zaprasza do podziwiania zmieniających się wystaw prac regionalnych twórców przy świeżo upieczonej ciastku.

Gesundhaus Klatschmohn Rieth

Hier kochen Kinder für ihre Eltern, werden Wildkräuter gesammelt oder in Back- oder Kochkursen ganz neue Genüsse erfahren. Zudem gibt es hausgebackene Brote und Aufstriche aus der Vollwertküche sowie täglich vegetarisches Essen.

Silke Wendt, Ahlbecker Weg 6, 17375 Rieth
Tel: 039775 20737, www.gesundurlaub-meckpom.de

Tutaj dzieci gotują dla swoich rodziców, zbierają się dzikie zioła, a w kursach pieczenia i gotowania odkrywają nowe smaki.

Ponadto można spróbować wypiekanych na miejscu chlebów wraz z pastami własnej roboty. Codziennie gotowane są dania wegetariańskie.

Kontaktpersonen für das Netzwerk:
Ulrike Siedl, Kreativurlaub Rieth
Ringstraße 5, 17375 Rieth
Tel: 039775 26960
kurse@kreativurlaub-rieth.de
www.kreativurlaub-rieth.de

Marco Dorka, traumHaff Ferienhäuser
Dorfstraße 4, 17375 Rieth
Tel: 039775 26848
marco.dorka@gmx.de
www.ostseeferienhaus.de

In den Medien haben wir schon so ziemlich alles gesehen, was es gibt. Aber eins können sie einfach nicht leisten: Anfassen, Ausprobieren, Selbermachen! Dafür gibt es das Kulturwerk Vorpommern e.V. in Eggesin: In der Jugendkunstschule UER kann Kunst und Kultur ganz praktisch erfahren werden. Regelmäßige Kurse (z.B. Malerei, Töpferei, Theater, Medien, Textil), Projekte und vielfältige Aktionen fördern die Kreativität und steigern das Selbstbewusstsein.

Die Angebote werden individuell abgestimmt.

In Schulen und Kitas, mit geistig behinderten Menschen, im deutsch-polnischen Austausch, mit Asylsuchenden, für Kinder, Jugendliche und auch Erwachsene – mit der Jugendkunstschule ist jede und jeder ein kreativer Mensch.

Die KulturWerkstatt Eggesin bietet interessante Kultur- und Bildungsveranstaltungen für alle Altersgruppen an: Lesungen, Ausstellungen, Filmforen und die verschiedensten Workshops, ein jährliches Kultur- und Theater-Picknick, der beliebte Tanztee und kulinarische Geschichten.

Kulturwerk Vorpommern e.V.

W telewizji obejrzaliśmy już chyba wszystko, co było do zobaczenia. Ale nie wszystko da się przekazać przez telewizor: dotknąć, wypróbować, zrobić samemu! Ale od czego jest Kulturwerk Vorpommern w Eggesin (Dom kultury Przedpomorza): W Jugendkunstschule UER (młodzieżowa szkoła sztuk pięknych powiatu Uecker-Randow) kultury i sztuki można doświadczyć namacalnie.

Regularnie organizowane kursy (n.p. malarstwa, garniarstwa, teatralne, medialne czy krawiectwa), liczne projekty i imprezy służą rozwijaniu kreatywności i poczucia własnej wartości. Oferta programowa dopasowywana jest do indywidualnych potrzeb uczestników.

W szkołach i przedszkolach, z ludźmi upośledzonymi umysłowo, w ramach wymiany polsko-niemieckiej, z osobami ubiegającymi się o azyl, dla dzieci i młodzieży, ale też dla dorosłych – z młodzieżową szkołą sztuk pięknych każdy może być kreatywny.

KulturWerkstatt Eggesin (warsztat kulturalny) oferuje interesujące imprezy kulturalne i edukacyjne dla wszystkich grup wiekowych: Od wykładów, wystaw i dyskusyjnego klubu filmowego poprzez najróżniejsze warsztaty, organizowany corocznie piknik kulturalny i teatralny aż po ulubione taneczne spotkania przy herbatce i zajęcia kulinarne.

Eggesin

Kulturwerk Vorpommern e.V.

Heike Hirsch, Tel: 039779 29599

Luckower Straße 6b, 17367 Eggesin

info@kulturwerk-vorpommern.de

Jugendkunstschule UER

Luckower Str. 6a, Tel: 039779 2959

kunstschule@kulturwerk-vorpommern.de

KulturWerstatt Eggesin

Stettiner Str. 1b, Tel: 039779/29555

kulturwerkstatt@kulturwerk-vorpommern.de

Stellen Sie sich vor: Das Zahlungsmittel ist „Zeit“. Eine Stunde meiner Zeit ist genauso wertvoll wie eine Stunde Ihrer Zeit. So kann zum Beispiel eine Stunde Holzhacken gegen eine Stunde Bügeln getauscht werden. Im Gemeinschaftszentrum Zeitbank helfen Nachbarinnen und Nachbarn sich gegenseitig, jeder nach seinen Fähigkeiten, und abgerechnet wird bargeldlos, nach „Zeit“.

Und das Beste: Man kann seine eingebrachte Zeit auch als „Zeitrente“ ansparen - für Lebensphasen, in denen man mehr Unterstützung braucht als man anderen geben kann.

Gemeinschaftszentrum Zeitbank e.V.

„Naszym środkiem płatniczym jest czas!“ Tutaj za usługę można zapłacić inną usługą bezgotówkowo. Na przykład godzinę rąbania drewna można wymienić na godzinę prasowania. Zakres ofert banku czasu jest szeroki, jak gotowość jego członków do postawienia do dyspozycji swoich umiejętności albo popytu na nie. Swój wykorzystany czas można wnieść nawet jako kapitał „renty czasowej“ na takie okresy w życiu, kiedy potrzebuje się wsparcia dużo bardziej niż można oferować drugiej osobie. Powstały w 2008 roku, z inicjatywy Szkoły Wyższej w Neubrandenburg, bank czasu ma za cel „przeciwdziałanie osamotnieniu i przywrócenie idei pomocy sąsiedzkiej“.

Der 2008 entstandene Verein überbrückt die Kluft zwischen Arm und Reich und zwischen Alt und Jung. Kooperation steht an der Stelle von Isolation und Gemeinwohl an der Stelle von Eigennutz.

Im Gemeinschaftszentrum Zeitbank werden außerdem regelmäßig offene Treffen und Workshops angeboten. Wenn der Saal nicht für eigene Veranstaltungen genutzt wird, kann er auch für Familienfeiern und Schulungen gemietet werden

Mo + Di + Do 9-12 Uhr und Mi 13-16 Uhr
Mo 18:30 Uhr Rumba Zumba, Auspower Programm
Mo 18 Uhr + Mi 9 Uhr Computerlehrgang
Donnerstags Eltern Kind Zentrum der AWO

Począwszy od aranżowania przyjęć domowych, a skończywszy na zamiataniu podwórka – oferta jest naprawdę wszechstronna i można z niej skorzystać także bez członkostwa w stowarzyszeniu. W nowo wybudowanej siedzibie regularnie organizowane są spotkania i warsztaty. Salę, o ile nie jest wykorzystywana do własnych celów, można także wynająć na uroczystości rodzinne i szkolenia.

Egessin

Gemeinschaftszentrum Zeitbank e.V.
Ansprechpartner: Holger Engelmann
Bahnhofstraße 7
17367 Eggesin
Tel: 039779 60105
zeitbank-vorpommer@gmx.de
www.zeitbank-vorpommern.de

Das Gemeinschaftszentrum Zeitbank e.V.
liegt gegenüber der Eggesiner Kirche.

In Heinrichsruh befindet sich eine barocke Gutsanlage, die 1997 instandgesetzt wurde und das Künstlerhaus Vorpommern beherbergt. Der wunderschön ausgemalte Gartensaal dient dabei als Ort für Kammerkonzerte, Theater und Lesungen. Eine Vielzahl von Räumen bietet ausreichend Platz für künstlerisches Arbeiten, Ausstellungen, Workshops und Veranstaltungen.

Von Mai bis Oktober begeistert es mit zahlreichen, oft international besetzten, Veranstaltungen mit dem Schwerpunkt Alte und Neue Musik. Ensembles treffen sich hier zur Vorbereitung von Tourneen oder zur CD-Aufnahme.

Künstlerhaus Vorpommern

W Heinrichsruh znajduje się piękny barokowy majątek ziemski, który w roku 1997 został w całości wyremontowany i od tego czasu jest siedzibą Przedniopomorskiego Domu Artysty. Udekorowana przepięknymi malowidłami sala ogrodowa jest miejscem, w którym odbywają się koncerty kameralne, inscenacje teatralne czy odczyty. Pozostałe pomieszczenia oferują dużą przestrzeń dla artystycznego procesu twórczego, a także organizacji wystaw, warsztatów i imprez. Od maja do października rozbrzmiewa w nich muzyka dawna i nowoczesna podczas licznych imprez, często z udziałem zagranicznych artystów. Zespoły muzyczne spotykają się tu na próbach przed trasami koncertowymi czy nagraniami płyt.

Auch gibt es eine hauseigene Lithographie-Werkstatt, die kleine Serien im Handabzug verlegt.

„Das Künstlerhaus Vorpommern ist ein Podium des Ideenaustausches und der Auseinandersetzung zwischen Kultur und Dorf, Kunst und Politik, Jung und Alt, Ost und West, Nord und Süd. An dieser Vision arbeiten wir und suchen Verbündete. Gleichzeitig soll es ein Ort der Ruhe sein, künstlerischer Arbeit ein Refugium bieten und dem örtlichen Publikum Anregungen und einen kulturellen Zusammenhalt geben.“

Geöffnet Mo-Do 9-15 Uhr, Fr 9-12 Uhr,
zu den Veranstaltungen und nach Anmeldung.
Die Barocke Parkanlage ist ganzjährig geöffnet

Na miejscu działa także własny warsztat litograficzny, wydający małe serie w ręcznych odbitkach.

„Przedniopomorski dom artysty to miejsce wymiany poglądów oraz dyskusji między kulturą a wsią, sztuką i polityką, młodym i starym, wschodem i zachodem, północą i południem. Pracujemy nad urzeczywistnieniem tej wizji i szukamy ludzi myślących podobnie. Chcemy, by była tu oaza spokoju, miejsce pracy twórczej, swego rodzaju refugium dla artystów, a jednocześnie miejsce inspiracji dla lokalnej społeczności do spotkania z kulturą i sztuką.“

Heinrichsruh

Künstlerhaus Vorpommern
Claudia Hauptmann und Roland Lange
Herrenhaus, Dorfstraße 22
17379 Heinrichsruh
Tel: 039778 20607
info@kuenstlerhaus-vorpommern.de
www.kuenstlerhaus-vorpommern.de

Regionalbahn bis Ferdinandshof, 3,5 km mit dem Fahrrad oder zu Fuß auf einem Landweg Richtung Aschersleben oder Regionalbahn bis Torgelow, 5 km Fahrradweg nach Heinrichsruh.

Am nördlichen Rand der Uckermark liegt Gut Neuensund. Der denkmalgeschützte Hof aus dem 19. Jahrhundert liegt inmitten des Naturschutzgebiets Brohmer Berge. Die Parkanlage, gestaltet vom bekannten Landschaftsarchitekten Joseph Lenné, begeistert Besucherinnen und Besucher aller Altersklassen. Die Betreiber sind dabei, unter ökologischen Gesichtspunkten und unter Einbeziehung der Menschen vor Ort einen Betrieb aufzubauen. Neben der wunderschönen Natur gibt es eine Reithalle, Werkstätten, Gästezimmer und viel Platz: die Voraussetzungen für vielfältige Nutzung.

Im Hofladen können regionale Produkte erworben werden und der große Kornspeicher bietet Raum für Veranstaltungen und private Feiern für rund 150 Gäste. Eine kleine Mosterei ist im Aufbau und die liebevoll eingerichteten Gästezimmer laden zum längeren Aufenthalt ein. So können sich Gäste und Menschen aus dem Dorf begegnen, denn durch die Angebote wie Kulturveranstaltungen, Märkte, Kinderspielplatz und Biergarten gibt es wieder einen Treffpunkt für demokratische Kultur in Neuensund. *Gut Neuensund ist ein Ort an dem alle Menschen willkommen sind, aber kein Ort für Neonazis.*

Gut Neuensund

Na północnych obrzeżach Uckermark położony jest majątek Neuensund. Ten, objęty ochroną konserwatora zabytków, XIX-wieczny dworek umiejscowiony jest pośrodku rezerwatu przyrody Wzgórz Brohmskich. Położony tam park, zaprojektowany przez architekta krajobrazu, Josepha Lenné, zachwyca zwiedzających niezależnie od wieku. Zarządzający tym terenem planują uruchomienie gospodarstwa ekologicznego, przy udziale miejscowej ludności. Poza piękną przyrodą majątek Neuensund oferuje wspaniałe możliwości do wszechstronnego wykorzystania – w tym halę do jazdy konnej, sale warsztatowe i seminaryjne, miejsca noclegowe oraz miejsce do imprez.

Mai-September Mo-Fr ab 12 Uhr,
Sa + So + Feiertags ab 14 Uhr
und zu Veranstaltungen

We własnym sklepie dworskim sprzedawane są produkty regionalne, a spichlerz zbożowy dysponuje przestrzenią do organizowania imprez i prywatnych uroczystości do nawet 150 gości. Obecnie budowana jest tłoczarnia soku, a uroczo urządzone pokoje gościnne zachęcają do dłuższego pobytu. Tutaj, w Neuensund, goście i ludność miejscowa mogą spotykać się dzięki organizowanym imprezom kulturalnym, jarmarkom, festynom dla dzieci czy piwnym ogródkom.

Strasburg

Gut Neuensund GbR
Carolin Huder und Axel Schumbrutzki
Neuensund 20-26, 17335 Strasburg
Tel: 0176 70799001
carolin.huder@gut-neuensund.de
www.gut-neuensund.de

„Das Leben ist ein Ponyhof“, zumindest im idyllischen Landkreis Mecklenburgische Seenplatte. Hier liegt der Friedrichshof 13, ein Verein für Land, Kultur, Kunst und Arbeit.

Angeboten werden vielfältige Workshop- und Freizeitangebote für Menschen mit und ohne Handicap, in den Bereichen Malerei, Film, Tanz und Musik, Pferde und ländliches Leben. Inklusion ist hier nicht nur ein Wort, sondern tatsächlich erlebbar.

Das teilsanierte Gutshaus verfügt über einen Gästebereich mit Saal und ist umgeben von Streuobstwiesen, einem Reitplatz, Koppeln und einem Obstgarten. Die Mitglieder des Friedrichshofs 13 gründeten verschiedene Unternehmen und verbinden Wirtschaftlichkeit mit sozialen und ökologischen Idealen. So werden beispielsweise Spezialitäten aus Streuobst hergestellt, Obstbäume veredelt und Reitkurse angeboten. Auf der Internetseite des Vereins sind zahlreiche Angebote, aktuelle Termine und viele weitere Informationen veröffentlicht.

Friedrichshof 13

„Życie jest jak zagroda dla kucyków“, przynajmniej w sielankowym powiecie ziemskim na Pojezierzu Meklemburskim (Mecklenburgische Seenplatte). To właśnie tu ma swoją siedzibę Friedrichshof 13 – stowarzyszenie na rzecz landu, kultury, sztuki i pracy.

W jego ofercie znajdują się różnorodne warsztaty oraz sposoby spędzania wolnego czasu dla ludzi z wszelkiego rodzaju upośledzeniami jak i bez nich, w zakresie malarstwa, filmu, tańca, muzyki, terapii hipicznej i zajęć z końmi oraz wiejskiego życia.

Tutaj inkluza społeczna to nie tylko pojęcie, lecz zjawisko namacalne. Częściowo wyremontowany dworek dysponuje częścią dla gości wyposażoną w salę, zaś sam budynek znajduje się w otoczeniu dzikiego sadu owocowego, placu do jazdy konnej i sadu. Członkowie stowarzyszenia Friedrichshof 13 zakładając różne przedsiębiorstwa, połączyli idee gospodarności z hasłami ekologii i ideami społecznymi. W ten sposób wytwarza się tu produkty z dzikich owoców, udoskonala drzewa owocowe oraz organizuje kursy jeździeckie. Na stronie internetowej stowarzyszenia dostępne są informacje o aktualnych wydarzeniach, liczne oferty oraz przydatne wiadomości.

Friedrichshof

Gutshaus Friedrichshof

Caroline Ewert, Stefan Kruse
Friedrichshof 13, 17349 Kublank

Tel: 03968 211868, verein@friedrichshof13.de

„Ponyhof 13“

pferde@friedrichshof13.de
www.friedrichshof13.de

„Spezialitäten aus Streuobst“

streuobst@friedrichshof13.de

Friedrichshof13

Der nächste Bahnhof liegt im ca. 5 km entfernten Neetzka, mit stündlicher Anbindung auf der Strecke Szczecin – Lübeck.

Auf Anfrage kann einen Abhol- oder Bringdienst organisiert werden.

In einer denkmalgeschützten Kirche, einem neoromanischen Backsteinbau, betreibt der Latücht e.V. ein kleines aber feines Kino mit bis zu 100 Sitzplätzen und wöchentlich zwei Vorstellungen. Gesprächsrunden, thematische Filmreihen, die „SchulKinoWochen“ oder das jährliche Highlight, das europäische Filmfestival „dokumentART“, lassen das Kino zum Erlebnisort werden.

Wer nicht nur zuschauen möchte, ist bei der offenen Medienwerkstatt richtig. Hier können Videos produziert oder Webseiten gestaltet werden. Ob Einzelpersonen, Schulklassen oder Seniorengruppen, das multimediale Angebot steht allen Interessierten offen.

Latücht – Film & Medien e.V.

W zabytkowym neoromańskim kościele ceglany stowarzyszenie Latücht e.V. prowadzi kino. Pojemność to maksymalnie 100 miejsc a projekcje odbywają się dwa razy w tygodniu – mała rzecz, a cieszy! Dyskusyjny klub filmowy, tematyczne projekcje, tydzień kina szkolnego („SchulKinoWochen“) i wreszcie perełka – coroczny europejski festiwal filmowy „dokumentART“ powodują, że kino to jest tak szczególne. Komu nie wystarcza zwyczajne oglądanie może wziąć udział w medialnych warsztatach, podczas których nauczyć się można produkcji video czy tworzenia stron internetowych.

Multimedialna oferta skierowana jest do wszystkich – niezależnie od tego, czy zgłoszą się pojedyncze osoby, klasy szkolne czy grupy seniorów.

So entstand zum Beispiel das Jugendfernsehen „Querschlag“, das seit fast 20 Jahren erfolgreich läuft. Auch die Seniorengruppe „Rastlos“ ist seit vielen Jahren dabei. Das „Latücht“ ist zu einem wichtigen Kommunikationszentrum der Stadt und der Region geworden.

„Wir machen Mut, sich einzumischen, die Stimme zu erheben, Meinungen argumentativ zu vertreten. Wir wenden uns mit unserer Arbeit ganz entschieden und offen gegen rechtsextreme Tendenzen.“

Bürozeiten: Mo-Fr 8-16 Uhr

Medienwerkstatt: Mo-fr 10-16 Uhr

Kino: z.Zt. Do-Fr 20 Uhr

W ten sposób powstała m.in. młodzieżowa telewizja „Querschlag“ (Przekop), z powodzeniem funkcjonująca już od 20 lat. Nie można zapomnieć również o grupie seniorów „Rastlos“ (Niestrudzeni). „Latücht“ stał się ważnym centrum komunikacji na mapie miasta i regionu.

„Mamy odwagę wpleść się w dyskurs, podnosić głos i bronić naszego zdania w dyskusji na argumenty. Naszą pracą świadomie i otwarcie zwracamy się przeciwko tendencjom prawicowego ekstremizmu.“

Neubrandenburg

Latücht – Film & Medien e.V.

Rita Schönfeld / Geschäftsstelle

Ingrid Teßmann / Vorstandsvorsitzende

Holm-Henning Freier / Geschäftsführender Vorstand

Große Krauthöfer Straße 16

17033 Neubrandenburg

Tel: 0395 56389026

verein@latuecht.de, www.latuecht.de

Der Bahnhof Neubrandenburg ist nur sieben Gehminuten entfernt. Die Bushaltestelle Rathaus nur drei Minuten. Mit dem Auto über den Ring, in die Woldegker Straße rechts abbiegen und dann gleich wieder rechts in die Große Krauthöfer Straße. Parkplätze sind neben und hinter dem Gebäude.

Interview mit Jutta Bressem

Fachbereichsleitung Schule und Kultur Stadt Pasewalk

Kunst und Kultur leben von den Menschen, die Ideen haben und Projekte initiieren. Aber was passiert mit diesen Projekten, wenn die Menschen nicht mehr vor Ort sind? Jutta Bressem arbeitet als bildende Künstlerin und ist die Kulturamtsleiterin der Stadt Pasewalk. Mit dem KunstgARTen begann sie 2005. Da Jutta Bressem an die Nordsee ziehen wird, stellt sich die Frage, was mit ihm passiert.

Welches Potenzial birgt der KunstgARTen?

Der KunstgARTen in Pasewalk ist in MV der einzige Park, in dem ausschließlich mit dem Medium Pflanze gearbeitet wird. Es ist kein herkömmlicher „Skulpturenpark“ sondern mit dem Prinzip „Werden und Vergehen“ wird hier mit nationalen und internationalen Künstlerinnen und Künstlern gearbeitet. Die Kulturschaffenden arbeiten größtenteils mit Schülerinnen und Schülern oder Jugendlichen zusammen, beziehungsweise die Schulen in Pasewalk kreieren eigene Projekte im KunstgARTen. Kinder- und Senioreneinrichtungen, sowie Vereine und Jugendliche nutzen die hohe Aufenthaltsqualität, Touristinnen und Touristen des angrenzenden Wasserwanderrastplatzes und Besucherinnen und Besucher der „Gartenroute MV“ nehmen das Angebot der ganzjährigen Öffnungszeiten gerne an.

Wer könnte dir nachfolgen?

Meine Stelle als Fachbereichsleiterin für Kultur endet Mitte 2014 und wird auf Grund der schwierigen finanziellen Lage der Stadt Pasewalk nicht mehr nachbesetzt. Der Fachbereich Kultur/Schule wird aufgeteilt in andere Fachbereiche der Stadtverwaltung. Eine Nachfolge könnte nur durch einen externen Verantwortlichen erfolgen. Der KunstgARTen sollte jedoch weiterhin in der Zuständigkeit der Stadt Pasewalk liegen, da eine weitere künstlerische Projektentwicklung nur durch zu akquirierende Stiftungsgelder oder dann durch Unterstützung der Stadt Pasewalk erfolgen kann. Gleichermaßen trifft auf die Pflege der Anlage zu.

Was bedeutet es für eine Stadt, wenn ein Ort wie der KunstgARTen verschwindet?

Sollte der KunstgARTen nicht weiter gepflegt bzw. keine neuen künstlerischen Projekte darin verwirklicht werden, dann geht sowohl der einheimischen Bevölkerung, als auch den interessierten Touristinnen und Touristen und somit der Stadt Pasewalk ein wichtiger Aspekt abseits der Ostseeküste verloren. Das alle 2 Jahre dort stattfindende „open-air-event OPUS“ in Zusammenarbeit mit dem Gymnasium Pasewalk und dem schloss bröllin e.V. könnte nicht mehr durchgeführt werden. So wird ein kulturelles Angebot, das die Arbeit mit Jugendlichen als zentrale Aufgabe sieht, verschwinden.

Was trägt das Projekt zur Stärkung des demokratischen Miteinanders in der Region bei?

Der Einzug der rechtsextremen NPD in das Stadtparlament von Pasewalk macht auf erschreckende Weise deutlich, wie wichtig es ist, auf allen Ebenen und mit unterschiedlichen Aktivitäten demokratisches Bewusstsein zu stärken und jeglicher Form von Rassismus eine Absage zu erteilen. Der KunstgARTen mit dem Konzept der Internationalität und die Einbindung von Kindern und Jugendlichen in die künstlerischen Projekte ist eine weitere Möglichkeit, Bewusstsein, Toleranz, Offenheit und Interesse für das „Andersartige“ zu vermitteln. Hier im KunstgARTen kann man sehen, dass Europa zusammenwächst.

Pasewalk

KunstgARTen am Wasserwanderrastplatz

Jutta Bressem, Elke Kommnick

Tel: 03973 251

stadtinfo@pasewalk.de, www.pasewalk.de

Ganzjährig geöffnet

Führungen nach telefonischer Absprache

Wywiad z Juttą Bressem

Kierownikiem departamentu szkolnictwa i kultury miasta Pasewalk

Sztuka i kultura żyją dzięki ludziom, którzy mają pomysły i są w stanie inicjować projekty. Ale co dzieje się z tymi projektami, kiedy ludzi nie ma na miejscu?

Jutta Bressem pracuje jako trenerka sztuki jest szefową urzędu ds. kultury miasta Pasewalk. Współpracę z projektem KunstgARTen (ogród sztuk) rozpoczęła w 2005 roku. A ponieważ Jutta Bressem zamierza przeprowadzić się nad Morze Północne, powstaje pytanie, co stanie się z tym projektem.

Jaki potencjał kryje w sobie KunstgARTen?

KunstgARTen w Pasewalk to jedyny park w Meklemburgii-Pomorzu Przednim, w którym pracuje się wyłącznie z rośliną medialną. To nie jest zwykły „park rzeźb” ale miejsce, w którym pracujemy z krajowymi i międzynarodowymi artystami i artystkami zgodnie z zasadą „zostać i przeminać”. Twórcy kultury pracują w dużej mierze wspólnie z uczniami i młodzieżą albo też szkoły z Paswelku kreują własne projekty w KunstgARTen. Instytucje odpowiedzialne za opiekę nad dziećmi czy seniorami, jak również stowarzyszenia i młodzież chętnie wykorzystują całorocznie oferowaną wysoką jakość pobytu. Turyści korzystają chętnie z położonego nieopodal miejsca odpoczynku nad wodą, pozostali odwiedzający doceniają „meklemburską ścieżkę ogrodową” („GartenrouteMV”).

Kto mógłby zostać twoim następcą?

Umowa na moje stanowisko kierownika departamentu szkolnictwa i kultury miasta Pasewalk wygasła w połowie 2014 roku i z powodu trudnej sytuacji finansów miejskich nie zostanie ponownie obsadzona. Zadania departamentu szkolnictwa i kultury zostaną rozdzielone pomiędzy inne departamenty w ramach miejskiej struktury administracyjnej. Następstwo w tej sytuacji mogłoby mieć miejsce tylko w przypadku wystąpienia odpowiedzialnego podmiotu zewnętrznego. Zadania KunstgARTen powinny jednakże nadal pozostać w zakresie odpowiedzialno-

ści miasta Pasewalk, ponieważ dalszy artystyczny rozwój tego projektu możliwy jest wyłącznie poprzez uzyskanie zewnętrznych źródeł finansowania albo poprzez wsparcie miasta. To samo dotyczy dbania o całość obiektu.

Co będzie oznaczać dla miasta zniknięcie takiej instytucji jak KunstgARTen?

Jeśli nie zadba się o KunstgARTen albo też nie będą powstawać w nim nowe projekty artystyczne, to zarówno ludność miejscowa, jak i zainteresowani turyści, a przez to też miasto Pasewalk utraci ważną część tzw. „Hinterlandregion” (na uboczu wybrzeża Morza Bałtyckiego).

Także organizowana co dwa lata, we współpracy z Gimnazjum w Pasewalk oraz stowarzyszeniem schloss bröllin e.V., impreza plenerowa „open-air-event OPUS” może się już nie odbyć. W ten sposób zniknie oferta kulturalna, która jako swoje centralne zadanie postrzega pracę z młodzieżą.

W jaki sposób ten projekt przyczynia się do wzmacniania demokratycznego współistnienia w regionie?

Wejście prawicowo-radykalnej NPD do rady miejskiej Pasewalk w budzący grozę sposób unaocznili, jak ważne jest, na każdym poziomie wspieranie wszelkich form aktywności rozwijających świadomość demokratyczną i stawiających tamę każdej formie rasizmu i ksenofobii.

KunstgARTen ze swoją ideą ponadnarodową i włączaniem dzieci i młodzieży w projekty artystyczne jest kolejną możliwością przekazania idei świadomości, tolerancji, otwartości oraz zainteresowanie „innością”.

Tutaj, w KunstgARTen można doskonale dostrzec, jak wspólnie wzrasta Europa.

Der Verein Lokschuppen Pomerania e.V. beschäftigt sich mit der Eisenbahngeschichte in Pasewalk und reflektiert dabei geschichtliche Einschnitte und Umbrüche. So entstand im Laufe der Jahre eine vielschichtige, erlebnisorientierte Ausstellung im ehemaligen Bahnbetriebswerk Pasewalk.

Als Ergebnis einer kritischen Auseinandersetzung mit der Beschäftigung von Zwangsarbeiterinnen und Zwangsarbeitern im Bahnbetriebswerk Pasewalk von 1943 – 1945 erschien eine Broschüre. Schon seit Jahren pflegt der Verein enge Kontakte zum polnischen Nachbarland, insbesondere zu Police, der Partnerstadt von Pasewalk.

Lokschuppen Pomerania e.V.

Stowarzyszenie Lokschuppen Pomerania zajmuje się historią kolei żelaznej w Pasewalk ze związanymi z nią wydarzeniami i przełomami. Dzięki tej pasji w ciągu ostatnich lat powstała wszechstronna wystawa w dawnej lokomotywowni Pasewalk będąca przeżyciem samym w sobie.

Wynikiem niełatwego zmagania się z historią robotników przymusowych w lokomotywowni Pasewalk w latach 1943 – 1945 jest wydana niedawno publikacja na ten temat. Już od lat stowarzyszenie pielęgnuje dobre relacje z sąsiadującą Polską, zwłaszcza z partnerskim miastem Pasewalk – Police.

Durch zahlreiche deutsch/polnische Informationsmaterialien, Projekttage für Schulklassen und Interessengruppen, in Führungen und Veranstaltungen wird Eisenbahngeschichte erlebbar. Übernachtungen im ehemaligen Regierungszug der DDR und Vermietungen von Räumlichkeiten für 20 bis 300 Personen für kulturelle Veranstaltungen gehören außerdem zum Angebot.

15. Mai–15. September
Mo–Fr 10–18 Uhr, Sa+So 13–18 Uhr,
Führungen nach Anmeldung.
Eintritt 3,50€, Kinder bis 13 Jahre 2€

Dzięki wielu polskim i niemieckim materiałom informacyjnym, wymianie szkolnej oraz innych grup, dzięki wycieczkom z przewodnikiem oraz innym imprezom historia kolei jeszcze nigdy nie była tak bliska. Niewątpliwą atrakcją jest możliwość zorganizowania noclegu w po ciągu rządowym NRD, a także wynajem ciekawych pomieszczeń dla grup od 20 do nawet 300 osób.

Pasewalk

Lokschuppen Pomerania e.V.
Herr Görl
Speicherstraße 14, 17309 Pasewalk
Tel: 03973 216326
lokschuppen@pomerania.net
www.lokschuppen-pomerania.de

Der Lockschuppen befindet sich auf der anderen Seite der Gleise vom Bahnhof Pasewalk, eigener Parkplatz vorhanden.

Brücken sind etwas wunderbares, denn sie schaffen Verbindungen über Hindernisse hinweg, damit Menschen einander näher sein können. Im Verein Brückebauer geschieht das Gleiche, auch wenn das „Baumaterial“ ein anderes ist, denn hier geht es um die Überbrückung von Hindernissen im Kopf.

Bei Gruppennachmittagen und auf Ferienfreizeiten können Menschen mit Körper- wie geistiger Behinderung und vermeintlich „Normale“ mit- und voneinander lernen und neue Kontakte knüpfen. Jeder kann ein Brückebauer sein! Das stärkt das Selbstbewusstsein und bereichert das Leben.

Brückebauer e.V.

Mosty są czymś cudownym, kreują bowiem połączenia ponad podziałami, tak aby ludzie mogli być bliżej siebie i z sobą. W stowarzyszeniu Brückebauer (budowniczowie mostów) dzieje się dokładnie to samo, z tym, że „budulec“ jest zupełnie inny, gdyż mamy tu do czynienia z przełamywaniem ograniczeń w mentalności.

Przy grupowych spotkaniach popołudniowych oraz wakacyjnych osoby niepełnosprawne fizycznie bądź umysłowo mogą spotykać się z tzw. „normalnymi“ ludźmi, nawiązywać z nimi kontakty, wspólnie i wzajemnie uczyć się od siebie. Każdy może zostać budowniczym mostów! Takie działanie umacnia pewność siebie i wzbogaca życie.

Der Verein bietet Beratung für Menschen mit Behinderung, auch per Hausbesuch, und unterstützt zum Beispiel bei Behördengängen.

Ehrenamtliche leisten mobile Hilfe: Hier und da mit anpacken oder aus der Zeitung vorlesen, die kleinen Dinge eben, das ist das Motto. Zudem bilden Reittherapien für Querschnittsgelähmte, Tier-Besuchsdienste für Demenzkranke, Trommelgruppen und die Ukraine-Hilfe weitere Angebote. Die Brücken, die hier gebaut werden, kann man nicht anfassen, aber sie sind trotzdem real und stabil sind sie auch.

Sprechzeiten: Di 9-12 Uhr und 14-16 Uhr sowie nach telefonischer Vereinbarung. Auf Wunsch auch Hausbesuche.

Stowarzyszenie oferuje doradztwo dla ludzi z niepełnosprawnością, także podczas wizyt domowych, a także wspiera ich np. w czasie załatwiania spraw urzędowych. Wolontariusze niosą pomoc także w drobnych sprawach, czy będzie to pakowanie czy też czytanie gazety. Pozornie małe rzeczy a pozwalają uczynić życie leższym, to jest ich motto.

Stowarzyszenie oferuje także terapię konną dla chorych z porażeniem, wizyty ze zwierzętami dla osób z demencją, zajęcia z bębnami czy udział w akcji Pomoc Ukrainie. Budowanych tu mostów nie można dotknąć, mimo to są one jak najbardziej realne i stabilne.

Pasewalk

Brückebauer e. V.
Ruth Wohlgemuth
Stettiner Chaussee 12
17309 Pasewalk
Tel: 03973 225063, Mobil: 0175 3356890,
Fax: 03973 204 9724
brueckenbauer-pasewalk@gmx.de

Das Büro befindet sich im Friedhofsgebäude. Parkplätze sind gegenüber vor den Neubauten. Die Veranstaltungen finden meist in der Friedenskirche in Pasewalk, im Rothenburger Weg 1, aber auch an anderen Orten mit barrierefreiem Zugang statt.

Vor zehn Jahren von den Landfrauen begonnen, nun durch den Verein Pommersche Marktscheune Pasewalk betrieben, können hier regionale Produkte gekauft und im Café auch genossen werden. Die Marktbetreiberin Ina Friedrich sieht dies als Teil ihres demokratischen Engagements: „*Direktvermarktung von regionalen Produkten und Schaffung von Freizeiterlebnissen im ländlichen Raum hat für uns etwas mit Heimat zu tun. Wir möchten uns unseren eigenen Begriff von Heimat machen, einen, der nichts zu tun hat mit rechtsextremen Ideen.*“

Hierzu gehören auch Partnerschaften mit polnischen Initiativen. Ziel ist es, ein vielfältiges Miteinander zu schaffen. Das Aktionsbündnis Vorpommern: weltoffen, demokratisch, bunt! startete ganz in diesem Sinne in der Marktscheune 2012 die Menschenkette und 2013 den Karneval der Demokratie. Neben Einkaufsmöglichkeiten, Café, Imbiss und buchbaren Veranstaltungsräumen befindet sich eine kleine Galerie in der Marktscheune, in der Werke regionaler Künstlerinnen und Künstler gezeigt werden.

Pommersche Marktscheune

Täglich von 10 – 18 Uhr geöffnet

Idea zapoczątkowana przed dziesięcioma laty przez wiejskie kobiety w międzyczasie została przejęta przez Pomorskie Stowarzyszenie Marktscheune Pasewalk. Obecnie na ryneczku w stodole można nadal kupić produkty regionalne, a w kawiarni raczyć się nimi na miejscu.

Zarządzająca ryneczkiem Ina Friedrich postrzega swoją działalność jako część własnego zaangażowania demoktycznego: „*Bezpośrednia sprzedaż produktów regionalnych, a także kreowanie możliwości spędzania wolnego czasu wiąże się dla nas z odpowiedzialnością za naszą małą ojczyznę. Chcemy na nowo zdefiniować pojęcie małej ojczyzny, wolne od prawicowo-ekstremalnej ideologii.*“

Do tego zaliczają się też partnerstwa z polskimi inicjatywami. Celem tych działań jest stworzenie różnorodnego wieloplaszczynowego współistnienia.

Sojusz: Pomorze Przednie – otwarte na świat, demokratyczne, kolorowe! zapoczątkował w roku 2012 w tym duchu łańcuch ludzi dobrej woli na „ryneczku w stodole“, a w roku 2013 zorganizował Karnawał Demokracji.

Ryneczek w stodole to nie tylko możliwość zakupu produktów regionalnych, kawiarnia, bufet czy dostępne do wynajęcia sale konferencyjno-imprezowe. Niewielka galeria na miejscu prezentuje także dokonania regionalnych artystek i artystów.

Pasewalk

Pommersche Marktscheune
Ina Friedrich
Torgelower Chaussee 3
17309 Pasewalk
Tel: 03973 2006680
info@pommersche-marktscheune.de
www.pommersche-marktscheune.de

Anfahrt mit dem PKW aus Pasewalk Richtung Torgelow, kurz nach dem Ortsausgangsschild auf der linken Seite.
Vom Bahnhof Pasewalk 3km, Transfer möglich.
Mit dem Bus: UVG Linie 901.

Ein Besuch am Stand von Hannelore Zimmermann ist eine Entdeckungsreise. Hier gibt es das Beste aus dem Süden: Kaffee, Tee, Schokolade, modische Accessoires, schöne Geschenke und vieles mehr. Das Besondere ist, all diese Waren stammen aus fairem Handel: sie werden unter menschenwürdigen Bedingungen hergestellt und zu fairen Preisen gehandelt. „*Gerechte Handelsbeziehungen haben mit Weltfrieden zu tun. Politik mit dem Warenkorb zu machen heißt, sich für Menschenrechte einzusetzen*“, sagt Hannelore Zimmermann.

Fairer Handel St. Marien Pasewalk

Wizyta na stoisku Hannelore Zimmermann jest jak odkrywca podróży. Tutaj można nabyć najlepsze produkty z południa: kawę, herbatę, czekoladę, modne dodatki, piękne upominki i dużo, dużo więcej. Ale najważniejsze i szczególnie jest to, że wszystkie te produkty pochodzą ze „sprawiedliwego handlu”: wytworzono je w ludzkich warunkach i sprzedaje się je za sprawiedliwą i rozsądną cenę. „*Sprawiedliwe powiązania handlowe oddziaływają na pokój światowy. Prowadzenie polityki z torbą na zakupy oznacza angażowanie się na rzecz praw człowieka!*”, mówi Hannelore Zimmermann.

Jak to się odbywa, jakie są kulisy sprawiedliwego handlu, dowiecie się Państwo w ruchomych punktach, w szkołach

Wie das geht und was dahinter steht, darüber informiert sie am mobilen Stand, in Schulen oder bei vielen anderen Gelegenheiten. Auch können kleinere Warenmengen über sie bezogen werden.

Die **Fair-Handels-Beratung M-V** unterstützt Einzelpersonen und Gruppen des fairen Handelns in Mecklenburg-Vorpommern durch Beratung, Qualifikation, Aufbauhilfe, Begleitung, Schulungen und Vernetzung.

Stand in der St.Marienkirche Pasewalk
in der Großen Kirchenstr.8

Montag bis Freitag 9-14 Uhr und nach allen kirchlichen Veranstaltungen

i przy innych okazjach. Możecie Państwo także dołożyć swoją cegiełkę, kupując nawet małe ilości produktów. Stoisko w Kościele Mariackim w Pasewalku na ulicy Große Kirchenstr. 8 jest otwarte od poniedziałku do piątku w godzinach 9-14 oraz po wszystkich uroczystościach kościelnych.

Doradztwo działalności sprawiedliwego handlu w Mecklenburgii – Pomorzu Przednim **Fair-Handels-Beratung M-V**, wspiera pojedyncze osoby i grupy inicjatywne w M-PP doradztwo, kwalifikacje, pomoc w rozbudowie, szkolenia i usieciowienie.

Pasewalk

Hannelore Zimmermann
17309 Pasewalk
Tel: 03973 212477
hannezett@gmx.de

Fair-Handels-Beratung M-V
Bürozeiten: Di + Mi 9-16 Uhr
Andrea Kiep, Goethestr. 22, 18055 Rostock,
Tel: 0381 490 24 92, kieep@eine-welt-mv.de,
www.fairhandelsberatung.net

Alleine „chillen“ oder auf der Straße „abhangen“? Es gibt was Besseres! „Happy Together“ ist der Name und das Motto des Freizeitzentrums im Stadtteil Ost von Pasewalk. Als Mitglied der Städtepartnerschaft Pasewalk - Halen (Belgien) steht es auch für interkulturellen Austausch.

Neben den klassischen Angeboten wie Darts, Tischtennis, Sporthallen Nutzung, Playstation und Billard bietet „Happy Together“ kreative Angebote sowie einen Foto-Kurs und die Möglichkeit sich an der digitalen Bildbearbeitung zu versuchen. Im Musikraum wird Gitarrenunterricht gegeben und finden Bandproben statt.

Freizeitzentrum „Happy Together“

Samotne wałsanie się po mieście albo chill-out w pojedynkę? Jest coś lepszego! „Happy Together“ to nazwa i motto ośrodka Dzielnicy Wschód miasta Pasewalk. W ramach partnerstwa miast Pasewalk - Halen (Belgia) ośrodek odpowiada za wymianę interkulturową.

Poza klasyczną ofertą taką jak rzutki, tenis stołowy, Playstation i bilard czy korzystanie z hali sportowej, „Happy Together“ proponuje kursy kreatywne, jak np. kurs fotograficzny czy zajęcia z cyfrowej obróbki zdjęć. W sali muzycznej odbywają się próby zespołów oraz lekcje gry na gitarze.

An Computern mit Internetzugang leisten die Mitarbeiterinnen und Mitarbeiter Hilfestellung bei Bewerbung und Jobsuche - auch für die Eltern. Zudem organisiert das Freizeitzentrum zusammen mit jungen Menschen Veranstaltungen und Ferienfreizeiten.

„Happy Together“ ist der Anlaufpunkt für Kinder und Jugendliche zwischen 8 und 24 Jahren aus der Umgebung, Mädchen und Jungs, mit und ohne Migrationshintergrund, für eine sinnvolle Freizeitgestaltung.

Geöffnet
Mo-Do 13-20 Uhr
Freitag 14-21 Uhr

Pracownicy ośrodka oferują pomoc przy komputerowym pisaniu podań i szukaniu pracy przez internet – także rodzinom. Ponadto wspólnie z młodymi ludźmi organizowane są imprezy i różne formy spędzania czasu podczas wakacji.

„Happy Together“ jest miejscem spotkań dla okolicznych dzieci i młodzieży w wieku pomiędzy 8 a 24 rokiem życia, dla dziewcząt i chłopców z lub bez pochodzenia migracyjnego, którzy pragną roztrośnionie spędzać czas wolny.

Pasewalk

Freizeitzentrum „Happy Together“
Chris Ehrhardt
Friedenstraße 9
17309 Pasewalk (Ost)
Tel: 03973 200333
fz-pasewalk@t-online.de

Im Museum der Stadt Pasewalk erfahren Besucherinnen und Besucher auf 180qm Ausstellungsfläche Spannendes über die Ur- und Frühgeschichte, die Stadtgründung und die Garnisonszeit Pasewalks. Das Museum verfügt außerdem über die größte ausgestellte Sammlung des pommerschen Federzeichners Paul Holz (1883-1938), dem im dritten Obergeschoss eine Galerie gewidmet ist. Den großartigen Blick über die Stadt gibt es obenauf. Führungen zu den Themen Mittelalter oder Jüdische Geschichte werden auch für Schulklassen angeboten.

Museum Pasewalk

Na 180 m² powierzchni wystawowej miejskiego muzeum w Pasewalk zwiedzający poznają prehistorię, wcześnie dzieje oraz fascynujące wydarzenia związane z założeniem miasta czy okresem funkcjonowania garnizonu Pasewalk. Muzeum dysponuje poza tym największą udostępnianą publiczności kolekcją pomorskiego rysownika Paula Holza (1883-1938), któremu w całości poświęcona jest galeria położona na trzecim piętrze. Dodatkową atrakcją jest tu fantastyczny widok na miasto. Tematyczne oprowadzania z motywem przewodnim historii średniowiecznej bądź losów Żydów dostępne są także dla klas szkolnych.

Sonderausstellungen zur regionalen Kunst, Kultur und Geschichte runden das Angebot ab. Das Museum hat es sich zur Aufgabe gemacht, Kinder und Jugendliche für die Stadtgeschichte zu begeistern und baut seine Kooperation mit Schulen und außerschulischen Projekten weiter aus. Als Ort des Lebenslangen Lernens ist das Museum gleichzeitig Treffpunkt der Generationen und möchte Impulse für die Zukunft schaffen.

Öffnungszeiten: Di–Fr 10-13 Uhr
und 14-16 Uhr, So: 14-18 Uhr
Sonderöffnungszeiten zu
Veranstaltungen, Führungen nach
telefonischer Absprache.

Specjalne wystawy na temat regionalnej sztuki, kultury czy historii dopełniają szeroką ofertę muzeum. Placówka postawiła sobie ambitne zadanie zainteresowania dzieci i młodzieży historią miasta i konsekwentnie realizuje ten cel poprzez rozwijanie współpracy ze szkołami i w ramach projektów pozaszkolnych.

Muzeum jako miejsce ustawicznej edukacji jest miejscem spotkań międzygeneracyjnych i kuźnią idei na przyszłość.

Pasewalk

Museum der Stadt Pasewalk
Künstlergedenkstätte Paul Holz
Anke Holstein / Museumsleiterin
Prenzlauer Straße 23a
17309 Pasewalk
Tel: 03973 251233 oder 251234
museum@pasewalk.de
www.pasewalk.de

Schloss Rothenklempenow ist eine mittelalterliche Burganlage, die liebevoll restauriert wurde. Die Betreiberin Nina Yagami arbeitet ehrenamtlich mit viel Einsatz dafür, dieses Kulturunternehmen auf die Beine zu stellen.

„Das Hauptaugenmerk liegt darauf, dass Rothenklempenowerinnen und Rothenklempenower in dieser Anlage arbeiten und ihre Schlossanlage lieben und pflegen. Dieses Konzept funktioniert sehr gut. Die positive Ausstrahlung unseres Projektes kommt nur dadurch zustande.“

Auf lange Sicht hoffen wir hiermit junge Familien im Dorf zu halten. Zudem bin ich starke Verfechterin des bedingungslosen Grundeinkommens.“

Schloss Rothenklempenow

Zamek Rothenklempenow to wspaniale odrestaurowany średniowieczny kompleks. Zarządzająca gościńcem Nina Yagami postrzega swoją działalność jako zaangażowanie dla regionu i ma nadzieję, że doprowadzi ona do tego, że młode rodziny pozostaną we wsi: „Głównym celem jest sprawienie, by mieszkańcy Rothenklempenow mogli tutaj pracować i aby zakochali się w kompleksie zamkowym i dbali o niego. Ta idea póki co funkcjonuje bardzo dobrze. Pozytywny wydźwięk naszego projektu to głównie zasługa naszych współpracowników.“

Gemietet werden können schöne Einzel-, Doppel- und Mehrbettzimmer sowie Säle in verschiedenen Größen für Feiern, Konferenzen, Ausstellungen oder Konzerte. Auch eine Kellergaststätte mit guter Vorpommerscher Küche und Catering für jeden Anlass ist vorhanden. Auf Wunsch wird für Erwachsene, Jugendgruppen und Kinderreisen ein maßgeschneidertes Programm mit Baumklettern, Reiten, Angeln und Ausflügen zusammengestellt.

Das Gelände ist immer begehbar.
Öffnungszeiten Gastronomie:
bis zum 31.12.2013 tägl. 8-21.00 Uhr

Do dyspozycji są pokoje jednoosobowe, dwuosobowe i wieloosobowe oraz różnej wielkości sale idealne na uroczystości, konferencje, wystawy bądź koncerty. Na miejscu jest także restauracja w zabytkowej piwnicy z dobrą kuchnią z regionu Pomorza Przedniego, a catering może być przygotowany na każdą okazję. Na życzenie oferujemy skrojone na miarę programy pobytowe dla dorosłych, grup dzieci i młodzieży z takimi atrakcjami jak jazda konna, wędkarstwo, wycieczki czy wspinaczka po drzewach.

Rothenklempenow

Schloss Rothenklempenow
Anja Henschel, Nina Yagami
Schlossstraße 2
17321 Rothenklempenow
Tel: 039744 514285
info@schloss-rothenklempenow.com
www.schloss-rothenklempenow.com

Mit dem Auto über die B104 in Löcknitz Abbiegen, dann 9 km bis Rothenklempenow.
Mit dem Zug bis Pasewalk oder Löcknitz, Abholung möglich.

Eine der ältesten Mühlen der Uckermark, die viergeschossige Wassermühle, ist nicht nur aus technischer und historischer Sicht interessant. Hier werden seit 2008 Kurse, Seminare und Weiterbildungsangebote für alle Altersgruppen und Nationalitäten angeboten.

Der Ort ist offen für Ideen und Menschen, die sich einbringen und etwas teilen möchten, zum Beispiel Musik, Kunst, Wissen, denn hier ist ein Ort der Kommunikation und der Begegnung entstanden, auch über Grenzen hinweg.

Mit dem Anliegen, einen Zugang zu Kunst und Kultur zu schaffen, findet in Scheune und Garten ein anregendes Programm mit Konzerten, Theater und Tanzkursen statt. Weiteres Angebot ist ein monatlicher Flohmarkt. 2013 gründete sich hier für Kunst- und Kulturinteressierte aus der Region der Verein „Werbeler Kulturmühle“, der offen für Zusammenarbeiten ist. Die malerische Umgebung, der idyllische Mühlenbach und die naturbelassene Tier- und Pflanzenwelt lädt zum Verweilen ein. Die privaten Gästezimmer der Mühle bieten ländlichen Charme in rustikaler Umgebung.

Wassermühle Werbelow

Jeden z najstarszych młynów w Uckermarku, czterokondygnacyjny młyn wodny jest interesujący nie tylko z technicznego czy historycznego punktu widzenia. Od 2008 roku odbywają się tu kursy, seminaria oraz szkolenia podnoszące kwalifikacje dla wszystkich grup wiekowych i narodowościowych.

Miejsce to jest otwarte na pomysły i ludzi, którzy angażując się, pragną podzielić się, np. muzyką, sztuką czy wiedzą. Bowiem tu właśnie powstało miejsce komunikacji i spotkań, także tych ponadgranicznych.

Utworzony z zamiarem umożliwienia dostępu do kultury i sztuki program zawiera propozycję koncertów, spektak-

Geöffnet zu allen Veranstaltungen
April bis September Flohmarkt
jeden 3. Sonntag im Monat 10-17 Uhr.
Veranstaltungen und Workshop-Angebote siehe
Internetseite.

kli teatralnych czy kursów tanecznych odbywających się w położonych obok stodole i ogrodzie. Dodatkowo, ofertę uzupełnia comiesięczny pchli targ. Otwarte na współpracę jest także założone w 2013 roku stowarzyszenie pasjonatów regionalnej kultury i sztuki „Werbeler Kulturmühle“ (Młyn kulturalny Werbelow). Malownicza okolica, idylliczny potok młyński i nienaruszony świat lokalnych roślin i zwierząt zapraszają wręcz do poświęcenia im dłuższej chwili i złożenia wizyty. Kwatery prywatne w młynie oferują wiejski wdzięk w rustykalnej okolicy.

Werbeler

Wassermühle Werbelow
Bettina Husemann
Werbeler 54
17337 Uckerland
Tel: 039740 29726
muehle.werbelow@t-online.de
www.muehle-werbelow.de

Autobahnabfahrt Pasewalk Süd in Richtung Prenzlau, nach ca. 3 km über Nieden und Nechlin nach Werbelow / Aus dem Norden über Pasewalk Nord und Brietzig nach Werbelow Mit der Bahn: Bf Nechlin, Abholung oder 3 km Fußweg

„Eichenwald“ bedeutet das Wort Damerow in slawischer Sprache, denn die Slawen waren es, die das Dorf vor 1.700 Jahren gründeten. Dies ist lange her, als Zeugen geblieben sind eine Feldsteinkirche aus dem 14. Jhd. und einige der Gebäude der Familie Winterfeld, die im 18. Jahrhundert hier ihren Hauptsitz hatte. Das Schloss wurde im Krieg zerstört, die historische Gutsanlage wird seit 2008 restauriert. Das bereits fertiggestellte Schulhaus bietet als Museum einen Einblick in die bewegte Geschichte des Dorfes und der damaligen Schule.

Mit viel Engagement hat hier der örtliche Heimatverein einen Ort geschaffen, an dem zu sehen ist, was Diktatur anrichten und zu erleben was zivilgesellschaftliches Engagement bewegen kann.

Ein Café und Lesungen schaffen einen weiteren Treffpunkt. Angeboten werden Gruppenführungen vom Dorfchronisten, der immer noch auf der Suche nach Informationen von damals ist. Gesucht wird auch Unterstützung für den geplanten Schaugarten. Ein Mal im Jahr wird der Damerowtag, ein Treffen für alle ehemaligen und jetzigen Bewohnerinnen und Bewohner des Dorfes, gefeiert.

Heimatverein Damerow e.V.

Damerow oznacza w języku słowiańskim „las dębowy”, bowiem to Słowianie założyli wieś przed 1700 laty. Od tego wydarzenia minęło sporo czasu, a jedynymi świadkami historii pozostały: pochodzący z XIV wieku kościół kamienny i jedyny dom rodziny Winterfeld z XVIII wieku. Zamek został zniszczony w czasie wojny, ale majątek ziemski jest sukcesywnie restaurowany od 2008 roku. W wyremontowanym budynku szkolnym znajduje się muzeum, gdzie możemy zerknąć wstecz w ciekawą historię wsi i tamtejszej dawnej szkoły.

Miejscowy związek ojczyźniany dzięki dużemu zaangażowaniu stworzył miejsce, w którym można dowiedzieć się,

April-Oktober geöffnet
Samstag + Sonntag 14-17 Uhr
und auf Anfrage

co niesie za sobą dyktatura, a także doświadczyć, do jakich zmian może doprowadzić zaangażowanie i poświęcenie.

Kolejnym punktem spotkań jest położona obok kawiarnia, gdzie często organizowane są odczyty. Można też dołączyć do grupowego oprowadzania oferowanego przez pasjonatów historii wsi, którzy co i rusz wyszukują nowe informacje o życiu w tamtych lat. Obecnie lokalna społeczność poszukuje wsparcia dla planowej wystawy ogrodniczej. Raz do roku organizowany jest dzień Damerow, podczas którego wspólnie bawią się jego dawni i obecni mieszkańców.

Damerow

Heimatmuseum und Café
Schulstraße 4
17309 Rollwitz OT Damerow
gruender@rittergut-damerow.de
www.rittergut-damerow.de

Heimatverein Damerow e.V.
Elke Martin / Vorsitzende, Tel: 039747 50241
Bernd Gründer / Chronist, Tel. 039747 50109
Mobil: 0160 2143404

Mit dem PKW A20 Abfahrt „Pasewalk-Süd“ Richt. Prenzlau, auf der B109 an der ersten größeren Kreuzung links abbiegen. Von der Autobahnabfahrt benötigen Sie ca. 5 Min. bis Damerow. Aus Pasewalk ist Damerow mit dem Bus erreichbar.

Ein Besuch bei den Züsedomer Oldtimer Freunden ist wie eine Reise in vergangene Zeiten. Vom Scheunenfund über Fahr- und Dreiräder bis hin zu Traktoren und schwerster Technik – hier kommen Freundinnen und Freunde der Nostalgie voll auf ihre Kosten. Im Museum gibt es nicht nur Fahrzeuge zu sehen. Vom Nachttopf bis zur Nähmaschine findet sich auch allerlei Sehenswertes aus Omas Zeiten. Die Oldtimer Freunde möchten dabei nicht nur die ältere Generation in Erinnerung versetzen, sondern auch junge Menschen gewinnen. Spielend und schraubend wird so die Vergangenheit erfahrbar.

Wer glaubt, Oldtimer seien Männer Sache, war sicher noch nicht in Züsedom, denn hier sind auch die Frauen begeistert bei der Sache. Die Züsedomer Oldtimer Mädels bieten außerdem ein Showprogramm für Gruppen an, bei dem kein Auge trocken bleibt. In der Gaststätte „Alter Schmiermax“ kann man anschließend den Tag bei Kaffee, Kuchen und anderen Leckereien wunderbar ausklingen lassen.

„Bei uns ist eine Anlaufstätte für Jung und Alt, die gemeinsam Erfahrungen und Erlebnisse austauschen. Ein schönes demokratisches Miteinander in der Region.“

Züsedomer Oldtimer Freunde

Wizyta u Züsedomskich Przyjaciół Oldtimerów jest jak podróż w przeszłość. Od rzeczy znalezionych na strychu, poprzez rowery, trzykołowce aż po traktory i ciężki sprzęt. Miłośnicy nostalgicznych klimatów przybywają tutaj tłumnie. W muzeum można zobaczyć nie tylko pojazdy – od nocnika do maszyny do szycia – można tu zobaczyć wszystkie interesujące rzeczy z czasów naszych dziadków. Oldtimer Freunde chcą przy tym nie tylko przenieść w czasie starsze generacje, ale też zainteresować tematem młodszych odbiorców. Jeśli ktokolwiek myśli, że Oldtimer to tylko męskie zabawki, ten z pewnością nigdy nie był w Züsedom, bowiem wiele kobiet tutaj jest wręcz

Freitag bis Sonntag ab 14.00 Uhr
und nach telefonischer Absprache
Gaststätte Fr-So ab 17 Uhr,
Sa: Schnitzeltag

„U nas spotykają się młodzi i starsi, by wzajemnie wymieniać się doświadczeniami i przeżyciami. To piękny przykład na demokratyczne współistnienie w regionie.“

zafascynowanych tym tematem. Dziewczęta z Züsedomer Oldtimer przygotowują także specjalne przedstawienia dla grup, przy których żadne oko nie pozostanie suche. W gospodzie „Alter Schmiermax“ można codziennie zrelaksować się przy filiżance kawy i kawałku ciasta albo innym smakołyku.

Züsedom

Züsedomer Oldtimer Freunde
Jörg und Corinna Splettstoßer
Hauptstraße
17309 Rollwitz OT Züsedom
Tel: 0171 3102655
c.splettstoesser@live.de
www.zuesedomer-oldtimer-freunde.de
www.alterschmiermax.oyla.de

Das Gelände und die Gaststätte liegen von der B109 kommend, Richtung Fahrenwalde, kurz nach dem Dorfeingang in Züsedom auf der linken Seite

Was ist da los im Dorf? Das Beispiel Fahrenwalde

In Fahrenwalde leben etwa 364 Menschen, einige in den für die Region typischen Feldsteinhäusern. Die Ortsteile Bröllin, Friedrichshof, Karlsruh und Heidmühle zeichnen sich durch eine malerische Landschaft, gepflegte Gärten, Tierweiden, Apfelbäume am Straßenrand und kleine Weiher aus. Zwei Kirchen, eine Kulturscheune, die Gaststätte Heidmühle und die Räume von Schloss Bröllin sind öffentliche Treffpunkte. Das jährliche Erntefest der Gemeinde, das Treckertreffen vom Traktoren, Land- und Alttechnik e.V., die Veranstaltungen des Reitvereins „Blau-Weiß 58“ und die Kulturarbeit vom Verein schloss bröllin zeigen, wie aktiv und vielfältig die Angebote der Region sein können.

Pasewalk liegt fünf Kilometer entfernt und Stettin 40 Kilometer.

Trotz der Angebotsvielfalt fehlen Zuzug und junge Menschen. Um das Potenzial der Region bekannt zu machen und Angebote besser nutzen zu können, braucht es Kommunikation miteinander, Vertrauen und Offenheit. Es gilt, räumliche und persönliche Distanzen zu überbrücken, um die Lebensqualität für alle zu erhöhen und das Dorf für Ansiedlung wieder attraktiv zu machen.

Das etwas abseits gelegene **Restaurant Heidemühle** ist der ideale Ort um bei einem Ausflug mit dem Fahrrad oder Pferd eine Pause einzulegen. Bei Voranmeldung gibt es hier leckeren Wildschweinbraten.

Öffnungszeiten:

Ab 9 Uhr bis zum Abend und nach Absprache.

Familie Kobolla, Tel: 039754 20566,
heidmoeller@aol.com, www.gasthaus-heidemuehle.de

Achtung wandernde Froschköniginnen am Straßenrand!

W Fahrenwalde jest 364 mieszkańców, niektórzy z nich żyją w typowych dla tego regionu domach budowanych z kamieni polnych. Części miejscowości Bröllin, Friedrichshof, Karlsruh czy Heidmühle wyróżniają się po-przez malowniczy krajobraz, zadbane ogrody, łaki, na których pasą się zwierzęta czy jabłonie na skraju drogi oraz małe sadzawki. Dwa kościoły, dom kultury, gościnniec Heidmühle i pomieszczenia zamku Bröllin stanowią miejsca spotkań w przestrzeni publicznej. Coroczne gminne dożynki, zjazd ciągników stowarzyszenia miłośników traktorów i techniki wiejskiej, imprezy związku jeździeckiego „Blau-Weiß 58“ czy dokonania kulturalne stowarzyszenia „schloss bröllin“ doskonale świadczą o tym, jak aktywny i różnorodny jest ten region.

Do Pasewalku jest stąd tylko 5 km, a Szczecin oddalony jest o 40 km.

Mimo takiej różnorodności brakuje napływu nowej ludności i młodych ludzi. Aby zwiększyć potencjał regionu i upublicznić go oraz by lepiej korzystać z bogatej oferty, potrzebne jest wzajemne zaufanie, otwartość i wzajemna komunikacja. Należy niwelować osobiste i przestrzenne zdystansowanie, aby poprawić wszystkim jakość życia i by zachęcić na powrót do osiedlania się we wsi.

Uwaga na żaby przy skraju drogi!

Interview mit Bürgermeister Walter Krümmel

Walter Krümmel kommt aus Magdeburg. Seit 1990 wohnt er zusammen mit seiner im Ort geborenen Frau in Fahrenwalde. Bürgermeister ist er seit 1994.

Was macht Fahrenwalde für Sie einzigartig?

Fahrenwalde ist ein schöner Ort! Die Feldsteinhäuser sind einzigartig! Die älteren Leute sagen, dass vor Bröllin ein riesiger Findling lag. Der wurde freigebugdelt, gesprengt und daraus wurden zum Teil die Steinhäuser gebaut.

In Fahrenwalde kann man aus dem Stress der Stadt ausbrechen, man hat hier seine Ruhe. Kraniche haben wir auch, ein Paar überwintert hier sogar. Schloss Bröllin hat uns sehr bereichert, das darf man nicht vergessen.

Was braucht Ihr Dorf?

Fahrenwalde braucht junge Leute und Arbeitsplätze, wobei sich das natürlich gegenseitig bedingt. Wir brauchen mehr Selbstengagement und Leute, die Lust haben sich hier einzubringen. Ich finde es wichtig wegzugehen, denn man muss manchmal weg sein, um das Schöne zu erkennen. Aber es wäre gut, wenn die Leute wiederkämen.

Wywiad z burmistrzem Walterem Krümmelem

Walter Krümmel pochodzi z Magdeburga. Od 1990 roku mieszka razem ze swoją, pochodzącą stąd, żoną w Fahrenwalde. Jest burmistrzem od 1994 roku.

Co czyni Fahrenwalde takim wyjątkowym miejscem?

Fahrenwalde to piękna miejscowości! Niesamowite są domy wybudowane z kamieni polnych! Starsi mieszkańcy powiadają, że przed Bröllin leżał wielki głaz narzutowy. Ludzie wykopali go, wysadzili w powietrze, a część kamieni wykorzystano do budowy niektórych domów. W Fahrenwalde można odpocząć od miejskiego stresu, tutaj każdy odnajduje spokój. Mamy tutaj także żurawie, a kilka z nich nawet zimuje u nas. Wartością dodaną jest działalność Zamku Bröllin, o czym należy pamiętać.

Czego potrzebuje Państwa wieś?

Fahrenwalde potrzebuje młodych ludzi i miejsc pracy, co jest zresztą nierozerwalnie ze sobą związane. Potrzebujemy także więcej własnego zaangażowania oraz ludzi, którzy mają potrzebę, aby włączyć się w działalność lokalną. Myślę, że odpływ ludności jest naturalny i dobrze, że ludzie wyjeżdżają, bo czasem tylko wtedy mogą docenić piękno tych terenów. Ale byliby dobrze, gdyby wracali.

Fahrenwalde

Kulturscheune Fahrenwalde
Amtsstraße 6
17309 Fahrenwalde
www.amt-uecker-random-tal.de

Geöffnet Mo-Fr 11-18 Uhr
Jeden Mi 13:30-17 Uhr Rentnertreffen

Das 800 Jahre alte Gut Schloss Bröllin ist eine international art research location, ein Ort des künstlerischen Schaffens. Auf dem 50.000qm großen Gelände stehen dafür Probebühnen, eine große Halle, Seminarräume, Beherbergungsmöglichkeiten und jede Menge Freiflächen zur Verfügung, die auch angemietet werden können. Eigentümer und Betreiber ist der 1992 gegründete gemeinnützige schloss bröllin e.V. Heute werden Theater- und Tanzaufführungen, Workshops, Ausstellungen und künstlerische wie jugendkulturelle Projekte veranstaltet. Bisher entstanden 500 Produktionen, die nach einer Vorort-Präsentation sogar international gezeigt werden.

Schloss Bröllin

Licząca sobie 800 lat posiadłość Zamek Bröllin jest miejscem twórczości artystycznej. Na powierzchni 50.000 m² znajdują się przeznaczone do tego sceny, duża hala, sale seminarjne, miejsca noclegowe oraz niezmieronna przestrzeń pod górnym niebem, a wszystko to można wynająć. Właścicielem i jednocześnie podmiotem zarządzającym jest założona w 1992 roku organizacja pożytku publicznego schloss bröllin e.V. Obecnie w tym miejscu wystawiane są sztuki teatralne, odbywają się pokazy taneczne, organizowane są warsztaty, wystawy oraz inne projekty artystyczne, także z udziałem młodzieży. Do tej pory zrealizowano aż 500 różnego typu produkcji, które po swojej prapremierze na miejscu są również prezentowane za granicą.

Die Menschen auf Schloss Bröllin sind an neuen Partnerschaften interessiert, am Ausbau der Zusammenarbeit mit Künstlerinnen und Künstlern, regionalen Initiativen und deutsch-polnischen Projekten.

„Mit künstlerischen Mitteln kann Zugang zu anderen Menschen und aktuellen Themen geschaffen, Einfluss genommen, Vorurteile abgebaut und kreative Begegnungen ermöglicht werden. So entsteht Weltoffenheit und Zukunft. Wir sind froh, zu den Mit-Initiatoren des Vorpommer'schen Demokratiebündnisses zu gehören.“

Geöffnet bei Veranstaltungen
Bürozeiten Mo-Fr 9-16 Uhr
Hofrundgang nach Vereinbarung

Zespół Schloss Bröllin jest szczególnie zainteresowany tworzeniem nowych partnerstw, rozbudową współpracy z artystkami i artystami, inicjatywami regionalnymi oraz projektami polsko-niemieckimi.

„Za pomocą środków artystycznego wyrazu można znaleźć dojście do drugiego człowieka i aktualnych tematów, można starać się wywierać wpływ, burzyć stereotypy i prowadzić do twórczych spotkań. W ten sposób powstaje otwartość na świat i przyszłość. Cieszymy się, że należymy do współliniatorów powstania Demokratycznego Związku Pomorza Przedniego.“

Auf Schloss Bröllin sind die kulturelle Jugendarbeit sowie die kulturelle Bildung seit 13 Jahren fester Bestandteil. Als schloss bröllin youth initiiert Christine Lauenstein jedes Jahr eine Vielzahl von regionalen und internationalen Theater, Tanz, HipHop, Film und Musik Projekten.

In Wochenend- und Ferienangeboten geht es dabei um die Auseinandersetzung mit eigenen Lebensentwürfen: Junge Menschen setzen sich aktiv mit ihren Ängsten und Träumen auseinander und entwickeln darüber ihre Kompetenzen.

In deutsch-polnischen und internationalen Angeboten wird das Verständnis für- und miteinander gefördert. Die Kooperation mit den Schulen der Umgebung, die Zusammenarbeit im Rahmen von Bündnissen für Bildung und das Angebot verschiedener Praktikumsplätze ist eine echte Bereicherung für die Region.

„Internationale Angebote schaffen Verständnis und gemeinsames Erleben. Durch kulturelle Arbeit erhalten Jugendliche eine Möglichkeit, ihre eigenen Lebensentwürfe zu formulieren; für uns ist dies ein wichtiger Pfeiler demokratischer Kultur.“

Bürozeiten: Mo-Fr 8-14 Uhr
und im Rahmen von Projekten
und nach Vereinbarung

Już od 13 lat w zamku Bröllin kulturalna edukacja i praca z młodzieżą są ważnym elementem. Każdego roku Christine Lauenstein jako schloss bröllin youth inicjuje niezliczoną ilość regionalnych i międzynarodowych projektów teatralnych, tanecznych, hiphopowych, filmowych i muzycznych.

Podczas weekendowych i wakacyjnych imprez dyskutuje się na temat koncepcji życiowych: młodzież mierzy się ze swoimi obawami i marzeniami, rozwijając przy tym własne kompetencje.

W polsko-niemieckich i międzynarodowych projektach szczególny nacisk kładzie się na promowanie wzajemnego zrozumienia i idei współistnienia. Współpraca ze szkołami z okolicy wraz z kooperacją ze stowarzyszeniem na rzecz kształcenia i szeroką ofertą dla praktykantów stanowią znaczny wkład dla rozwoju regionu.

„Międzynarodowa oferta zamku przyczynia się do pogłębienia zrozumienia i wspólnego przeżywania. Po- przez pracę ze sztuką młodzież otrzymuje możliwość samozdefiniowania: dla nas jest to ważny element kultury demokratycznej.“

Fahrenwalde

Schloss Bröllin
17309 Fahrenwalde OT Bröllin
Tel: 039747 56500
info@broellin.de, www.broellin.de
Kulturelle Jugendarbeit
Christine Lauenstein
Tel: 039747 565025
c.lauenstein@broellin.de

Von Pasewalk bis Bröllin 6 km
Richtung Fahrenwalde

Unter dem Motto „Geschichte(n) mit Leben füllen“ ist das alte Gutshaus Ramin ein Ort der Begegnung geworden. Das 1750 erbaute Gutshaus bietet viel Raum für Veranstaltungen aller Art in der ruhigen Umgebung und prachtvollen Natur.

Der Förderverein widmet sich dem Wiederaufbau des Gutshauses und der Parkanlage und möchte dabei die abwechslungsreiche Geschichte vor dem Vergessen bewahren und gleichzeitig die Region mit neuem Leben füllen. Das ganze Jahr lang finden im Gutshaus Konzerte, Ausstellungen, Workshops, Vorträge, Filmabende und Kabarettveranstaltungen für die Nachbarinnen und Nachbarn aus Deutschland und Polen statt.

Gutshaus Ramin

Pod hasłem „Ożywić historię(e)“ stary dworek Ramin stał się miejscem spotkań. Wybudowany w roku 1750 dworek otoczony jest 7,5 hektarowym parkiem, w spokoju oraz pięknej scenerii natury oferuje dużo miejsca na przedsięwzięcia wszelkie typu.

Stowarzyszenie wspierające poświęca się odbudowie dworu i restauracji parku, chcąc uchronić przy tym związane z nim historie przed zapomnieniem i jednocześnie tchnąć nowy powiew w życie regionu. Przez cały rok w dworze odbywają się koncerty, wystawy, warsztaty, wykłady, wieczorne pokazy filmowe, a także spektakle kabaretowe dla sąsiadów z Polski i Niemiec.

„Unsere Veranstaltungen bilden eine Brücke zu unterschiedlichen Kulturen und Altersgruppen, wir möchten darüber Vorurteile abbauen.“

Besonders beliebt sind die regelmäßigen Tangokurse und Milonga-Veranstaltungen. Wer mehr über das Deutsch-Polnische Kulturverständnis erfahren möchte ist bei den Vorträgen von Edward Orlowski richtig, wer eigene Ideen verwirklichen möchte ist auf dem Gelände des Gutshauses willkommen, die Räumlichkeiten werden auch für private Feste vermietet. Ebenfalls nach Absprache ist eine Besichtigung möglich.

Geöffnet im Rahmen von Veranstaltungen und nach Absprache. Eintritt meist frei.

Nasze przedsięwzięcia tworzą mosty między różnymi kulturami i grupami wiekowymi, właśnie przez nie chcemy przełamywać uprzedzenia. Szczególnie lubiane są regularne kursy tanga i imprezy w klimacie milonga.

Tych, którzy chcą nieco więcej dowiedzieć się o polsko-niemieckim porozumieniu w kulturze, serdecznie zapraszamy na wykłady Edwarda Orlowskiego. Podobnie jak ci, którzy pragną zrealizować własne pomysły na terenie dworu. Jego pomieszczenia można wynająć także na prywatne imprezy. Zwiedzanie możliwe jest po wcześniejszym umówieniu.

Ramin

Förderverein Gutshaus Ramin e.V.
Jolanta Grenke und Edward Orlowski
Dorfstraße 41
17321 Ramin
Tel: 039749 29600
info@gutshaus-ramin.de
www.gutshaus-ramin.de

Mit dem PKW A11, Abfahrt Penkun, dann 113 Richt. Grambow, dort links Richtung Ramin. Oder A20, Abfahrt Pasewalk-Nord, 104 Richt. Stettin, in Löcknitz links auf die L283 bis Retzin, dort links abbiegen Richt. Ramin. Mit dem Zug bis nach Grambow, 4 km bis Ramin, Abholung möglich.

Im Rahmen der Vorbereitung auf die 750-Jahrfeier der Stadt Brüssow gründete sich im Jahr 2009 der Verein „Lebendiges Brüssow“. Ziel war es, das kulturelle Angebot in der Stadt und im ländlichen Raum zu verbessern und ein unbewohntes Haus vor dem Verfall zu bewahren. Der Verein ist Träger des Kulturhaus Kino Brüssow, wo Filme für alle Altersgruppen gezeigt werden, Filmgespräche und Kunstaustellungen stattfinden und verschiedene Gruppen, wie die Mutter-Kind-Gruppe oder „Die Montagsmalerinnen“ einen Treffpunkt gefunden haben.

Kulturhaus Kino Brüssow e.V.

W ramach przygotowań do 750-tej rocznicy powstania miasta Brüssow, w roku 2009 powstało stowarzyszenie „Brüssow pełne życia“ (Lebendiges Brüssow), którego celem była poprawa kulturalnej oferty miasta oraz położonych nieopodal obszarów wiejskich, a także ochrona opuszczonego domu przed dewastacją. Stowarzyszenie prowadzi dom kultury-kino Brüssow, gdzie wyświetlane są filmy dla widzów wszystkich grup wiekowych. Obok tego funkcjonuje dyskusyjny klub filmowy, prezentowane są wystawy oraz spotykają się różne grupy inicjatywne, jak np. grupa Matka-Dziecko czy „Poniedziałkowe malarki.“

Das Kulturhaus versteht sich als Begegnungsstätte für alle Bürgerinnen und Bürger unabhängig von Alter und Herkunft. So entstand auch der deutsch-polnische Chor „Horyzont“. Das bunte Programm soll die vielfältigen Möglichkeiten demokratischen Handelns zeigen, dem weitverbreiteten Ausspruch „Die da müssen was machen“ ein „Wir machen das“ entgegensezten. Das Kulturhaus Kino Brüssow wird weitgehend ohne Fördermittel betrieben.

Geöffnet Mo-Do 9-13 Uhr,
sowie nach telefonischer Absprache
Eintritt 4,50 € für die Kinovorstellung.

Dom kultury to miejsce spotkań wszystkich obywatelek i obywateli, niezależnie od wieku czy pochodzenia. Tutaj powstał także polsko-niemiecki chór „Horyzont“. Kolorowy i wszechstronny program działania pokazuje różnorodne możliwości demokratycznych aktywności, przeciwstawiając powszechnemu „Ci tam muszą coś zrobić“ pozytywnym hasłem „My to zrobimy“. Dom kultury - Kino Brüssow prowadzony jest w dużej mierze bez środków zewnętrznych.

Brüssow

Kulturhaus Kino Brüssow
Lebendiges Brüssow e.V.
Rolf Weißgerber
Prenzlauer Straße 35, 17326 Brüssow
Tel: 039742 86868
Tel. Rolf Weißgerber: 039742 89056
info@kulturhaus-kino-bruessow.de
www.kulturhaus-kino-bruessow.de

Mit dem Regionalbus ab Prenzlau Bahnhof
Mit dem Auto: A20, Abfahrt Prenzlau Ost,
L26 in Richtung Brüssow

Evangelische Kirchengemeinde Brüssow

Interview mit Pastor z.A. Matthias Gienke

Was kann die Kirche für das Dorf tun?

Die Kirche kann Menschen generationsübergreifend verbinden, sie an einen Tisch bringen. Wir sprechen alle Menschen an, unabhängig von ihrer Herkunft. Wir bieten Räume, um sich zu begegnen. Alle Menschen sollen hier in der Region ein Zuhause finden, eine Heimat. Das versuchen wir zu unterstützen. Das macht die Kirche so besonders.

Was bieten Sie konkret an?

Ich leite eine Abenteuer-AG, es kommen bis zu 40 Kinder. Ich koche mit ihnen, wir gehen baden oder machen Lagerfeuer. Ich bin einfach für sie da.

Wie sprechen Sie die Menschen an?

Ich besuche sie! Die Kirche erwartet nicht, dass die Menschen zu ihr kommen, sie geht zu ihnen. Wir erwarten gar nichts. Wir wollen den Menschen jedoch eine Chance geben glücklich zu sein und sich im Glauben neu zu entdecken.

Matthias Gienke entwickelt und realisiert gemeinsam mit der Kommune, mit Vereinen oder anderen Institutionen Ideen und Projekte, um das Gemeinwesen zu gestalten. Ehrenamtliche Helferinnen und Helfer unterstützen diese diakonische Arbeit. Ein anderer Schwerpunkt ist die Belebung des kulturellen Lebens durch einen Orgelförderverein, Kirchenkonzerte und verschiedene Chöre.

Kościół Protestancki Brüssow

Rozmowa z pastorem Matthiasem Gienkiem

W czym Kościół może pomóc wsi?

Kościół może tworzyć wspólnotę ludzi ponad podziałami generacyjnymi, sprawić, by usiedli przy jednym stole. Zwracamy się do wszystkich ludzi, niezależnie od ich pochodzenia. Oferujemy przy tym miejsca, w których można się spotykać. Wszyscy ludzie w okolicy powinni czuć się jak w domu, w malej oczyszczone i to próbujemy wspierać. To czyni Kościół tak wyjątkowym.

Co konkretne możecie zaoferować?

Prowadzę spółdzielnię „Przygoda”, do której przychodzą nawet do 40 dzieci. Wspólnie gotujemy, chodzimy się kąpać, robimy ognisko. Mogą zawsze na mnie liczyć.

W jaki sposób dociera Ksiądz do ludzi?

Odwiedzam ich! Kościół nie oczekuje, że ludzie do niego przyjdą, to on przychodzi do ludzi. W ogóle niczego nie wymagamy. Chcemy jednak dać ludziom szansę na to, aby byli szczęśliwi i na nowo odnaleźli się w wierze.

Matthias Gienke wspólnie z gminą, stowarzyszeniami oraz innymi instytucjami tworzy, rozwija i realizuje pomysły i projekty służące kształtowaniu wspólnej rzeczywistości. Wolontariuszki i wolontariusze wspierają go w tej diakonicznej pracy. Ponadto próbuje on ożywić kościelne życie kulturalne poprzez stowarzyszenie na rzecz kościelnych organów, organizację koncertów i różnych grup chóralnych.

Brüssow

Gemeindehaus ev. Kirchengemeinde
Amtstraße 6a, 17326 Brüssow
Tel: 039742 80230
bruessow@pek.de
www.kirchengemeinde-bruessow.de

Gottesdienste sonntags 10 Uhr in Brüssow; und in 10 weiteren Kirchen.

Posaunenchor: Mo 18.30 Uhr, Kirchenchor: Mi 19.30 Uhr

Abenteuer AG: Di 14-15.30 Uhr auf dem Kirchplatz

Fußball: Di 16.30 Uhr auf dem Sportplatz

Weitere Termine für Kursangebote wie Nähkurs, 50plus, Senioren- und Männerkreis bitte erfragen.

Religionsgemeinschaften im ländlichen Raum

Religionsgemeinschaften sind für viele Menschen ein wichtiger Ruhepunkt in ihrem Leben. Viele verstehen sie als Orte und Gruppen, wo sie sich aus religiösem Glauben heraus auf wesentliche Dinge konzentrieren. Gleichzeitig sind Kirchen in vielen Dörfern und Städten architektonische Kleinode oder auch Inszenierungsräume von Ausstellungen, Konzerten oder Lesungen. In der Endphase der DDR waren viele Kirchenräume Orte demokratischer Debatten und gesellschaftlichen Aufbruchs.

Viele Gemeinden mischen sich auch weiterhin aktiv in die sozialen Probleme vor Ort ein, beteiligen sich an Aktionen gegen Rassismus und Rechtsextremismus in der Region oder entwickeln kulturelle Projekte am Ort mit.

Die größte Religionsgemeinschaft in Vorpommern ist die 2012 neu gegründete Evangelisch-Lutherische Kirche in Norddeutschland. Sie ist ein Zusammenschluss der evangelischen Landeskirchen aus Schleswig-Holstein, Hamburg und Mecklenburg-Vorpommern. Mit 1.067 Kirchengemeinden und 2,25 Millionen Mitgliedern sind insgesamt 1.769 Pastorinnen und Pastoren und 19.000 weitere kirchliche Mitarbeiterinnen und Mitarbeiter tätig.

Wspólnoty religijne na obszarach wiejskich Pomorza Przedniego

Wspólnoty religijne stanowią dla wielu osób ostoję w życiu. Znacząca część tych osób postrzega je jako miejsca i grupy, skoncentrujące się na istotnych sprawach wynikających z przekonań religijnych. Jednocześnie kościoły w wielu wsiach i miastach są perłami architektury, a także miejscami dla pokazywania wystaw, organizacji koncertów czy odczytów. W schyłkowej fazie NRD wiele miejsc związanych z kościołem było miejscem demokratycznych debat i kolebką społecznego ruchu. Zresztą nadal wiele wspólnot aktywnie włącza się w rozwiązywanie miejscowościowych problemów społecznych, ale także w akcje przeciwko rasizmowi i prawicowym ekstremizmom w regionie, czy też w rozwijanie projektów kulturalnych.

Największą wspólnotą religijną na Pomorzu Przednim jest założony na nowo w 2012 r. Ewangelicko-Luterański Kościół w Niemczech Północnych. Jest on związkiem kościołów ewangelickich z Szlezwika-Holsztynu, Hamburga i Meklemburgii-Pomorza Przedniego. W 1.067 parafiach mieszka 2,25 miliona wiernych, a 1.769 pastorów-kobiet i mężczyzn pełni posługę kapłańską. Wspomaga ich 19.000 osób związanych z Kościołem.

Auch andere Religionsgemeinschaften stellen wichtige Anlaufstellen dar und setzen sich ein für ein respektvolles Miteinander; beispielhaft seien hier zwei weitere genannt:

Także inne wspólnoty religijne aktywnie włączają się na rzecz pełnego taktu i szacunku współistnienia; dla przykładu wskazujemy tu dwie z nich:

Katholische Kirche, Erzbistum von Berlin
Berlińskie Arcybiskupstwo, Kościół Katolicki
www.kath-vorpommern.de

Landesverband der Jüdischen Gemeinden in Mecklenburg-Vorpommern
Krajowe zrzeszenie gmin żydowskich w Meklemburgii- Pomorzu Przednim
www.zentralratjuden.de, www.synagoge-rostock.de

Sich auf dem Gelände der Malchower Kirche zu verlaufen ist Programm. Im Juni 2013 eröffnete das Evangelische Pfarramt Schönenfeld in Malchow den Labyrinthpark. Mit der Motivation, die Kirche und darüber das Dorf neu zu beleben, wurden hier unterschiedliche Labyrinthe, Irrgärten und Spielmöglichkeiten geschaffen. Jung und Alt erfreuen sich gleichermaßen an der Vielfältigkeit dieses Ortes, der Spiel und Spannung mit Erholung in der Natur verbindet. Die Dorfkirche, ein typischer uckermarkter Feldsteinbau, ist in den Park integriert.

Diese Angebote, einmalig in Deutschland, lassen die Gäste wandeln auf verschlungenen Wegen. Gruppen sowie Einzelpersonen haben hier die Möglichkeit sich selbst, Kirche, Geschichte und Natur neu zu erfahren. Gewünscht ist, sich Zeit zu lassen für- und miteinander. Für polnische Besucherinnen und Besucher sind die Texte ins Polnische übersetzt. Getränke und Snacks können mitgebracht oder im Gutsspeicher serviert werden. Das Café bietet Platz für 50 Personen und lädt zu Familienfeiern unter altem Gebälk ein.

Malchower Labyrinthpark

Zgubić się na terenie kościoła w Malchow to nie przypadek. W czerwcu 2013 roku Ewangelickie Pastorstwo Schönenfeld otworzyło w Malchow park z labiryntem. Utworzono z zamiarem ożywienia kościoła na nowo, a przez to i wsi stworzono tutaj różne labirynty i urządzenia do zabawy. Różnorodność tego miejsca, które łączy zabawę, na pięcie z odpoczynkiem na łonie natury w równym stopniu cieszy dzieci, jak i dorosłych. Wiejski kościół, tak typowy dla regionu Uckermark budynek z kamieni polnych, został włączony do parku. To jedyna w swoim rodzaju w Niemczech możliwość dla gości do poruszania się po krętych dróżkach.

Der Park ist geöffnet vom
9. Juni - 31. Oktober
Mi - So 10.00 - 18.00 Uhr

Zarówno grupy, jak i pojedynczy odwiedzający dostają możliwość poznania na nowo siebie, kościoła, historii i otaczającej przyrody. Tutaj każdy powinien mieć czas dla siebie i innych.

Dla gości z Polski napisy zostały przetłumaczone na ich język ojczysty. Napoje i przekąski można zabrać ze sobą albo nabyć w miejscowym spichlerzu. Kawiarnia może jednakorazowo podjąć do 50 gości i zaprasza do organizowania przyjęć rodzinnych pod drewnianą wieżką dachową. Park otwarty jest od Wielkanocy do końca października.

Malchow

Malchower Labyrinthpark
Frank Tietschert
Dorfmitte 1a
17291 Görlitz OT Malchow
Tel: 039851 629942
Mobil: 0152 521 460 30
Uckermark@malchower-labyrinthpark.de
www.malchower-labyrinthpark.de

Der Labyrinthpark liegt direkt an der B109 im Zentrum von Malchow.

In einem 320-Einwohnerdorf fallen die vielen Kinder und Jugendlichen auf. Der Verein Zuckerman, der 1995 aus einer Elterninitiative entstand, betreut rund 60 junge Menschen im nordbrandenburgischen Wallmow.

Mittlerweile gehören dem Träger eine Kita, eine Grundschule sowie die Jugendkunstschule „flur1“ an. Hier können Kinder und Jugendliche nicht nur ihre Freizeit, sondern auch ihren Schulalltag aktiv mitgestalten. Die künstlerische Betätigung wird dabei großgeschrieben, so entstanden unter anderem der Kinderzirkus

Zuckermark e.V. Wallmow

W liczącej 320 mieszkańców wsi w oczy rzuca się duża liczba dzieci i młodzieży. Utworzone z inicjatywy rodziców w 1995 roku stowarzyszenie Zuckermark opiekuje się już około 60 młodych ludzi z północno-brandenburskiego Wallmow.

W ramach stowarzyszenia zdołano utworzyć przedszkole i żłobek oraz szkołę podstawową, a nawet młodzieżową szkołę artystyczną „flur1“.

W tym miejscu dzieci i młodzież nie tylko mają wpływ na kształtowanie swojego wolnego czasu, mogą bowiem także współtworzyć szkolną codzienność.

„Salagne Mozarella“, eine Trommelgruppe, die Theatergruppe, Akrobatik- und Clownerie-Workshops und Fotografie-Ferienreiseangebote.

Der Verein arbeitet selbstverwaltet und basisdemokratisch und ist stets auf der Suche nach weiteren ehrenamtlichen Helferinnen und Helfern, die die freien Bildungsangebote unterstützen möchten.

Öffnungszeiten: Mo-Fr 8-16 Uhr,
in den Brandenburger Schulferienzeiten
nach Absprache.

Duży nacisk kładzie się tu na działalność artystyczną, dzięki czemu powstały m.in. cyrk dziecięcy „Salagne Mozarella“, zespół trębacci, grupa teatralna, oferowane są warsztaty akrobacyjne i zajęcia dla przyszłych klaunów, koło fotograficzne i inicjatywy podróży wakacyjnych.

Stowarzyszenie opiera się w swej pracy na ideach demokracji i samorządności, nieustannie poszukuje kolejnych wolontariuszy, który mogliby nieodpłatnie wesprzeć darmową edukacyjną działalność stowarzyszenia.

Wallmow

Zuckermark e.V.

Alexandra Wuttig & Mandy Möhwald
Wallmow Nr. 6, 17291 Carmzow-Wallmow
Tel: 039862 35040
kontakt@zuckermark.de
www.zuckermark.de, www.flur1.de

Mit dem PKW auf A 11, Ausfahrt Schmölln oder A 20 Ausfahrt Prenzlau Ost oder Süd, nicht über Carmzow sondern über Eickstedt o. Wendtshof nach Wallmow fahren. Mit dem Zug bis Prenzlau, dann mit dem Rufbus 425 Richtung: Brüssow Markt.
(Anmeldung 60min vorher unter 03332 442755)

Neue Töne erklingen in der Uckermark. Das Ensemble Quillo, unter der Leitung der Flötistin Ursula Weiler, hat sich der zeitgenössischen Musik ebenso sehr verschrieben, wie der Arbeit mit Kindern und Jugendlichen. Hauptquartier des Ensembles ist ein altes Bauernhaus am Rande des Dorfes Falkenhagen, das „Haus Quillo“. Ideale Bedingungen für Konzerte und offene Arbeitsprozesse für neue Musikprojekte machen das Haus Quillo zu einer Perle der Neuen Musik in Brandenburg.

Träger des Hauses ist der 2004 gegründete gemeinnützige Verein Kammerphilharmonie Uckermark e.V., aus dem

z.B. das Projekt Landmusik hervorging, in dem Kinder aus der Region kostenfreien Musikunterricht erhalten.

„Kindern und Jugendlichen bei der Umsetzung ihres Rechts auf kulturelle Teilhabe zu helfen, ist für uns ein wichtiger Akt demokratischer Kultur.“

Ob beim Projekt „Junge Opernwerkstatt“ oder der Reihe „Young Quillo“, wo eigene Instrumente gebaut, Geschichten erdacht und dargestellt, Musik improvisiert und erfunden werden.

Kammerphilharmonie Uckermark e.V.

W Uckermarku rozbrzmiewają nowe dźwięki. Artyyczna grupa Quillo, pod kierunkiem flecistki Ursuly Weiler, od- dała się bez reszty współczesnej muzyce w takim samym stopniu jak pracy z dziećmi i młodzieżą. Główną siedzibą tego zespołu artystycznego jest stara zagroda wiejska na skraju wsi Falkenhagen – „dom Quillo“.

Idealne warunki dla organizacji koncertów oraz otwartego procesu twórczego w zakresie nowych projektów muzycznych powodują, że dom Quillo stał się prawdziwą perłą nowej muzyki w Brandenburgii.

Podmiotem odpowiedzialnym za ten projekt jest utworzona w roku 2004 organizacja pożytku publicznego

Geöffnet im Rahmen von Veranstaltungen, Workshops und nach Absprache.

Kammerphilharmonie Uckermark e.V.(Stowarzyszenie Filharmonia Kameralna w Uckermark), z której wywodzi się np. projekt Landmusik, w ramach którego dzieci z regionu mogą liczyć na nieodpłatną naukę muzyki. Zresztą do wsparcia projektów z udziałem dzieci i młodzieży przywiązuje się w domu Quillo olbrzymią wagę, jak na przykład przy projekcie „Młodzieżowe warsztaty operowe“ czy też w ramach cyklu „Młode Quillo“, w czasie którego uczestniczy budują własne instrumenty muzyczne, wymyślają i odgrywają scenki rodzajowe, a także komponują, aranżują i uprawiają muzykę.

Falkenhagen

Haus Quillo
Ursula Weiler
Quillowstraße 47
17291 Nordwestuckermark
OT Falkenhagen
Tel: 0173 9724666
ensemble@quillo.net, www.quillo.net

Anfahrt über die A10, Ausfahrt Gramzow, Richt. Prenzlau. In Prenzlau auf die B 198 Richtung Neubrandenburg. Hinter Dedelow links nach Falkenhagen abbiegen. Im Dorf links abbiegen, dann letztes Grundstück links vor dem Friedhof.

Es ist lange vorbei, dass die Dominikanermönche in Prenzlau lebten, ihr Kloster ist jedoch lebendiger denn eh und je. Die guterhaltene, mittelalterliche Klosteranlage fungiert heute als überregionales Kulturzentrum und Museum. In seinen Dauerausstellungen zeigt es neben einer umfangreichen Sammlung mittelalterlicher Exponate auch eine Ausstellung zur friedlichen Revolution in Prenzlau (1989/90). Sonderausstellungen runden das jährliche Programm ab.

Wer die Stadtgeschichte Prenzlaus erforschen möchte, ist im Stadtarchiv richtig. Nicht „von gestern“ ist hingegen die Bibliothek, hier finden auch die jüngsten Besucherinnen und Besucher ihren ganz eigenen Bereich.

Dominikanerkloster Prenzlau

Od niepamiętnych czasów nie ma w Prenzlau dominikańskich mnichów, ale ich klasztor jest teraz pełen życia bardziej niż kiedykolwiek.

Dzisiaj ten dobrze zachowany średniowieczny kompleks klasztorny służy jako ponadregionalne centrum kultury i muzeum. W ramach stałej wystawy obok bogatego zbioru średniowiecznych eksponatów udostępniona jest wystawa na temat pokojowej rewolucji w Prenzlau (1989/90). Okolicznościowe wystawy dopełniają całość. Każdy, kto zainteresowany jest zgłębianiem historii miasta Prenzlau, powinien zajrzeć do Archiwum Miejskiego. Natomiast biblioteka zorientowana jest na przeszłość, a najmłodsi odwiedzający znajdą tam nawet własny dział.

„Das Erbe lebendig erhalten und Angebote für ein demokratisches Miteinander schaffen“, so ist mit rund 400 abwechslungsreichen Veranstaltungen im Jahr im Dominikanerkloster, aber auch auf der Freilichtbühne, immer was los. Besonders zu empfehlen sind die Kultursommer-Veranstaltungen.

Seinen Sitz im Kloster hat auch das deutsch-polnische Netzwerk „KLOSTERLAND e.V.“. Diesem gehören nicht nur zahlreiche Kulturklöster dies- und jenseits der Oder an, sondern es steht allen Interessierten offen.

Besucherservice & Kloster Café: Di-So 10-17 Uhr
Museum: Di-So 10-17 Uhr
Kulturarche: je nach Veranstaltungsangebot
Stadtarchiv:
Di, Do, Fr 10-12 Uhr, Di + Do 13-17 Uhr
Stadtbibliothek:
Mo 13-17 Uhr, Di + Do 10-18 Uhr, Fr 13-15 Uhr

Z blisko 400 różnymi imprezami w roku, w tym także plenerowymi, dominikański klasztor tętni życiem. Szczególnie warte uwagi są imprezy przygotowywane w ramach kulturalnego lata od czerwca do września. W klasztorze swoją siedzibę ma również polsko-niemiecka sieć „KLOSTERLAND e.V.“, której członkami są nie tylko liczne klasztory kulturalne po obu stronach Odry, ale która do współpracy zaprasza wszystkich zainteresowanych.

Prenzlau

Dominikanerkloster Prenzlau
Kulturzentrum und Museum
Dr. Stephan Diller
Uckerwieck 813, 17291 Prenzlau
Tel: 03984 751141
info@dominikanerkloster-prenzlau.de
www.dominikanerkloster-prenzlau.de
www.klosterland.de

Im Grenzland von Mecklenburg, Vorpommern und der Uckermark laden vier Künstlerinnen ein, auf einer Tagestour ihre Ateliers und Gärten kennenzulernen. Aus der vertieften Auseinandersetzung mit der Natur und dem eigenen Lebensraum haben sie ihre Gärten gestaltet.

„In unseren vier Gärten möchten wir einen achtsamen Umgang mit allem Vitalen vermitteln.“

Jeder Garten trägt in unverwechselbarer Weise die Handschrift der jeweiligen Künstlerin. Besucherinnen und Besucher erleben Kunst und Experimentierfreude

am Ort ihres Entstehens, kommen mit den Künstlerinnen ins Gespräch und erleben darüber hinaus eine neue Kulturlandschaft. Die Gärten laden zum Verweilen ein, die Kunst bietet geistige Anregungen und die Künstlerinnen spannenden Austausch.

Wer in den Genuss der Kombination aus Kunst und Floralem kommen möchte, vereinbart einen Termin oder nimmt an einer der zwei jährlich stattfindenden Veranstaltungen teil.

Kunststück Garten

Na granicy Meklemburgii, Pomorza Przedniego i Uckermar-ku cztery artystki zapraszają na całodzienną wycieczkę po ich pracowniach i ogrodach. Ich ogrody są efektem prób połączenia przyrody z własną przestrzenią życiową.

„W naszych czterech ogrodach można samemu odczuć ostrożne obchodzenie się z naturą.“

Każdy z ogrodów nosi indywidualny podpis artystki, przez co nie sposób go pomylić z innymi. Odwiedzający mogą doświadczyć sztuki w miejscu jej tworzenia, porozmawiać z artystką, a nade wszystko rozkoszować się malowniczą przyrodą regionu.

Ogrody zapraszają do chwili relaksu, sztuka daje impuls do duchowych przeżyć, a artystki gwarantują pasjonującą wymianę poglądów.

Eintritt 2 € pro Person, Kinder frei; zu Einzelterminen nach telefonischer Vereinbarung 5 €

Geöffnet am 10.+11.05. und 02.+03.08.2014 sowie ganzjährig nach telefonischer Vereinbarung.

Die künstlerischen Arbeiten können erworben und ggf. auch gemietet werden.

Atelier und Garten Sabine Kalicki in Grünz

Künstlerinnengarten, 5.000 qm Fläche, mit ehemaligem Vierseithof mit Teich, Nutzgarten, Streuobstwiese, Bepflanzung mit fließenden Übergängen zwischen Kultur- und Wildgarten. Sabine Kalicki erstellt Kalligrafien und gibt Kurse in Kalligrafie, auch für Kinder und Jugendliche.

Dorfstraße 27, 17328 Grünz, Tel: 039751 61912
sabine_kalicki@web.de, www.sabinekalicki.de

Ogród artystek, 5.000 m² powierzchni, z dawną czteroboczną zagrodą, na miejscu staw, ogród użytkowy, dzięki sad i nasadzenia z płynnymi przejściami pomiędzy założonym a dzikim ogrodem. Sabine Kalicki specjalizuje się w kaligrafii, prowadzi także kursy w tym zakresie, również dla dzieci i młodzieży.

Atelier und Garten Ines Diederich in Vogelsang

Landschaftsgarten mit Schafweide auf 10.000 qm Fläche. Gepflanzte Liebeserklärungen sind das Miteinander von Gewächsen, Verwertbares und Schmückendes sind eins, Plastiken, Skulpturen und Gartengefäße sind integriert. Ines Diederich arbeitet als Bildhauerin und Keramikerin.

Vogelsang 1, 17348 Woldegk, Tel: 03963 210744,
art@inesdiederich.de, www.inesdiederich.de

Ogród krajobrazowy wraz z pastwiskiem dla owiec na powierzchni 10.000 m². Zasadzone wyznania miłosne to współistnienie roślin oraz innych wykorzystanych do upiększenia materiałów takich jak, plastik, rzeźby czy naczynia ogrodowe, które są zintegrowane z całością ogrodu. Ines Diederich jest rzeźbiarką, pracuje także z ceramiką .

Atelier und Garten Christina Pohl in Christianenhof

Künstlerinnengarten, 4.500 qm Fläche, klar gegliedert mit formalen Elementen wie Hecken, Bux und freien Be pflanzungen, vielen Stauden, Rosen, auch Nutzpflanzen und Obstbäumen, Sichtachsen in der Landschaft. Als Malerin stellt Christina Pohl auch an anderen Orten aus.

Stangenweg 2, 17291 Nordwestuckermark-Christianenhof
Tel: 039852 3676, pohlchristina@web.de, www.christinapohl.de

Ogród artystek, o powierzchni 4.500 m², wyraźnie po dzielony formalnymi elementami takimi jak, krzewy, bukszpan, wolne nasadzenia, byliny, czy róże, a także rośliny użytkowe i drzewa owocowe oraz wyraźne osi po działu w krajobrazie. Jako malarka Christina Pohl wystawia swe prace także w innych miejscowościach.

Atelier und Garten Charlotte Bieligg in Friedrichswalde

Künstlerinnengarten auf altem Land-Gasthof mit Saal, riesigen Eichen und Kastanien, Streuobst- und Wildkräuterwiese, Blumen- und Kräuterstauden. Charlotte Bieligg produziert Skulpturen, Installationen, Zeichnungen und Fotografien, auch gibt sie Kurse und Workshops und ist Kunsttherapeutin für alle Altersgruppen.

Auf dem Hollerhof, Dorfstraße 53, 16247 Friedrichswalde
Mobil: 0163 6857749, info@charlotte-bieligg.de, www.charlotte-bieligg.de

Ogród artystek na terenie starej gospody wiejskiej z dużymi dębami i kasztanowcami, dzikim sadem i ziel nikiem oraz kwiatowymi i zielonymi bylinami. Charlotte Bieligg tworzy rzeźby, instalacje, rysunki i fotografie, prowadzi także kursy i warsztaty oraz jest arteterapeutką pracującą ze wszystkimi grupami wiekowymi.

Alles Wasser fließt ins Meer. Auf dem Weg dorthin malen Flüsse und Bäche wunderschöne Bilder in die Landschaft – besonders hier in Vorpommern. Die Vorpommersche Flusslandschaft zwischen Peene und Oder, Seenplatte und Ostsee bietet viele Möglichkeiten dieses preisgekrönte Aushängeschild für den Deutschlandtourismus zu entdecken. Besonders gut geht das vom Wasser aus, per Kajak, Boot oder Floß.

Verschiedene Anbieter der Region versuchen sich hier an einem neuen sanften Tourismus. Sie haben erkannt, dass es sich lohnt solidarisch und mit der Natur zu leben und zu arbeiten. Im Hinterland des rastlosen Ostsee-Tourismus sind die lokalen Akteure in Netzwerken verbunden:

Abenteuer Flusslandschaft

Cała woda wpada do morza. W drodze tamże rzeki i strumienie tworzą piękne widoki – zwłaszcza tutaj na Pomorzu Przednim. Ten krajobraz rzeczny pomiędzy Pianą a Odrą, Pojezierzem a Morzem Bałtyckim oferuje możliwości do odkrywania tej wielokrotnie nagradzanej wizytówki niemieckiej turystyki. Szczególnie interesująco wygląda to z perspektywy wody – z kajaku, łódki czy tratwy. Różnego rodzaju firmy z regionu próbują swoich sił w nowym rodzaju miękkiej turystyki. Odkryli bowiem, że opłaca się współżyć i pracować z przyrodą. W odróżnieniu od masowej turystyki nadmorskiej, lokalni działacze i przedsiębiorcy branży turystycznej organizują się

Man arbeitet zusammen, keiner schnappt sich was weg und die Gäste von nah und fern fühlen sich zu Gast bei Freunden. Die artenreiche Fauna und Flora der eiszeitlich geprägten Landschaft kann hier wirklich erlebt werden. Ruhe und Naturnähe – das sind hier die Attraktionen. Seeadler, Eisvogel und Biber, Touristen aus dem In- und Ausland und die Menschen dieser unberührten Region leben hier gemeinsam: von- und miteinander.

Abenteuer Flusslandschaft ist ein Netzwerk für Anbieter von Kanureisen, Solarboottouren, Floßurlaub sowie Umweltbildung. Der Amazonas des Nordens als Tourismusregion wird gemeinschaftlich entwickelt.

Netzwerkzentrale: 17389 Anklam
Antje Enke , Tel: 03971 242839
info@abenteuer-flusslandschaft.de
www.abenteuer-flusslandschaft.de

w sieci – tu pracuje się wspólnie, nikt nikomu niczego nie wyrywa, a goście z daleka i bliska czują się, jakby odwiedzali znajomych.

Tutaj doświadczyć można bogactwa fauny i flory krajobrazu polodowcowego, a spokój i bliskość przyrody są głównymi atrakcjami. Orzeł bielik, zimorodek i bóbr wraz z turystami z kraju i zagranicy oraz mieszkańcami tego nieskażonego regionu żyją razem w zgodzie i symbiozie.

Flusslandschaft Reisen

Erkunden Sie die Natur der Grenzregion mit dem Kanu. Aber Achtung: *In einem Kanu gibt es keinen „Käpt’n“, der Stärkere muss sich auf den Schwächeren einstellen. Nur wer zusammen arbeitet, kentert nicht.* Geführte Kanutouren im Nationalpark Unteres Odertal und im Naturpark Am Stettiner Haff mit zertifiziertem Kanu-, Natur- und Landschaftsführer.

Kanustation Anklam

Von der Halbtagestour für Kurzentschlossene bis zur 10-tägigen Pauschalreise. Ein Natururlaub auf den Flüssen Vorpommerns verbindet: Mensch und Natur, Einheimische und Gäste, Fremdes und Vertrautes.

Villa-Eden-Peene

Eine Perle der Natur für naturverbundene Gäste. Machen Sie Urlaub im Grünen Klassenzimmer. Nachhaltigkeit und soziales Miteinander, Ruhe und Gelassenheit plus Umweltbildung.

Lindenholz Liepgarten

Spanische Spezialitäten – zubereitet und serviert direkt auf einem gemächlich dahin schippernden Floß in Vorpommern? Zum Nachtisch ein Plausch mit Frau Biber und Herrn Storch? *Im Herzen der Ueckermünder Heide erwartet Sie Weltoffenheit und Naturverbundenheit an und auf der Uecker.*

Kanustation Burg Klempenow an der Tollense

Die ruhigen Flüsse der Region bieten Anfängern Raum zum Lernen und erfahrenen Paddlern viel Ruhe. Hören Sie genau zu. Das Plätschern des Wassers und das Rauschen der Blätter will uns etwas sagen: Wir sind alle Eins!

Poznajcie przyrodę pogranicza płynąc kajakiem. Ale uwaga! *Na kajaku nie ma „kapitana“ tutaj silniejszy musi dopasować się ze słabszym. Tylko ten, kto współpracuje, nie wywróci łódki do góry dnem.* Oferujemy spływy kajakowe z certyfikowanymi przewodnikami po Parku Narodowym „Dolina Dolnej Odry“ po Parku Krajobrazowym „Przy Zalewie Szczecińskim“.

Od wypadów południowych dla spontanicznych aż po 10-dniowe zorganizowane wycieczki. Urlop na łonie natury na rzekach Pomorza Przedniego łączy: ludzi i przyrodę, gości i autochtonów, obcych i zaprzyjaźnionych.

Perła dla miłośników kontaktów z przyrodą. Spędźcie tu urlop w Zielonej klasie. Zrównoważony rozwój i społeczne współistnienie, spokój i opanowanie plus edukacja ekologiczna.

Hiszpańskie specjały – przygotowane i podane bezpośrednio na spokojnej i żeglownej rzece na Pomorzu Przednim? Na deser ploteczki z Panią Bobrową i Panem Bocianem? *W samym sercu Puszczy Wkrzańskiej (Ueckermünder Heide) oczekuje na was otwartość na świat i więź z naturą.*

Spokojne rzeki regionu oferują poczynającym kajakarzom przestrzeń i spokój do trenowania. Proszę się wśluchać dokładnie. Szum wody i liści chce nam coś przekazać: Wszyscy jesteśmy jednością!

Flusslandschaft
Frauke Bennett
Tel: 03974 622891
info@flusslandschaft-reisen.de
www.flusslandschaft-reisen.de

Kanustation Anklam
Carsten Enke
Werftstraße 6, 17389 Anklam
Tel: 03971 242839
www.kanustation-anklam.de

Villa-Eden-Peene
Thomas Thielicke
Fährdamm 3, 17506 Gützkow
Tel: 038353 709097
villaedenpeene@gmail.com
www.villa-eden-peene.com

Lindenholz Liepgarten
Familie Zeh,
Tel: 039771 27111
info@lindenholz-liepgarten.de
www.lindenholz-liepgarten.de

Kanustation Burg Klempenow
Stephan Büschel
Burg Klempenow, 17089 Breest
Tel: 01624724237
www.kanustation-klempenow.de

Nazis – nicht in meiner Gaststätte!

Um Veranstaltungen und Feste abzuhalten, benötigen Nazis geeignete Räume. Bei der Anmietung verbergen sie ihre menschenfeindlichen Ansichten meist.

Wie können Sie als Vermieterin oder Vermieter erkennen, ob eine Raumangebot von Rechtsextremen kommt?

Welche Möglichkeiten es gibt, den Missbrauch Ihrer Gaststätten, Hotels und Veranstaltungsorte durch Nazis schon vor Abschluss eines Mietvertrags auszuschließen, beschreibt der Ratgeber „Rechtsextremist/innen nicht auf den Leim gehen“: <http://bit.ly/18BPT5s>

Neben Erkennungsmerkmalen der rechtsextremen Szene wird darin auch über regelmäßige Feiertage und mögliche Formulierungen für die Gestaltung von Mietverträgen informiert. In der Präambel kann beispielsweise festgelegt werden, dass die Räume nicht zur Verbreitung von rassistischem und rechtsextremem Gedankengut genutzt werden dürfen.

Wenn außerdem die Überlassung der Mietsache an Dritte untersagt und bei Vertragsabschluss der Titel und Charakter einer Veranstaltung festgelegt werden, können Abweichungen davon als Vertragsverletzung ausgelegt werden.

Naziści – nie u mnie!

Do przeprowadzenia imprez czy zorganizowania spotkań także naziści potrzebują odpowiednich pomieszczeń. Jednak przy nich najmniej nie ujawniają najczęściej swoich mizantropijnych poglądów.

Jak możecie Państwo, jako wynajmujący, odkryć czy zapytanie o najem pomieszczenia pochodzi od prawicowych ekstremistów?

Jakie są możliwości, aby wykluczyć, jeszcze przed zawarciem umowy najmu, użycie przez nazistów Państwa restauracji, hotelu czy miejsca imprez w niecynym celu? Te pytania odpowiedź daje poradnik „Nie daj się nabrać prawicowym ekstremistom“:
<http://bit.ly/18BPT5s>

Poza wskazówkami, jak rozpoznać środowisko skrajnej prawicy, znajdziecie tam Państwo informacje o ich regularnych imprezach oraz możliwych sformułowaniach w umowach najmu. W preambule umowy można np. umieścić klauzulę, że pomieszczeń nie wolno używać w celu propagowania rasistowskiej czy ultraprawicowej ideologii.

Jeśli ponadto zakażemy podnajmu osobom trzecim, a przy organizacji imprezy należy wskazać tytuł i charakter przedsięwzięcia, wszelkie odstępstwa od tego mogą zostać potraktowane jako naruszenie umowy.

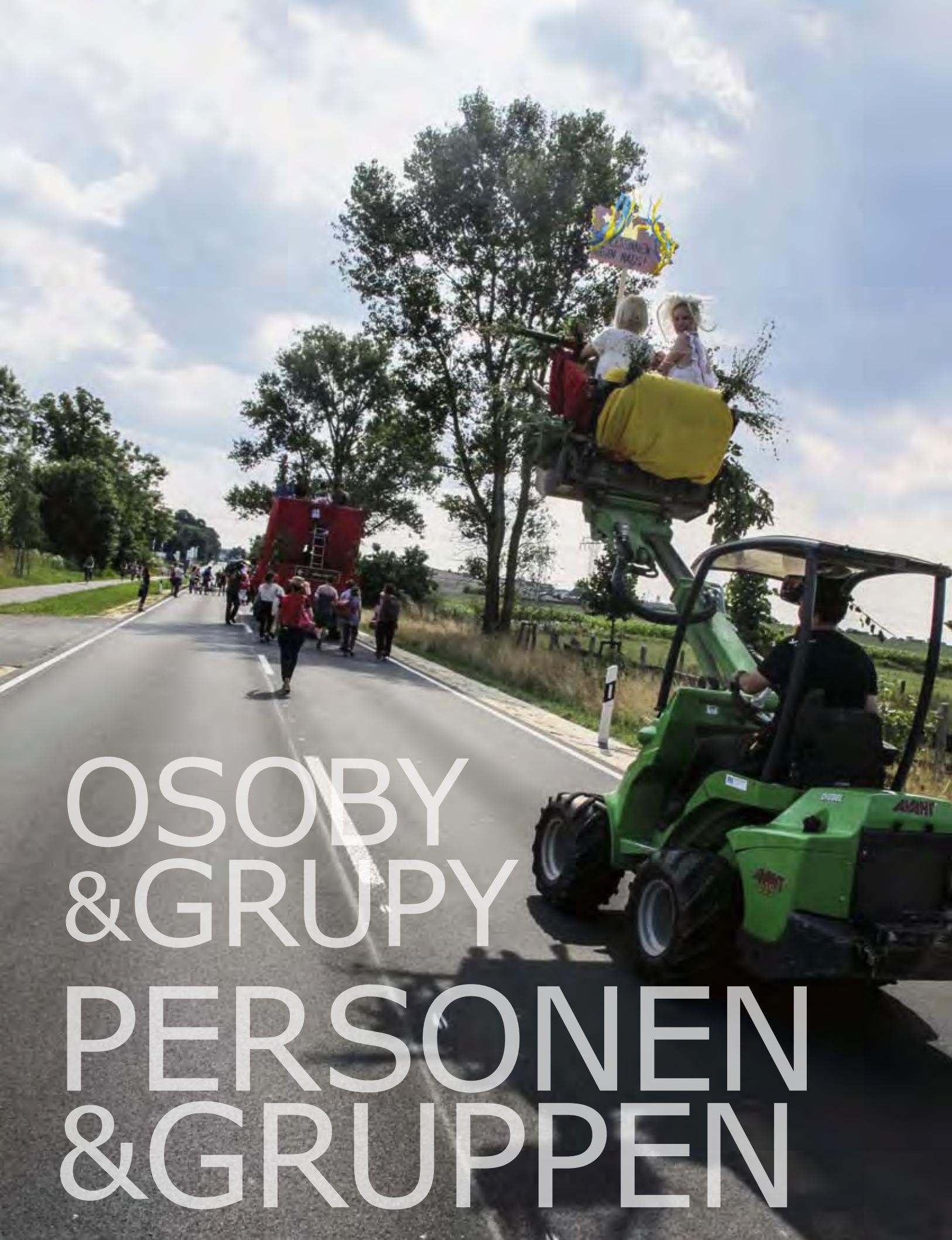

Herausgeber des Ratgebers:

Mobile Beratung gegen Rechtsextremismus
030 24045430, www.mbr-berlin.de

Tourismusverband Mecklenburg - Vorpommern
0381 4030500, www.auf-nach-mv.de

**OSOBY
& GRUPY
PERSONEN
& GRUPPEN**

Klausthaler Puppenbühne

„Bestes Puppentheater im Kosmos“ – so steht es im Gästebuch der Klausthaler Puppenbühne. Wer herausfinden möchte, ob das der Wahrheit entspricht, muss wohl selbst eine der Vorstellungen besuchen.

Seit 1995 zieht der Puppenspieler Jonas Soubeyrand mit einem umgebauten Feuerwehrauto aus den frühen 60er Jahren als Wandertheater durch die Lande. Mit dem Musiker Bob Beeman (im Bild links) führte er während der Rügentour 2013 das Musical „Tintibus“ - ein Krakenmärchen auf.

Die Klausthaler Puppenbühne tritt in Schulen, Altersheimen und bei Weihnachtsfeiern auf.

Von der Herstellung der Figuren und Kulissen über die Dramaturgie bis hin zur Aufführung – hier wird noch alles selbst hergestellt und erdacht. Charaktere wie der raffgierige Herr Korruptus oder der ewig klamme König begeistern und verzaubern ihr Publikum von jung bis alt. Kindgerecht werden „große Themen“, Fragen aus Gesellschaft, Umwelt, Politik und Liebe, aufgegriffen.

„Die Klausthaler Puppenbühne fördert den Gedankenaustausch zwischen den Generationen und das Gespräch über die verschiedenen Sichtweisen auf das Leben an sich...“

„Najlepszy teatr lalkowy we Wszechświecie“ – taki wpis znajdziemy w księdze gości Klausthaler Puppenbühne. Jeśli ktoś chce się przekonać, czy to prawda, musi sam obejrzeć jeden z prezentowanych spektakli.

Od 1995 roku aktor lalkowy Jonas Soubeyrand odwiedza wsie i miasteczka swoim przebudowanym na teatr wędrownym wozem strażackim z lat '60. Wspólnie z muzykiem Bobem Beemanem (na zdjęciu po lewej) wystawił podczas tournée po Rugii w 2013 r. musical „Tintibus“ – bajkę o osmiornicy.

Teatr lalkowy Klausthaler Puppenbühne prezentuje swoje spektakle w szkołach i domach seniorów, w czasie bożonarodzeniowych uroczystości lub podczas innych imprez.

Począwszy od wytwarzania lalek i scenografii poprzez reżyserię i na wystawieniu skończywszy – wszystko wymyślane i wytworzane jest na miejscu. Postaci takie jak chciwy Pan Korruptus czy wiecznie biedny król zachwycają i oczarowują publiczność w każdym wieku. W sposób przystępny dla dzieci przedstawiane są też „dorosłe tematy“ - zagadnienia z zakresu ochrony środowiska, polityki czy miłości.

„Teatr Klausthaler Puppenbühne wspiera międzypokoleniową wymianę poglądów i rozmowę o różnych sposobach postrzegania życia i świata ...“

Bob Beeman, Jonas Soubeyrand

Klausthaler Puppenbühne
17326 Brüssow
Tel: 0173 8235270
jonas@fahrendesfolk.de
www.klausthalerpuppenbuehne.de
Am See 1, 17440 Klein Jasedow
Tel: 0177 7242463
beeman@beemusic.net, www.beemusic.net

TheaterKunst für Kinder und Erwachsene

Annette Wurbs und Peter Müller erlernten ihr Handwerk an der Hochschule für Schauspielkunst „Ernst Busch“ in Berlin. Heute widmen sich beide hauptsächlich dem Puppenspiel. Ihre kunstvoll gestalteten Figuren und vielseitigen Inszenierungen begeistern Kinder und Erwachsene.

So wie das Puppenspiel „Vom Igel der keiner mehr sein sollte“, das für Aufführung in Grundschulen konzipiert ist. „Die Schülerinnen und Schüler erleben eine Inszenierung, in der es um Ausgrenzung, Anpassung, Opportunismus, Selbstsuche- und Findung geht. Mit den Schattentheaterproduktionen „Königs Weltreise“ und „Hamlet“ sind Aufführungen auf großen Bühnen möglich.“

Die neueste Inszenierung „Teuflische Zeiten“ arbeitet mit ständig wechselnden und bewegten Hintergründen, raffinierten Lichttechniken und ausgefeilter Musik.

Annette Wurbs und Peter Müller sind außerdem als Geschichtenerzähler unterwegs, bieten Workshops für Darstellendes Spiel und Schattenspiel und ein Schultheaterprojekt zur Demokratieerziehung an, treten bei privaten Feiern auf und unternehmen theatrale Stadt- und Radwanderungen mit ihrem Publikum.

Annette Wurbs i Peter Müller zgłębiali tajniki swojego fachu w Wyższej Szkole Sztuki Teatralnej „Ernst Busch“ w Berlinie. Obecnie niemal całkowicie poświęcili się spektaklom lalkarskim. Ich misternie wykonane kiełki w połączeniu z różnorodnymi inscenizacjami zauważają zarówno dzieci, jak i dorosłych.

Jak w spektaklu „O jeżu, który już nie chciał nim być“, który w założeniu przeznaczony jest do wystawiania w szkołach podstawowych. „Uczniowie przeżywają inscenację pokazującą wykluczenie, przystosowanie, opportunizm, poszukiwanie i odnajdywanie samego siebie.“

Inne przedstawienia, jak chociażby spektakl cieni „Królewskie wyprawy po świecie“ czy „Hamlet“ możliwe są do wystawiania także na dużych scenach teatralnych. Najnowsza inscenizacja „Diabelskie czasy“ bazuje na wciąż zmieniających się ruchomych tłaach, wyrafinowanych technikach oświetleniowych i perfekcyjnie dobranej muzyce.

Annette Wurbs oraz Peter Müller podróżują także jako bazarze, ponadto oferują warsztaty gry aktorskiej i pracy z cieniami, prowadzą również szkolny projekt teatralny na temat wychowania demokratycznego, występują na prywatnych imprezach oraz organizują teatralne spacery po mieście i wycieczki rowerowe ze swoją publicznością.

Annette Wurbs und Peter Müller

17033 Neubrandenburg
Mobil: 0173 9310759
oder 0172 5927311
theater@handgemenge.com
www.annette-wurbs.com
www.awogado.de

Opernale e.V.

Die malerische Landschaft Vorpommerns, die historischen Gutsanlagen und Schlösser bilden die Kulisse für ein einmaliges Fest der Künste.

Jedes Jahr im August lädt die OPERNALE zu Opern- und Musikaufführungen ein. Ob zum großen Opernfestival oder zum mobilen Musiktheater in Schlössern und Herrenhäusern der Region.

Ein Besuch der OPERNALE wird zum ganzheitlichen Erlebnis, bei dem die Aufführung im Mittelpunkt steht.

Neben dem Kunstgenuss werden aber auch alle anderen Sinne der Besucherinnen und Besucher angeprochen. Lesungen und Vorträge, kulinarische Verführungen, Kunstausstellungen, Spaziergänge, Tanz und Konzerte oder Grillabende runden das Programm ab.

Die OPERNALE will Identifikation stiften, der Menschen mit ihrer Region und deren Kulturgeschichte. *Sie ist dabei Begegnungsstätte für Menschen verschiedenster Herkunft und Ausbildung.*

Die Mitwirkenden im OPERNALE e.V. freuen sich nicht nur auf viele neue Zuschauerinnen und Zuschauer, die überwiegend ehrenamtlich Engagierten suchen auch stets nach neuen Mitstreiterinnen und Mitstreitern.

Malowniczy krajobraz Pomorza Przedniego, historyczne majątki ziemskie i pałace stanowią tło dla wyjątkowego święta sztuki.

Corocznie w sierpniu OPERNALE zaprasza na przedstawienia muzyczne i operowe. Niezależnie od tego czy będzie to wielki festiwal operowy czy wędrowny teatr muzyczny wystawiający w pałacach czy dworach w regionie, wizyta na OPERNALE będzie niesamowitym przeżyciem, którego centrum stanowić będzie spektakl.

Poza rozkoszowaniem się sztuką, odwiedzający mogą liczyć na przyjemność dla wszystkich zmysłów. Autorskie wieczory i wykłady, pokazy kulinarne, wystawy artystyczne, spacery, pokazy taneczne, koncerty czy wieczory przy grillu dopełniają program imprezy.

OPERALE pragnie wspierać identyfikację ludzi z ich regionem i dorobkiem kulturowym. Stanowi przy tym miejsce spotkań osób o różnym pochodzeniu oraz legitymujących się różnym wykształceniem.

Organizerzy OPERNALE e.V. mają nadzieję nie tylko na obecność wielu widzów, stale szukają także nowych współpracowników - podobnych do siebie zaangażowanych wolontariuszy.

Henriette Sehmsdorf

OPERALE e.V.
18519 Sundhagen
Tel: 038333 88512
kontakt@opernale.de
www.opernale.de

cri du coeur

Das intermediale Kunstprojekt cri du coeur wurde 2003 von der Tänzerin Fine und dem Musiker, Videokünstler und Computervisualisten Willehad Grafenhorst ins Leben gerufen. Zehn Jahre später kann cri du coeur auf zahlreiche Tanz-, Musik- und Videoperformances zurückblicken.

Die künstlerische Auseinandersetzung mit der gesellschaftlichen und politischen Realität zieht sich wie ein roter Faden durch ihre Arbeiten. Interaktive Klang- und Videostallationen wurden realisiert, Filmprojekte und Workshops im In- und Ausland durchgeführt.

Fine bietet Workshops, Körpertraining und Yoga-Unterricht an. In genre-übergreifenden Projekten arbeitet cri du coeur mit Kindern und Jugendlichen in den Bereichen Tanz, Musik und Video.

Intermedialny projekt artystyczny cri du coeur powołany został do życia w 2003 roku przez tancerkę Fine oraz Willehada Grafenhorsta – muzyka i artystę specjalizującego się w sztuce video i wizualizacjach komputerowych. Po dziesięciu latach istnienia cri du coeur ma w swym dorobku liczne performance taneczne, muzyczne czy audiowizualne.

Artystyczne rozważania nad społeczną i polityczną rzeczywistością ciągną się w pracach tej grupy niczym czerwona nić. Wynikiem twórczych inspiracji są zrealizowane instalacje dźwiękowe i audiowizualne, liczne projekty filmowe, oraz warsztaty zorganizowane w kraju i zagranicą.

Fine oferuje wachlarz warsztatów, treningów fizycznych oraz naukę jogi.

W swoich międzygatunkowych projektach cri du coeur pracuje z dziećmi i młodzieżą w takich dziedzinach jak taniec, muzyka czy video.

Fine und Willehad Grafenhorst

cri du coeur
Ausbau 2
17309 Viereck OT Marienthal
Tel: 039748 55059
criducoeur@gmx.de
www.criducoeur.de

TEN PEN CHii ART LABOR

TEN PEN CHii, der Name setzt sich zusammen aus den japanischen Worten TEN für Himmel, PEN für die Änderung und CHi für die Erde, wobei das zweite i für Unterschied steht. Zusammengesetzt bedeuten die Worte im Japanischen soviel wie natürliche Katastrophe.

1994 gründeten die Butoh-Tänzerin und Choreographin Yumiko Yoshioka, der Crossmedia Künstler JoaXhim Manger und der Musiker und Komponist Zam Johnson den Kern der deutsch-japanischen Künstlergruppe TEN PEN CHii ART LABOR, welche sich aktiv mit politischen, gesellschaftlichen und Zukunftsfragen auseinandersetzt.

In Zusammenarbeit mit internationalen Künstlerinnen und Künstlern entstand eine Vielzahl von Inszenierungen, die auf Schloss Bröllin ihre Voraufführungen haben und anschließend auf großen Bühnen ihre Premiere erleben.

JoaXhim Manger will Denkanstöße geben in der Arbeit mit der interdisziplinären Performancegruppe TEN PEN CHii ART LABOR sowie durch seine Skulpturen, Installationen und Objekte.

Nazwa TEN PEN CHii składa się z japońskich słów: TEN czyli Niebo, PEN czyli zmiana i CHi czyli ziemia, przy czym drugie i oznacza różnicę. Całość po japońsku oznacza tyle, co naturalna katastrofa.

W roku 1994 tancerka butoh i choreografka Yumiko Yoshioka, artysta crossmediowy JoaXhim Manger oraz muzyk i kompozytor Zam Johnson położyli zręby pod utworzenie japońsko-niemieckiej grupy artystycznej TEN PEN CHii ART LABOR, która w swych pracach zajmuje się politycznymi i społecznymi wyzwaniami przyszłości.

We współpracy z wieloma międzynarodowymi artystami powstała niezliczona ilość inscenacji, których prapremiery miały miejsce na zamku Bröllin, a później wystawiane były na wielu innych scenach teatralnych.

JoaXhim Manger prowokuje do myślenia w swej interdyscyplinarnej pracy z grupą performerów TEN PEN CHii ART LABOR oraz poprzez swoje, rzeźby, instalacje i inne dzieła.

JoaXhim Manger, Yumiko Yoshioka

TEN PEN CHii
Schloss Bröllin
17309 Fahrenwalde
Tel: 0171 7475051
orga@ten-pen-chii.de
www.ten-pen-chii.de

The Working Party

The Working Party ist spezialisiert auf kooperative künstlerische Projekte und Inszenierungen, oft mit Theater im öffentlichen Raum. Themen und Formen der Projekte variieren stark – ein Bezug auf die Situationen und Orte der Projekte ist dabei jedoch ebenso wichtig wie der oft interdisziplinäre Ansatz.

Der rote Faden ist die Stärkung kultureller Teilhabe und demokratischer Kultur. Manchmal arbeitet The Working Party dabei mit Menschen zusammen, die keine Künstlerinnen oder Künstler sind und findet Teilnehmerinnen und Teilnehmer für ihre Projekte in allen Altersgruppen, sei es z.B. in Kindergärten, Jugendgruppen, Altersheimen oder Vereinen.

„Künstlerische Arbeit in ihrer Zweckfreiheit stellt schon an sich einen Gegenentwurf zu undemokratischen gesellschaftlichen Strukturen dar. Die kreativen Prozesse rund um künstlerische Arbeit sind außerdem ein Freiheitsraum, der Begegnungen, positive Selbsterfahrung und kreative Selbstermächtigung möglich macht. Dies fördert Motivation, sich in offenen Prozessen auf demokratische Art und Weise einzubringen – auch gesellschaftlich.“

The Working Party specjalizuje się w kooperatywnych projektach artystycznych i inscenizacjach teatralnych, często także w przestrzeni publicznej. Tematyka i formy projektów często się zmieniają – jednakże związek z konkretnymi sytuacjami i miejscami jest co najmniej tak samo ważny, jak nierzadko interdyscyplinarna otoczka. Tematem przewodnim jest wzmacnianie kulturalnej partycypacji i kultury demokratycznej.

The Working Party pracuje czasem przy tym z ludźmi nie będącymi artystami, znajdująjąc uczestników swoich projektów we wszystkich grupach wiekowych w przedszkolach, domach seniora czy w różnych związkach i stowarzyszeniach.

„Praca artystyczna już w swojej wolności celów stanoi przeciwieństwo dla niedemokratycznych struktur społecznych. Procesy twórcze skupione wokół niej stanowią wolną przestrzeń dla spotkań oraz pozytywnego i kreatywnego procesu poznawania siebie. Wspiera to motywację do angażowania się w demokratyczny sposób w różne procesy społeczne.“

Pip Hill, Benno Plassmann

The Working Party
c/o Schloss Bröllin
17309 Fahrenwalde
www.theworkingparty.org
info@theworkingparty.org

THE
WORKING
PARTY

Theatergruppe Senfkorn

Alles fing mit ein paar Sketchen an. Es folgte das erste Weihnachtsstück, das einmal etwas Anderes sein sollte, als die üblichen Krippenspiele. Die kirchliche Theatergruppe Senfkorn des Pfarrsprengels gründete sich im Frühjahr 2005 und besteht heute aus etwa 15 Spielfreudigen.

Besonders beliebt sind die abendfüllenden Komödien der engagierten Laienspielgruppe. Eine ehemalige Gärtnerei wurde mit einer kleinen Bühne und 120 Plätzen zu neuem Leben erweckt.

Neben dem Sommertheater ist ein einstündiges Weihnachtsstück das zweite große Highlight der Senfkörner, das in den Kirchen in der Region aufgeführt wird.
Demokratisches Miteinander ist ihnen wichtig. Sie machen alles selbst und es wird gemeinschaftlich entschieden, welche Stücke gespielt und wie diese umgesetzt werden. Die Gruppe freut sich über neue Mitwirkende, ebenso wie über ein begeistertes Publikum.

„Was uns mit Stolz erfüllt, ist, dass sich ein Ort der Begegnung entwickelt hat. Hier trifft sich Jung und Alt aus Dorf und Stadt, nicht nur zum Schauen, auch zum Plaudern.“

Der Eintritt zu den Aufführungen ist frei, es wird um Spenden gebeten.

Wszystko zaczęło się od kilku skoczy. Później było przedstawienie bożonarodzeniowe, które miało być czymś więcej niż zwykłym odegranie scenek z szopki. Kościelna grupa teatralna Senfkorn działająca na terenie parafii zawiązała się na początku 2005 roku i składa się obecnie z około 15 pasjonatów teatru. Szczególnie lubiane są idealne na wieczór komedie wystawiane przez amatorską grupę aktorską. Dawne miejsce upraw warzyw zostało na nowo ożywione po wybudowaniu małej sceny ze 120-miejscową widownią.

Obok letnich spektakli prawdziwa gwiazdą grupy Senfkorn jest godzinne przedstawienie bożonarodzeniowe, które wystawiane jest w kościołach w całym regionie. Szczególnie ważne dla grupy jest demokratyczne współistnienie – wszystko robią sami, a ponadto wspólnie decydują jakie sztuki i w jakiej formie zostaną wystawione. Grupa z taką samą radością oczekuje nowych członków, jak i wpadającej w zachwyt publiczności.

„To, że udało nam się stworzyć i rozwinąć miejsce spotkań, napawa nas dumą. Tu spotykają się młodzi i starsi, z miasta i wsi, nie tylko, by wspólnie coś obejrzeć, ale też, żeby wspólnie pobyć i porozmawiać.“
Wstęp jest wolny, ale artyści z chęcią przyjmą dobro-wolne datki.

Reiko Pieper

Theatergruppe Senfkorn
Pinnower Str. 20
16306 Hohenselchow
Tel: 0176 67576794
reikophs@aol.com
www.theatergruppe-senfkorn.de

Theater Dramaukles

„Da wir nicht wissen, was Sie wissen und Sie nicht wissen, was wir wissen, wollen wir wissen, ob Sie wissen was Sie wissen, damit wir wissen, dass wir Sie wissen lassen können, was Sie uns wissen lassen müssen!“ ist eins der Zitate vom Theater Dramaukles. Das Ein-Mann-Theater begeistert mit Schauspiel, Artistik, Jonglage, Clowns-, Feuer-, Figuren- und Stelzentheater Groß und Klein.

Als Professor Primel vermittelt Sven Lange die Lust an wissenschaftlichen Experimenten und als Moderator kommt er auf ganz ungewöhnliche Ideen. Er entwickelt stets neue Figuren auch im Zusammenspiel mit freien Theaterleuten, seine Kostüme sind außergewöhnlich phantasievoll.

Als Workshopleiter, mit Erfahrung auch in der Behindertenarbeit, vermittelt er Theatertechniken und einen gleichberechtigten, respektvollen Umgang miteinander.

„Ich versuche mit meinen Aktionen die Menschen in Kommunikation miteinander zu bringen, ihren Alltag zu verzaubern, sie auf Dinge in ihrer Umgebung aufmerksam zu machen. ...etwas wie die Rolle eines Hofnarren und auch dessen Narrenfreiheit.“

„Ponieważ nie wiemy, co wy wiecie, a wy nie wiecie, co my wiemy, chcielibyśmy wiedzieć, czy wiecie, co sami wiecie, tak żebyśmy wiedzieli, że możemy pozwolić wam wiedzieć, to co musicie nam pozwolić wiedzieć!“ – to jeden z cytatów Teatru Dramaukles.

Ten teatr jednego aktora zachwyca dzieci i dorosłych nie tylko grą aktorską, ale też żonglerką, pokazami klaunów, ognia, figur czy popisami szczudlarskimi.

Sven Lange jako profesor Primel zachęca do naukowych eksperymentów, a jako moderator wciąż wpada na niecodzienne pomysły. Nieustannie tworzy nowe postacie, także we współpracy z innymi ludźmi teatru, a jego kostiumy wręcz tryskają fantazją.

Jest doświadczony w pracy z osobami niepełnosprawnymi i dlatego jako prowadzący warsztaty technik teatralnych uczy jednocześnie pełnego szacunku i równego traktowania we wzajemnych kontaktach.

„W swojej pracy staram się doprowadzać do wzajemnych kontaktów ludzkich, zaczarowywać codzienność i uwrażliwiać ludzi na ich otoczenie... to tak, jakbym odgrywał rolę dworskiego błazna, korzystając z jego wolności błazenady.“

Sven Lange

Theater Dramaukles
Tel: 0177 2218342
post@dramaukles.de
www.dramaukles.de

Mitglied im Landesverband Freier Theater M-V

Ute Gallmeister

„Es geht – ob in der Kunst oder in der Projektarbeit mit Menschen – immer um die Stärkung des Einzelnen, um die Beachtung scheinbar unwesentlicher Dinge, um das Hinschauen und Hinhören.“

So beschreibt Ute Gallmeister, geboren 1965 in Rostock, ihr Arbeiten. Die Künstlerin, die in Anklam wohnt und arbeitet, lebt für die Kunst.

Ob Malerei, Zeichnung, Druck, Grafik-Design oder Fotografie, Ute Gallmeister entwickelt sich stets weiter und vermittelt in der künstlerischen Projektarbeit mit Kindern, Jugendlichen und Erwachsenen ganzheitliche kulturelle Bildung. Klassische Techniken werden dabei vermittelt, aber auch themenbezogene Projekte zu Identität, Geschichte und Gesellschaft angeboten.

Mit Kunst- und Kulturschaffenden aus den Bereichen Musik, Architektur, Bildhauerei und Schriftstellerei arbeitet sie auch interdisziplinär und ist dabei immer auf der Suche nach neuen Projektpartnerinnen und Projektpartnern sowie neugierigen Menschen von jung bis alt.

„Es geht um weit mehr als die Schöne Kunst, es geht immer wieder um die Frage, was wir brauchen, um ein erfülltes Leben führen zu können – dabei bleibt das Schöne als Vision.“

„Niezależnie od tego czy mamy do czynienia ze sztuką czy z projektami z ludźmi, zawsze liczy się wzmacnianie jednostki, dostrzeganie rzeczy pozorne nieistotnych, o dokładne spoglądanie i uważne słuchanie“ - w ten sposób opisuje swoje dzieła Ute Gallmeister urodzona w 1965 roku w Rostocku. Artystka, żyjąca i tworząca w Anklam, żyje dla sztuki.

Malarstwo, rysunek, druk, grafika czy fotografia, Ute Gallmeister stale rozwija się artystycznie, a w swojej pracy projektowej z młodzieżą i dziećmi dostarcza całkowite kształcenie artystyczne. W ramach doskonalenia klasycznych technik artystka oferuje także projekty tematyczne w zakresie tożsamości, historii i społeczeństwa.

Pracując interdyscyplinarnie z muzykami, architektami, rzeźbiarzami i pisarzami nadal poszukuje nowych partnerów do swoich projektów oraz ciekawych sztuki ludzi, niezależnie od wieku.

„Chodzi o wiele więcej niż o sztuki piękne, nadal aktualne jest pytanie, czego potrzebujemy, aby wieść spełnione życie – w tym wszystkim piękno pozostaje wizja.“

Ute Gallmeister
17389 Anklam
Tel: 03971 259972
Mobil: 0152 01651607
utegallmeister@online.de
www.utegallmeister.de

KinderAkademie im ländlichen Raum

2005 gründete die Museumspädagogin, Autorin und bildende Künstlerin Angelika Janz die mobile KinderAkademie im ländlichen Raum, die nachhaltige Projekte im Bereich kultureller Bildung vornehmlich für Kinder und Jugendliche anbietet.

Ob mit historischen, philosophischen, literarischen Inhalten, mit Musik, Tanz und in Rollenspielen oder künstlerisch gestaltend mit Kreativmaterial gearbeitet wird - die jungen Teilnehmenden erhalten in den Workshops Raum, sich selbst und ihre Umwelt wahrzunehmen, um an oft selbst gewählten Themen arbeiten zu können.

Prägend für die Werkstätten ist das Verständnis der KinderAkademie, dass kreative Auseinandersetzungen und Kulturvermittlung ein wichtiges Element der Demokratieerziehung sind.

Die Angebote der KinderAkademie werden in Zusammenarbeit mit Kitas und Schulen der Region, wie auch mit Vereinen oder Familien durchgeführt. Bei meist geförderten Projekten ist die Teilnahme an den Kursen kostenlos, ansonsten werden nach Absprache Gebühren erhoben.

W 2005 roku pedagog muzealna, autorka i edukatorka kulturalna Angelika Janz założyła ruchomą Akademię Dziecięcą na obszarach wiejskich, oferującą zrównoważone projekty w zakresie edukacji kulturalnej przede wszystkim dla dzieci i młodzieży.

Niezależnie od treści – historycznej, filozoficznej czy literackiej – za pomocą muzyki, tańca czy odgrywania ról bądź też kreatywnego oddziaływanego za pomocą sztuki – młodzi uczestnicy warsztatów otrzymują do dyspozycji przestrzeń, w której mogą poznawać siebie i otaczający ich świat i pracować nad zagadnieniami, których nierzadko sami są pomysłodawcami.

Charakterystyczne dla warsztatów jest zrozumienie Akademii Dziecięcej, że kreatywne dyskusje i przekazywanie kultury są ważnym elementem wychowania demokratycznego.

Oferta Akademii realizowana jest we współpracy z przedszkolami i szkołami z regionu, a także ze stowarzyszeniami i rodzinami. Udział w większości dofinansowywanych projektów jest bezpłatny, w niektórych przypadkach należy wnieść dodatkową opłatę, o czym organizatorzy zawiadamiają z wyprzedzeniem.

Angelika Janz

KinderAkademie im ländlichen Raum
17379 Ferdinandshof
Tel: 039778 20305
janz.a@web.de

Trägerin des Deutschen Lokalen Nachhaltigkeitspreises 2008

Hexe Klex

Hexe Klex trifft man auf Festen und Feiern, in Schulen oder Kindergärten der Region. Ob mit Märchenkoffer, Kräuterkunde, ihrem Zaubertranklabor oder ihrer Zauberschule – sicher ist eines: Wo sie auftaucht, gibt es zauberhaften Spaß und immer neue Ideen.

Hexe Klex bietet Kinder- und Familienprogramme an und kann für Stadt- oder Dorffeste, Kindergeburtstage, Weihnachtsfeiern, Hochzeiten und viele andere Anlässe gebucht werden. Wer sie bei einem öffentlichen Auftritt erleben will, schaut sich am besten auf ihrer Internetseite unter „Termine“ um.

„Als Gründungsmitglied von schloss bröllin e.V. in der Gegend an der Uecker / Ucker einst gelandet, ist mir als Flüchtlingskind dieser Landstrich und seine Weite bis ans Meer und an die Seen zur vertrauten Heimat geworden. Wenn ich helfen kann, darin gegen Intoleranz, Gier und Gewalt anzugehen und die Dummheit mit Klugheit zu überlisten, bin ich gerne dabei! Zum Beispiel mit meinem Märchenkoffer „Sterntaler“...näheres erkläre ich auf Anfrage.“

Wiedźmę Klex można spotkać na festynach i imprezach, w szkołach i przedszkolach w całym regionie. Nieważne, czy będzie z kufrem bajek, pękiem ziół czy magiczną miksturą ze swej pracowni – jedno jest pewne: tam, gdzie się pojawią, jest też czarująca zabawa i nowe pomysły.

Wiedźma Klex bawi dzieci i rodziny – można zamówić ją na miejskie i wiejskie imprezy, urodziny, przyjęcia bożonarodzeniowe, wesela i wiele innych okazji. Jeśli chcecie na żywo doświadczyć jej czarów na waszej imprezie, lepiej wcześniej sprawdźcie dostępność na stronie internetowej w zakładce „Terminy“.

„Jako współzałożycielka stowarzyszenia schloss bröllin e.V. pojawiłam się kiedyś w okolicy Uecker / Ucker i ten obszar od morza do jezior stał się moją ukochaną ojczyzną. Jeśli mogę być pomocna, zwłaszcza w zwalczaniu nietolerancji, chciwości czy przemocy, jeśli udałoby się głupotę odwrócić w mądrość – chętnie pomogę! Na przykład z moja bajką „Gwiezdny talar“...więcej opowiem na życzenie.“

Elfriede Schrodt

Zauberhaftes Kindertheater
17337 Uckerland
Tel: 039745 869819
Mobil: 0160 94707579
klexelf@gmx.de
www.hexeklex.de

Konfliktvermittler-Training.de

In nahezu jeder Stellenausschreibung wird heute Teamfähigkeit und eine souveräne ruhige Haltung in Konfliktsituationen gefordert. Doch im Stundenplan von Schülerinnen und Schülern tauchen Lehrmethoden zur Sozialkompetenz selten auf. Genauso wenig, wie für Studierende der erziehungswissenschaftlichen Fächer der Umgang mit Mobbing.

Dabei ist Mobbing und Grenzverletzungen im Schulalltag in praktisch allen Schulen ein Problem und Empathie kann trainiert werden.

In mehrwöchigen Kursen können schon kleine Kinder durch die „Herzensbildung“ oder „Streiten will gelernt sein“ eine andere Umgangssprache lernen und sich besser in andere einfühlen.

Ursula Heldt vermittelt für Lehrkräfte, in Institutionen und Firmen die „Gewaltfreie Kommunikation“, auch bekannt als „wertschätzende Kommunikation“.

Denn: „Empathie-Fähigkeit, Sozialkompetenz, friedliche Konfliktklärungen durch den richtigen Sprachgebrauch und eine innere respektvolle Haltung führen zu einem Klima des Miteinander: Wer das beherrscht, lebt stressfreier und ist erfolgreicher - in der Schule und im Leben!“

W niemal każdej ofercie pracy oczekuje się obecnie od kandydata zdolności do działania w zespole i umiejętności samodzielnego, spokojnego rozwiązywania sytuacji konfliktowych. Na próżno szukać jednak zajęć z rozwijania kompetencji społecznych w szkolnym planie lekcji. Tak jak niewiele jest zajęć z radzenia sobie z mobbingiem dla studentów kierunków studiów pedagogicznych. A przecież mobbing i naruszenie prywatnej sfery to problem dnia codziennego w niemal każdej szkole.

W czasie wielotygodniowych kursów już małe dzieci można uczyć empatii poprzez uwrażliwanie na „wyczucie“ czy naukę innego rodzaju języka potocznego i wczuwanie się w sytuację innych przez naukę „sztuki kłócenia się“.

Ursula Heldt wykłada dla kadry uczącej, w firmach i instytucjach „komunikację bez przemocy“ znaną też jako „komunikowanie z szacunkiem“.

Albowiem zdolność do empatii, kompetencje społeczne, pokojowe rozwiązywanie konfliktów poprzez właściwe posługiwanie się językiem i odpowiednia, pełna szacunku postawa prowadzą do stworzenia pozytywnej atmosfery w kontaktach międzyludzkich – Komu się to uda, ma szansę na bezstresowe pełne sukcesów życie – zarówno w szkole jak i w życiu prywatnym!

Ursula Heldt

Vorträge, Workshops, Trainings

Tel: 039992 68999

info@konfliktvermittler-training.de

www.konfliktvermittler-training.de

www.Gewaltfrei-MV.net

PudelsKern

Wer von des Pudels Kern spricht, hat meistens gerade ein Aha-Erlebnis gehabt. Was eben noch verborgen war, ist plötzlich klar und deutlich.

Maximilian Koch, Informationsmanager und Kommunikationsberater, hilft Vereinen und Initiativen dabei, Aha-Erlebnisse zu erzeugen und sie an die Öffentlichkeit zu kommunizieren. Denn nur wer sein Publikum definiert, kann wissen, wo er es findet und es gezielt ansprechen. Nur wer seine Anliegen so formulieren und erklären kann, dass sie schnell verstanden werden und begeistern, kann auf Unterstützung bauen.

Am Ende steht vielleicht eine Anzeige für X, ein Flyer für Y oder ein Projekt für Z. Neben der Organisation des Sportfests entsteht eine aktuelle Homepage des Turnvereins und statt der selbst kopierten Handzettel laden ansprechende Flyer und ein Facebook-Eintrag zum Aktionstag der Feuerwehr.

Denken Sie, Ihr Projekt verdient mehr Aufmerksamkeit und möchten Sie sich auf den Weg „Kommunikationsarbeit“ machen? PudelsKern stellt die richtigen Fragen und hilft den Akteurinnen und Akteuren, ihre Antworten auf den Punkt zu bringen, damit gemeinnütziges Engagement und offene, demokratische Kommunikation im Überangebot der Informationsgesellschaft nicht untergehen.

Mówiąc o Pudels Kern doświadczamy najczęściej „efektu aha!“. To, co było ukryte, stało się nagle jasne i zrozumiałe. Maximilian Koch – manager ds. Informacji i doradca w zakresie komunikacji pomaga stowarzyszeniom wytworzyć ów „efekt aha!“ oraz komunikować się z opinią publiczną. Bowiem tylko ten, kto zdefiniuje swojego odbiorę, może wiedzieć, gdzie go znaleźć i jak do niego dotrzeć. Tylko ten, kto jest w stanie sformułować i wyjaśnić swoje interesy tak, że można w lot je zrozumieć, ale i uznać za swoje, ten może liczyć na wsparcie. Dopiero na końcu mówimy o ogłoszeniu dla X, ulotce dla Y czy projekcie dla Z. Poza organizacją festynu sportowego, powstaje właśnie nowa strona internetowa związku gimnastycznego, a zamiast odreźnie skopiowanej ulotki, na święto straży pożarnej zaprasza profesjonalnie przygotowany flyer i odpowiedni wpis na Facebooku.

Czy uważacie Państwo, że Wasz projekt zasługuje na więcej uwagi, chcecie lepiej komunikować się z otoczeniem? PudelsKern stawia odpowiednie pytania i pomaga udzielać na nie zrozumiałych odpowiedzi. Wszystko po to, by inicjatywa pozytyku publicznego nie zginęła w nadpodały propozycji w dzisiejszym społeczeństwie informacyjnym.

Maximilian Koch

PudelsKern – Kommunikationsberatung
Ueckermünder Str. 63
17375 Liepgarten
Tel: 039771 53 68 90
Mobil: 0151 22 38 36 14
mk@pudelskern.org

KulturKontor Uckermark

Sie planen ein Fest und suchen dafür ein ansprechendes Kulturprogramm? Dann sind Sie bei Heike Sawal-Nowotny richtig. Seit 1994 ist sie „Wahlkermärkerin“ und als Musikerin, Natur- und Landschaftsführerin tätig. Gerne möchte sie Ihre Feier zu einem besonderen Erlebnis werden lassen.

Für jeden Geschmack hält sie spannende Ideen bereit. Mit Musik, Puppenspiel, Zauberei, Clownerie, Feuershow oder Geschichtenerzählen werden gemeinsam mit anderen Künstlerinnen und Künstlern Programme nach individuellen Wünschen zusammengestellt.

Das KulturKontor Uckermark bietet zudem geführte Touren durch die Uckermark, ob zu Fuß, mit dem Rad oder in der Kutsche. Über 500 Sagen wurden in der Uckermark gefunden, so können auf einer Sagentour einige davon erzählt werden, während die romantische Landschaft die schönsten Kulissen dafür bietet.

„Dabei geht es immer um Information, Auseinandersetzung und auch Vermittlung demokratischer Werte – heraus aus der Beliebigkeit einer globalisierten Welt mit dem liebevollen Blick einer Zugezogenen auf die Dinge des Lebens und des Miteinanderlebens.“

Planujecie uroczystość i szukacie odpowiedniego programu kulturalnego? Heike Sawal-Nowotny jest do tego odpowiednią osobą. Od 1994 roku jest z wyboru mieszkanką Uckermark i aktywnie działa jako muzyk i przewodnik lokalny.

Chętnie uczyni ona waszą imprezę niezapomnianym przeżyciem. Każdy znajdzie tu coś dla siebie. Program artystyczny każdorazowo przygotowywany jest według indywidualnych życzeń wspólnie z innymi artystami, a wszystko to z muzyką, kukiełkami, czarami, pokazem sztucznych ogní czy z występami klaunów – wy decydujecie!

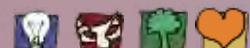
KulturKontor Uckermark oferuje ponadto wycieczki z przewodnikiem po Uckermark – piesze, rowerowe i do rożką. Istnieje co najmniej 500 legend o Uckermark, najlepiej słucha się ich w romantycznej scenerii okolicy.

„Najważniejsze w tym wszystkim jest przekazywanie wartości, dyskusja i zdobywanie informacji – z dowolnością globalizacji połączonej z życzliwym spojrzeniem migranta na życie i wspólne istnienie.“

Heike Sawal-Nowotny

KulturKontor Uckermark
17326 Brüssow
Tel: 039742 86973
info@kulturkontor-uckermark.de
www.kulturkontor-uckermark.de

Die Saubermänner / Unter falscher Flagge

Wie neonazistische Bürgerinitiativen die Stadtgesellschaft unterwandern

Sie spenden großzügig zum alljährlichen Neujahrsempfang, errichten Naturlehrpfade für die Bürgerinnen und Bürger, verschenken Weihnachtspräsenze für die Kleinen und werfen den Stadtoffiziellen permanentes Versagen vor. Seit sieben Jahren. Geschieht in der Kommune wiederum etwas Gutes, dann natürlich dank ihrer Vorschläge.

In Strasburg (Um.) versuchen einige dem Verfassungsschutz MV bekannte Neonazis, unter falscher Flagge und in einem scheinbar „modellfähigen Langzeitprojekt“ Demokratiefeindlichkeit und Rechtsradikalismus salonfähig zu machen. Ganz ohne NPD. Stattdessen mithilfe einer eigenen Publikation: „Strasburger Beobachter“, eine Art Stadt-Klatschblatt, in dem frei Haus und unablässig um die Deutungshoheit kommunaler Belange gebuhlt wird.

Die Interessengemeinschaft „Schöneres Strasburg“ säubert die Stadt kostenfrei von Graffitis, erscheint pünktlich zu jeder Stadtvertretersitzung und bringt dort zum Teil konstruktive Vorschläge mit ein. Und dies wohl nicht nur zum Ärgernis der eigenen Bevölkerung.

Im Gegenteil: Man könnte meinen, die Personen hinter der so genannten Interessengemeinschaft haben die staatliche Souveränität bereits zu einem guten Teil ad absurdum führen können. Denn was für die rechts abgelegte NPD womöglich nicht so einfach wäre: Das Engagement von „Nazis in zivil“ erfreut die Bürgerinnen und Bürger zum Teil bedenkenlos. Dem Rathaus sind die auf den zweiten Blick unverkennbaren Bezüge zum Neonazismus, u.a. durch personelle Überschneidungen zu rechten Kameradschaften, bekannt.

Im Stile des „Schweriner Wegs“ lehnt man infolgedessen jegliche Zusammenarbeit ab. Vorwürfe der rechten Zugehörigkeit aber werden in der eigenen Postille wiederum fortlaufend professionell aus dem Zusammenhang gerissen und zur bloßen Kritikunfähigkeit der Stadtoffiziellen um-etikettiert.

Strategien für den Fall eines NPD-Verbots?

Sprach man in den 90er Jahren vorrangig junge Leute an, mit deren rechtem Weltbild die meisten Eltern heillos überfordert waren, spricht man heute die Eltern an. Die Masche dabei ist simpel. Ein soziales Vakuum, welches die permanente wirtschaftliche Krise in der Stadt mit bewirkt hat, wird nun befüllt. Resignation, Frust und Unzufriedenheit werden – vermeintlich bürgerlich – rechts abgeleitet.

Die Kommunen sind pleite. Jede Ablehnung einer Spende will vor den Bürgerinnen und Bürgern gerechtfertigt werden.

Ein scheinbar perfektes Verbrechen

Während man noch in den 1990er und frühen 2000er Jahren aus seiner rechten Ideologie keinen Hehl machte, versucht man sich seit ca. 2005, übrigens parallel zum Einzug der NPD in den Schweriner Landtag, bürgernah und freundlich. Klar. Die Zielgruppe hat sich infolge des demografischen Wandels im ländlichen Raum verändert. Und konnte man in den 90er Jahren vor allem Jugendliche noch mit provozierender Kleidung, rechter Rockmusik oder simpler Einschüchterung für sich gewinnen, hat die Nachricht mittlerweile wohl auch den Letzten erreicht, dass Rechtsradikalismus zwangsläufig in Gewalt mündet – und somit eher unschick ist. Wer Blumenkästen setzt, kann damit hingegen sogar wieder seine Großmutter begeistern. Auf die Gewalt, durch die sich die Neonazis damals vorrangig definierten, reagierte nicht zuletzt auch der Staatschutz. Neonazistische Strukturen, wie die „Rassistische Kameradschaft Strasburg“, kurz „RKS“, wurden nach rechtsmotivierten Übergriffen aufgedeckt. Auf solch einen „bürgernahen Strategiewechsel“ war man nun aber wohl nicht gefasst.

Wie will man mit chronisch klammen Kassen, in einer Region am Existenzminimum, die Bürgerinnen und Bürger davon überzeugen, wie böse die edlen Ritter doch sind? Und viel schlimmer: Der Vorwurf rechter Zugehörigkeit könnte sich auf Dauer sogar abnutzen. Dass Graffiti hier nicht das eigentliche Problem in der Kommune sind, ist klar. Es ist wohl eher ein stellvertretender Wunsch nach einer guten Welt in einer vermeintlich schlechten. Braucht eine Stadt überhaupt ein Erscheinungsbild gleich den Heimatfilmen der 50er Jahre? Allenfalls wenn etwas im Verborgenen liegt. Definitiv braucht sie Bürgerinnen und Bürger, die ihr Potential selbst beim Schopfe packen und sich dabei nicht von Neonazis vereinnahmen lassen. Denn die füllen jenes Gemeinschafts-Vakuum nur weiterhin mit Missgunst, Negativität – und nicht zuletzt mit einer verbrecherischen Ideologie. Auch deshalb sollte endlich ein städtisches Trauma aufgearbeitet werden: Die nahezu ungebändigte Entwicklung des Rechtsradikalismus in den 90er Jahren.

Peter Porwitzki

Czyści ludzie/Pod fałszywą banderą

W jaki sposób neonazistowskie inicjatywy obywatelskie przenikają do środowisk miejskich

Wykładają hojnie fundusze na doroczne przyjęcia noworoczne, budują ścieżki edukacyjne dla obywateli i obywatelek, obdarowując najmłodszych prezentami bożonarodzeniowymi, a miejskim oficjalnom nagminnie zarzucają, że zawiedli pokładane w nich nadzieje. Od siedmiu lat, dzieje się jednak znów coś dobrego w mieście, oczywiście dzięki ich inicjatywom.

W Strasburgu (Strażno, Uckermark) niektórzy działacze, znani Straży Ochrony Konstytucji Meklemburgii – Pomorza Przedniego, usiłują, pod pozorem zgoła innych działań, w ramach tzw. „obiecującego projektu długofalowego” wprowadzać na salony prawicowy radykalizm i idee sprzeczne z zasadami demokracji. I to bez NPD. Za to z pomocą własnej publikacji: „Obserwatora Strasburskiego”, swego rodzaju miejskiej bulwarówki dostarczanej bezpłatnie do domów, gdzie gorliwie troszczą się o doinosłe sprawy miasta.

Wspólnota interesów „Piękniejszy Strasburg” bezpłatnie oczyszcza miasto z graffiti, stawia się punktualnie na każdym posiedzeniu miejskich organów przedstawicielskich, wnosząc po części konstruktywne propozycje. I to nie po to, by wzabodzić zdenerwowanie mieszkańców. Wręcz przeciwnie: można byłoby myśleć, że stojący za tym stowarzyszeniem ludzie w znacznej części mogliby doprowadzić pojęcie suwerenności państwowej do absurdum. Albowiem to, co dla prawicowo odchylonej NPD w wielu przypadkach było niemożliwe, stało się nagle możliwe: Zaangażowanie „Nazistów w cywilu” cieszy obywatele i obywatele po części wręcz bez zastanowienia. Urzędnikom ratusza znane są oczywiste, po głębszym zastanowieniu, związki z neonazistami, m.in. poprzez personalne nakładanie się członkostwa w prawicowych bractwach.

Na wzór „rozwiązania szwerińskiego” odrzuca się w ten sposób wszelką współpracę. Jednakże zarzut przynależności do organizacji prawicowych we własnym gronie wykorzystuje się ciągle w sposób profesjonalny wyrywając go z kontekstu przypisując mu niezdolność władz miejskich do podnoszenia merytorycznych argumentów i konstruktywnej krytyki.

Strategie na wypadek delegalizacji NPD?

W latach '90 przede wszystkim werbowano młodych ludzi, których rodzice bezskutecznie zmagały się z prawicowym światopoglądem swych dzieci. Dziś adresatami są już rodzice. Mechanizm wydaje się prosty.

Społeczna próżnia, na której wytwarzanie miał wpływ permanentny kryzys gospodarczy w mieście, wypełnia się powoli rezygnacją i frustracją. Niezadowolenie powoduje w sposób domniemany skręt w prawo. Gminy są na granicy bankructwa. Każda odmowa wydatkowania musi być usprawiedliwiona w oczach obywatelek i obywatelei.

Pozornie perfekcyjna zbrodnia

Podczas gdy jeszcze w latach '90 i na początku nowego stulecia nie mówiło się głośno o ideologii prawicowej, o tyle od mniej więcej 2005 r, czyli równolegle od wejścia NPD do Landtagu w Schwerinie, usiłuje się ją przedstawić jako przyjazną i bliską obywatejom. Oczywiście. Grupa docelowa uległa zmianie w wyniku zmian demograficznych w obszarze wiejskim. O ile w latach '90 przede wszystkim młodzież można było przyciągnąć do siebie prowokacyjnymi ubraniami, prawicową muzyką rockową czy za pomocą lekkiego zastraszania, to w międzyczasie zmieniło się nastawienie do tego, że ekstremizm prawicowy nieuchronnie prowadzi do przemocy. Stało się to wręcz niemodne. Ten kto sadzi kwiatki w doniczkach, będzie w stanie zachwycić nawet własną babcię.

Na przemoc, poprzez którą definiowali się dawniej neonaziści, zareagowała ostatnio także ochrona państwową. Struktury neonazistowskie, takie jak „Rassistische Kameradschaft Strasburg”, w skrócie „RKS”, zostały zdemaskowane po atakach motywowanych nienawiścią na tle ideologii prawicowego ekstremizmu.

Na taką „przyjazną obywatełom zmianę strategii” nikt nie był przygotowany. Jak ze stałymi brakami w kasie, w regionie, gdzie wielu żyje na granicy minimum socjalnego, przekonać obywatelki i obywatele, że ci szlachetni rycerze są w gruncie rzeczy złymi ludźmi?

Co gorsze: zarzut przynależności do radykalnych organizacji prawicowych może na dłuższą metę stracić na znaczeniu. To, że graffiti nie stanowią istoty problemu w społeczności, jest jasne. To raczej zastępce marzenie o dobrym świecie w tym, o którym myślimy, że jest zły. Czy zatem miasto potrzebuje przez to wizerunku takiego, jak w sielankowych heimat-filmach z lat '50? W każdym razie, jeśli coś tkwi w ukryciu. Obywatelki i obywatele z pewnością powinni wykorzystać swój potencjał sami, a nie dawać się zjednywać neonazistom. Oni bowiem w sposób oczywisty wypełniają wspomnianą już próżnię społeczną, rozwijając negatywne emocje i nie działając na rzecz dobra wspólnego. Z psychologicznego punktu widzenia, aby można było patrzeć w przyszłość należy najpierw tematyzować i uporać się z miejska traumą niemal nieokiełznanego rozwoju prawicowego radykalizmu w latach '90.

Peter Porwitzki

4.000 Polinnen und Polen leben in Mecklenburg-Vorpommern, davon 1.300 in der Region Uecker-Randow
760.000 Menschen wohnen im Großraum Stettin auf beiden Seiten der Grenze
409.000 Einwohnerinnen und Einwohner hat Stettin
An Stettiner Hochschulen studieren **45.000** Menschen, das sind viermal so viele wie in Greifswald

Orte der Begegnung

In der Grenzregion entwickelte sich in den letzten Jahren eine grenzüberschreitende Zivilgesellschaft, die Orte der Begegnung etabliert. Es können tatsächliche Orte sein, z.B. eine Dorfstraße, eine Schule, eine Kirche, ein Nachbarschaftsfest oder eine Konferenz, aber auch ein virtueller Ort wie eine Zeitschrift oder eine Website. An dieser Stelle sollen einige dieser Orte der Begegnung vorgestellt werden. Natürlich können hier nicht die zahlreichen Vereinstreffen und -feste, Schul- und Gemeindepartnerschaften dargestellt werden.

Unter den Medien sticht die deutschsprachige Internetseite nachstettin.com heraus. Sie informiert vor allem über kulturelle Aktivitäten in Stettin. Dabei werden in erster Linie Angebote vorgestellt, die auch von Nicht-Polnischsprechenden wahrgenommen werden können. nachstettin.com bietet einen wöchentlichen E-Mail-Newsletter und kann selbstverständlich über Facebook verfolgt werden. Für polnisch sprechende Interessierte der Grenzregion bietet sich die Beilage des Kurier Szczeciński „przezgranice“ an. Sie erscheint ungefähr einmal monatlich als Beilage der Tageszeitung und informiert über aktuelle Ereignisse auf der deutschen Seite des Großraumes Stettin und darüber hinaus.

Für „Enthusiasten“ der deutsch-polnischen Grenzregion gibt es noch weitere Medien. Zum Beispiel auf pogranicze.de, die auf Polnisch über Einrichtungen und Orte in der Uecker-Randow-Region und der Uckermark informiert und vor allem zugezogenen Polen das Leben erleichtern soll. Aktuelle Informationen der Grenzregion findet man auch auf pogranicze24.info (in Polnisch) oder grenzland24.info (in Deutsch).

Nicht zu vergessen sind www.transodra-online.net, auf der aktuelle Pressemeldungen zur Grenzregion gesammelt werden, sowie die Seiten der Deutsch-Polnischen Gesellschaft Brandenburg, auf denen man sich für eine wöchentlich per E-Mail versendete „Presseschau“ eintragen kann. Diese fasst Meldungen aus Westpommern auf Deutsch zusammen.

Von den zahlreichen tatsächlichen Orten können hier nur wenige genannt werden. Bei den Festen sticht sicherlich das jährliche Grenzfest in Rieth am 1. Mai heraus, welches von der Deutsch-Polnischen Gesellschaft Mecklenburg-Vorpommern organisiert wird.

Ein weiteres Highlight ist das jährlich stattfindende Festival „KuKuKa“, welches an verschiedenen Orten beidseitig der Grenze rund ums Stettiner Haff gastiert und von HOP – Transnationales Netzwerk Odermündung im Rahmen von Nowa Amerika organisiert wird.

Unter den Konferenzen ist die jährlich abwechselnd in Greifswald und Stettin stattfindende „Pommernkonferenz“ von zentraler Bedeutung, die von der Stadt Stettin und der Deutsch-Polnischen Gesellschaft Vorpommern organisiert wird. Hier beschäftigen sich Wissenschaftlerinnen, Politiker und vor allem Vertreterinnen der Zivilgesellschaft mit aktuellen Themen aus einer grenzübergreifenden Perspektive. Orte, die man im Blick behalten sollte sind außerdem das Schloss Bröllin, das Gutshaus Ramin und das Begegnungszentrum Dietrich-Bonhoeffer in Stettin. Dort finden zahlreiche Veranstaltungen und Begegnungen zwischen Deutschen und Polen statt. Aber auch „kleine“ Orte wie der deutschsprachige Stammtisch im Theaterkeller des KANA Teatr, der gegenüber dem Stettiner Schloss immer mittwochabends stattfindet oder die Gaststätten „Gospoda“ in Blankensee und „Zum Bauernhof“ in Neu Grambow sind einen Besuch wert. Und manchmal ermöglicht schon ein kleiner Schritt jenseits der eingetretenen Pfade einen neuen Blick auf die Nachbarinnen und Nachbarn – für Stettiner ein Besuch des Tierparks Ueckermünde oder eine Fahrradtour über die vorpommerschen Dörfer, für Deutsche das sonntägliche Schlendern über den neuen Stettiner Flohmarkt in der ul. Celna oder einfach der Besuch des Stettiner Schlosses.

Niels Gatzke

Regionalzentrum für demokratische Kultur
Vorpommern-Greifswald der RAA Mecklenburg-Vorpommern

4.000 Polaków mieszka w Meklemburgii-Pomorzu Przednim, z czego **1.300** w regionie Uecker-Randow.

760.000 zamieszkuje aglomerację szczecińską po obu stronach granicy.

Sam Szczecin ma **409.000** mieszkańców.

Na szczecińskich uczelniach studiuje **45.000** studentów – czterokrotnie więcej niż żyje w Greifswaldzie.

Miejsca spotkań

W ostatnich latach rozwinęło się w obszarze nadgranicznym ponadgraniczne społeczeństwo obywatelskie, które ustanowiło miejsca spotkań. To mogą być rzeczywiste miejsca jak np. wiejska ulica, szkoła, kościół, sąsiedzki festyn czy konferencja, ale też miejsca w przestrzeni wirtualnej jak gazeta czy strona internetowa. Chcemy tutaj przedstawić kilka z nich. Oczywiście nie jest możliwe, aby zaprezentować tu wszystkie spotkania związków, święta, partnerstwa szkół i gmin.

W mediach wyróżnia się niemieckojęzyczna strona internetowa nachstettin.com. Informuje ona przede wszystkim o wydarzeniach kulturalnych w Szczecinie, ze szczególnym uwzględnieniem tych imprez, z których skorzystać mogą także osoby nie mówiące w języku polskim.

nachstettin.com dostarcza informacji poprzez cotygodniowy newsletter mailowy oraz swój profil na Facebook'u. Do zainteresowanych polskojęzycznych mieszkańców pogranicza skierowany jest dodatek Kuriera Szczecińskiego „przez granice”. Ukaże się on nieregularnie w odstępach miesięcznych jako dodatek do dziennika, informując o aktualnych wydarzeniach po niemieckiej stronie aglomeracji szczecińskiej i poza nią. Dla entuzjastów z polsko-niemieckiego pogranicza dostępne są także inne media, np. pogranicze.de – strona po polsku o instytucjach i miejscowościach w regionie Uecker-Randow i Uckermark, której zadaniem jest ułatwianie życia osiedlonym tu Polakom. Aktualne informacje z regionu granicznego można znaleźć także na pogranicze24.info (po polsku) albo na grenzland24.info (po niemiecku). Nie można zapomnieć też o stronie www.transodra-online.net gromadzącej aktualne doniesienia prasowe z i na temat regionu, a także o stronach Towarzystwa Polsko-Niemieckiego w Brandenburgii, gdzie można zaprenumerować newsletter po niemiecku z Pomorza Zachodniego.

Spośród wielu rzeczywistych miejsc spotkań możemy wskazać tutaj tylko nieliczne. Wyróżnia się tu z pewnością organizowany przez Meklemburskie Towarzystwo Polsko-Niemieckie coroczny festyn graniczny w Rieth. Kolejny highlight to doroczny Festiwal „KuKuKa”, odbywający się w różnych miejscowościach po obu stronach granicy w obrębie Zatoki Szczecińskiej, a także HOP – Transgraniczna sieć delty Odry funkcjonująca w ramach Nowej Ameryki. Centralne znaczenie wśród konferencji ma odbywająca się na przełomie w Greifswaldzie i Szczecinie „Konferencja Pomorska” organizowana przez miasto Szczecin i Przedpomorskie Towarzystwo Polsko-Niemieckie.

Naukowcy, politycy, a przed wszystkim przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego omawiają aktualne zagadnienia z perspektywy pogranicza. Miejsca, o których z pewnością warto wspomnieć to Zamek Bröllin, Dworek Ramin oraz Centrum Spotkań im. Dietrich-Bonhoeffera w Szczecinie, w którym odbywa się wiele imprez i spotkań Polaków i Niemców.

Warte odwiedzenia są także mniejsze miejsca, takie jak regularne spotkania niemieckojęzyczne w piwnicach Teatru KANA, naprzeciwko szczecińskiego Zamku Książąt Pomorskich, zawsze w środowe wieczory, restauracje „Gospoda” w Blankensee czy „Zum Bauernhof” w Neu Grambow.

Dobrze czasem lekko zboczyć z utartych ścieżek, by poszerzyć swoje sąsiedzkie horyzonty – dla szczecinian może to być wizyta w Ogrodzie Zoologicznym Ueckermünde czy wycieczka rowerowa po przedpomorskich wioskach, Niemcy mogą przespacerować się po nowym szczecińskim pchlim targu przy ul. Celnej albo po prostu odwiedzić Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie.

Niels Gatzke,
Regionalne Centrum na rzecz kultury demokratycznej Pomorze Przednie-Greifswald w RAA Meklemburgia-Pomorze Przednie.

Nowa Amerika

Nowa Amerika ist eine von Kunst- und Kulturschaffenden entwickelte Umdeutung der deutsch-polnischen Grenzregion.

Eine eigene Flagge, die Hauptstadt Słubfurt (Frankfurt und Słubice als eine gemeinsame Stadt), Szczecin als Großstadt und sogar eine Sprache – eine Mischung aus Polnisch und Deutsch – gibt es bereits. Die grenzenlose Grenzzone entstand, um gesellschaftlich zusammen zu wachsen, die Vorteile der gemeinsamen Zusammenarbeit zu erkennen und solidarisch miteinander umzugehen. Dem Zwischenraum wird Raum gegeben.

Nowa Amerika ist ein bürgergesellschaftliches Netzwerk, ein partizipatives Kunstprojekt, eine Plattform für gemeinsame Projekte und breitet sich amöbenartig aus.

„Wir nehmen die Gestaltung eines gemeinsamen grenzüberschreitenden Raumes selbst in die Hand. Dafür haben wir das Słubfurter Parlament und den Nowa Amerika Kongress gegründet, bei denen jede Person, die teilnimmt, eine Stimme hat. Zusammen – egal ob polnischer, deutscher oder anderer Migrationshintergrund – entwickeln wir dann Projekte für das deutsch-polnische Zwischenland.“

Nowa Amerika to wykocypowane przez artystów i twórców kultury redefiniowanie polsko-niemieckiego obszaru pogranicza.

Mają już własną flagę, stolicę Słuburt (Słubice i Frankfurt jako wspólne miasto), Szczecin jako miasto aglomeracyjne, a nawet jeden język – swoistą mieszankę polskiego i niemieckiego. Ta pozbawiona granicy strefa graniczna powstała, by społeczeństwo mogło wspólnie wzrastać, korzystać z dobrodziejstw współpracy i solidarnie obchodzić się ze sobą.

Nowa Amerika to sieć społecznoobywatelska, party-cypracyjny projekt artystyczny, platforma dla wspólnych projektów, która rozprzestrzenia się na wszystkie strony niczym ameba.

„Kształtowanie wspólnej ponadgranicznej przestrzeni bierzemy sami we własne ręce. W tym celu utworzyliśmy słuburcki parlament oraz Kongres Nowej Ameriki, gdzie każdy uczestnik dysponuje prawem głosu. Wspólnie – mając polski, niemiecki czy inny element migracyjny – rozwijamy projekty dla polsko-niemieckiego międzyobszaru.“

Słuburt

Słuburt e.V.
Michael Kurzwelly
Güldendorfer Str. 13, D-15230 Słuburt
Tel: +49-335 6641181
Mobil: 0171 2668747 / +48-794 407436
arttrans@arttrans.de
www.nowa-amerika.net

HOP Transnationales Netzwerk Odermündung e.V.

Dieses Netzwerk ist offen für Partnerschaften aus Kultur und Tourismus, mit dem Ziel, den ländlichen Raum in der deutsch-polnischen Grenzregion weiter zu entwickeln. Aufgaben sind transnationale Kommunikation, Vermittlung von Kontakten in den Bereichen Kunst und Kultur, sowie regionales Destinations- und Quartiersmanagement. Im Kern konzentriert es sich auf das Potential aller teilnehmenden Akteurinnen und Akteure.

Gemeinsam wird im Oderdelta das mobile deutsch-polnische **Kunst- und Kulturfestival KUKUKA = KunstKulturKajüte** veranstaltet, das jährlich in der letzten Maiwoche stattfindet, 2014 vom 23.-31. Mai.

„Unsere Projekte und mobilen Festivals verbinden verschiedene Orte der gesamten Odermündungsregion. Sie sollen viele Menschen in unserem deutsch-polnischen Grenzraum erreichen, mit dem Thema der kulturellen und lebendigen Nachbarschaft in einer gemeinsamen Region offensiv umgehen sowie ein positives Signal für Toleranz und Weltoffenheit in die Region hinein und nach außen senden.“

Nasza sieć jest otwarta na zawieranie partnerstw w dziedzinie kultury i turystyki, a jej celem jest dalszy rozwój obszarów wiejskich na terenie pogranicza polsko-niemieckiego.

Nasze zadania to komunikacja transgraniczna, pośrednictwo w nawiązywaniu kontaktów w obszarze zarządzania kulturą, sztuką, turystyką i hotelarstwem. Koncentrujemy się przy tym na wykorzystaniu potencjału wszystkich użytkowników sieci.

Wspólnie organizujemy w delcie Odry polsko-niemiecki, mobilny **festiwal sztuki i kultury KUKUKA = Kunst-KulturKajüte** [Sztuka Kultura Kajuta], który odbywa się co roku w ostatnim tygodniu maja. Najbliższy festiwal zaplanowaliśmy na 23.-31.05.2014 r.

„Nasze projekty i mobilny festiwal łączą różne miejsca z całego regionu ujścia Odry. Chcemy z nimi dotrzeć do możliwie wielu mieszkańców naszego wspólnego regionu przygranicznego, chcemy ofensywnie eksploatować temat kultury i żywego sąsiedztwa w regionie, a także wysyłać pozytywne sygnały tolerancji i współpracy międzynarodowej do naszego regionu i poza jego granice.“

Wolgast

Martin Schröter
An der Stadtmauer 10
17438 Wolgast
Mobil: 0178 3536377
martin@hop-transnet.org
www.hop-transnet.org

Die Deutsch-Polnische Gesellschaft

Mit dem Slogan „Für ein Zusammenwachsen in der deutsch polnischen Grenzregion Vorpommern-Westpommern“ setzt sich die Deutsch-Polnische Gesellschaft Vorpommern für die Verständigung zwischen den Menschen aus Polen und Deutschland ein. Sie organisiert und beteiligt sich an Veranstaltungen, bei denen die Vermittlung von Kenntnissen der Regionen und der Abbau von Vorurteilen und Sprachbarrieren im Vordergrund stehen. So werden Exkursionen, Konferenzen, Ausstellungen, Lesungen und Feste ausgerichtet.

„Das Fundament unserer Arbeit ist die aktive Einbeziehung und das Engagement der Menschen der Region beiderseits der Grenze.“

Z hasłem „Na rzecz wspólnego wzrostu w polsko-niemieckim obszarze granicznym Pomorze Przednie – Pomorze Zachodnie“ Przedpomorskie Towarzystwo polsko-niemieckie angażyuje się na rzecz porozumienia pomiędzy Polakami i Niemcami. Towarzystwo włącza się oraz samo organizuje przedsięwzięcia służące upowszechnianiu wiedzy o regionie oraz niwelowaniu stereotypów oraz barier językowych. W tym celu organizowane są wycieczki, konferencje, wystawy, odczyty i festyny.

„Fundamentem naszej działalności jest aktywne włączanie i angażowanie ludzi z regionu, po obu stronach granicy.“

Die Deutsch-Polnische Gesellschaft in Mecklenburg-Vorpommern e.V. sieht sich als Mittlerin für ein freundschaftlich-vertiefetes Kennenlernen. Die Kultur in unterschiedlichsten Facetten bietet dafür die Basis. Grenzfeste, Polnische Tage, Workshops, Foren und Konferenzen, gemeinsame kommunale und private Feste fördern ein faires Miteinander.

„Zbliżenia“ - „Annäherungen“, bewusst haben wir für diesen Slogan den Plural gewählt.

Towarzystwo Polsko-Niemieckie w Meklemburgii-Pomorzu Przednim postrzega się jako pośrednik na rzecz pogłębionego i przyjaznego poznania. Kultura w swej różnorodności jest przy tym swoistą bazą do działania. Festyny graniczne, dni Polskie, warsztaty, fora i konferencje, a także wspólne gminne i prywatne przedsięwzięcia przyczyniają się do uczciwego współistnienia.

„Zbliżenia“ - „Annäherungen“, z pełną świadomością użyliśmy tutaj liczby mnogiej.

Der Deutsch-Polnische Verein für Kultur und Integration wurde im Jahr 2010 in Pasewalk gegründet.

Zu den Aktivitäten des Vereins gehören: Organisation von Kulturveranstaltungen, die polnische und deutsche Bürgerinnen und Bürger einander näher bringen, die Begegnungen unter den Menschen verschiedener Kulturen und auch die Kulturfahrten, z.B. zu Opernveranstaltungen nach Stettin. Mitglieder des Vereins sind deutsche und polnische Bürgerinnen und Bürger, die sich für die Kultur(en) ihrer europäischen Nachbarinnen und Nachbarn interessieren.

Die Vorsitzende Frau Barbara Neuser ist unter der Telefonnummer 03973 200334 zu erreichen.

GRENZLAND24.INFO ist ein deutsch-polnisches Informationsportal für Einwohnerinnen und Einwohner einer gemeinsamen Region.

„Kulturelle, wirtschaftliche, aber auch historische Unterschiede geben jeder Grenzregion ihre ganz eigene Kraft. Wir möchten dazu beitragen, dass in unserer Grenzregion daraus eine konstruktive, positive Kraft entsteht, die zu authentischer Zusammenarbeit und zum Dialog ermuntert. Wir heißen alle willkommen, die uns dabei unterstützen wollen.“
grenzland24.info

Transodra-Online ist ein nicht kommerzielles Internet-portal, das in erster Linie eine (tagesaktuelle) Presseübersicht zur Grenzregion, zum deutsch-polnischen Verhältnis und zu weiteren gesellschaftlichen und politischen Themen zur Verfügung stellt. Ziel ist es, einen Raum für die Weitergabe von Informationen zu bieten.
www.transodra-online.net

NachStettin.com informiert deutschsprachig über Kulturveranstaltungen, Feste, Messen, Sehenswürdigkeiten und über Firmen aus Stettin.
www.nachStettin.com
Dieses Forum informiert über Veranstaltungen auf deutscher Seite in polnischer Sprache:
www.pogranicze.de

Polsko-Niemieckie Stowarzyszenie na rzecz Kultury i Integracji zostało założone w 2010 roku w Pasewalk. Do założenia stowarzyszenia należą: organizacja imprez kulturalnych, których celem jest zbliżanie Polaków i Niemców, aranżowanie spotkań z przedstawicielami różnych kultur, a także wyjazdów kulturalnych, np. na przedstawienia operowe do Szczecina. Członkami stowarzyszenia są obywatele i obywatelki Polski i Niemiec, żywo zainteresowani kulturą swoich europejskich sąsiadów. Przewodnicząca, Pani Barbara Neuser dostępna jest pod numerem telefonu + 49 (0)3973 200334.

GRENZLAND24.INFO to polsko-niemiecki portal informacyjny dla mieszkańców wspólnego regionu. „Kulturalne, gospodarcze, ale też historyczne różnice dają każdemu regionowi przygranicznemu własną, specyficzną siłę. Chcemy przyczyniać się do tego, aby w naszym regionie przygranicznym wyrosła z tego konstruktywna, pozytywna energia, która będzie zachęcać do autentycznej współpracy i dialogu. Z radością powitamy wszystkich, którzy chcą nas w tej działalności wesprzeć.“
pogranicze24.info

Transodra-Online to niekomercyjny portal internetowy, który dostarcza przede wszystkim (codzienny) przegląd prasy z pogranicza, zwłaszcza z zakresu relacji polsko-niemieckich oraz innych tematów politycznych i społecznych. Celem portalu jest stworzenie miejsca wymiany informacji. www.transodra-online.net

NachStettin.com informuje w języku niemieckim o wydarzeniach kulturalnych, festynach, targach, zabytkach oraz firmach ze Szczecina.
www.nachStettin.com.

Ta strona w języku polskim informuje o wydarzeniach i imprezach po niemieckiej stronie granicy:
Tel: +48 91 435 1135
www.pogranicze.de

TEATR KANA

1979 gründete sich das Teatr Kana als Studententheater. 1991 entstand in Kooperation mit der Stettiner Universität der Verein Kana. 1994 erhielt der Verein die Räumlichkeiten neben der Stettiner Peter-und-Pauls-Kirche. Dies war Ausgangspunkt für neue Projekte und Partnerschaften. Geleitet durch den Regisseur Zygmunt Duczyński entwickelte es sich auch noch nach seinem Tod am 15.03.06 zu einem professionellen, anerkannten freien Theater mit preisgekrönten Theaterstücken und internationaler Ausstrahlung.

Seit 2007 wird es von der Gemeinde Stettin und der Wojewodschaft Westpommern als Ośrodek Teatralny Kana (Theaterzentrum Kana) getragen. Jährlich organisiert es etwa 100 Kulturveranstaltungen, so auch das jährlich im Sommer stattfindende internationale Straßen-Festival, und ist Mitveranstalter des Gesamtpolnischen Theaterfestivals der Kleinen Form KONTRAPUNKT.

Der Theaterkeller Kana

Im Jahre 2000 wurde nach dreijährigen Bauarbeiten der Theaterkeller Kana eröffnet. Getreu dem Motto von Tadeusz Kantor „Alle Revolutionen in der Kunst gehen vom Kaffeehaus aus“ steht die Kellerbar allem offen, was schöpferisches Potential hat: Filmen, Begegnungen, Diskussionen, Konzerten und monatlich wechselnden Ausstellungen. Geöffnet täglich ab 12 Uhr.

Teatr Kana założony został w 1979 roku jako teatr studencki. W roku 1991 we współpracy z Uniwersytetem Szczecińskim powstało Stowarzyszenie Kana, które w 1994 roku otrzymało pomieszczenia obok szczecińskiego Kościoła św. Piotra i św. Pawła. Stało się to punktem wyjścia do tworzenia nowych projektów i zawierania partnerstw. Pod kierunkiem reżysera Zygmunta Duczyńskiego Teatr rozwijał się, także po jego śmierci (zm. 15.03.2006), aby w stać się profesjonalnym, uznany teatrem autorskim, legitymującym się pokaźnym dorobkiem, wielokrotnie nagradzanym i znany nie tylko w kraju, ale i zagranicą.

Od 2007 roku funkcjonuje jako Ośrodek Teatralny Kana, będąc instytucją kultury gminy Szczecin i Województwa Zachodniopomorskiego. W ciągu roku organizuje około 100 przedsięwzięć kulturalnych, m.in. coroczny letni plenerowy festiwal poświęcony miastu, jest także współorganizatorem Ogólnopolskiego Przeglądu Małych Form Teatralnych KONTRAPUNKT.

Piwnica Kany

Po trzyletnich pracach budowlanych, w 2000 roku otwarto Teatralną Piwnicę Kany. Wierna przekonaniu Tadeusza Kantora, że „wszelką rewolucję artystyczną wywołują kawiarnie“ piwnica otwarta jest na wszystko, co nie sie z sobą artystyczny potencjał twórczy: filmy, spotkania, dyskusje, koncerty, i zmieniające się co miesiąc wystawy. Otwarta codziennie od godz. 12.00

Szczecin / Stettin

Theaterzentrum KANA
Dariusz Mikuła / Intendant
Pl. św. Piotra i Pawła 4/5
70-521 Szczecin
TEL.: + 48 91 4330388
info@kana.art.pl

Theaterkeller / Piwnica Kany
Plac. Piotra i Pawła 4/5
70-521 Szczecin

An der 115 gelegen, auf der anderen Seite ist das Stettiner Schloss ca. 150m von der Oder entfernt.

Puppentheater PLECIUGA

Das Puppentheater PLECIUGA bietet der Stadt Stettin schon seit über 60 Jahren ein umfangreiches Angebot von Veranstaltungen.

Die vielfältigen Theater- und Puppentheaterstücke entführen sowohl die Kleinsten als auch die großen Zuschauer in eine Welt, die Grenzen verschwinden lässt. Zudem beteiligt sich Pleciuga an vielen künstlerischen und pädagogischen Projekten, auch ist die Zeitung „Gabit“ eine Herausgabe des Theaters.

<http://pleciuga.pl>

KONTRAPUNKT

Jährlich im April findet das in ganz Polen bekanntes Theaterfestival der kleinen Form Kontrapunkt (Przegląd Teatrów Małych Form) statt. Seit 49 Jahren wird es organisiert durch das Puppentheater Pleciuga mit den Ko-Organisatoren der Miasto Szczecin (Stadt Stettin), dem Teatr Współczesny (Zeitgenössische Theater) und dem Ośrodek Teatralny Kana (Theaterzentrum KANA). Es beinhaltet eine Fülle von unterschiedlichen Ansätzen, so gibt es ein interessantes Angebot für junges Publikum (Small Kontrapunkt), internationale künstlerische Beiträge, open Air Aufführungen, Mitternachtspräsentationen (Szczecińska Północ Teatrów) und die Angebote für Fachleute wie Podiumsdiskussionen und die Lange Nacht der Performance (Noc Performerów).

www.kontrapunkt.pl

Teatr lalek istnieje w Szczecinie od sześćdziesięciu lat. „Pleciuga“ prezentuje spektakle realizowane różnorodnymi technikami lalkarskimi, przeznaczone dla widzów we wszystkich grupach wiekowych: od najmłodszych (już kilkumiesięcznych), poprzez dzieci i młodzież, aż po dorosłych. Ponadto „Pleciuga“ realizuje szereg projektów artystycznych i edukacyjnych, a także wydaje własną gazetę „Gabit“ i zeszyty metodyczne „Kocham teatr“.

KONTRAPUNKT

Od 49 lat co roku w kwietniu odbywa się znany w całej Europie Przegląd Teatrów Małych Form KONTRAPUNKT. Organizowany jest przez Teatr Lalek „Pleciuga“; współorganizatorami są: Miasto Szczecin, Teatr Współczesny oraz Ośrodek Teatralny Kana. Wśród bogatej oferty artystycznej KONTRAPUNKTU wymienić należy spektakle polskie i zagraniczne.

Do publiczności z całego miasta skierowane są między innymi Szczecińska Północ Teatrów oraz spektakle plenerowe, do specjalistów zaś takie propozycje, jak np. panel dyskusyjny czy Noc Performerów.

Ponadto przy KONTRAPUNKCIE Teatr Lalek „Pleciuga“ organizuje od 2011 roku „Mały Kontrapunkt“ – ważny i interesujący festiwal dla dzieci, podczas którego najmłodsza widownia może zobaczyć spektakle polskie i zagraniczne, a także wziąć udział w rozmaitych warsztatach.

Od roku 2000 „Pleciuga“ współpracuje ze Stowarzyszeniem Schloss Bröllin przy realizacji niemieckiej części KONTRAPUNKTU.

Szczecin / Stettin

Pleciuga
pl. Teatralny 1, 71-405 Szczecin
Kartenanfragen: 0048 91 43358 04
Kartenpreise zwischen 14 - 25 zł

Auch unbedingt zu empfehlen ist ein Besuch in der Stettiner Oper: www.opera.szczecin.pl
der Philharmonie <http://filharmonia.szczecin.pl>
im Museum [www.cdp.muzeum.szczecin.pl](http://cdp.muzeum.szczecin.pl)
oder im neuen Zentrum für zeitgenössische Kunst TRAFO Trafostacja Sztuki www.trafo.org.

Reichsideologen- nicht nur harmlose Spinner

Die Bundesrepublik Deutschland gibt es nicht. In Wirklichkeit existiert weiterhin das Deutsche Reich. Dies ist die Ideologie der selbsternannten „Reichsbürger“. Einige Menschen aus der Region haben neben ihrer Leidenschaft für biologischen Anbau und traditionelles Handwerk jedoch noch ganz andere Interessen - wie die Forderung der Wiederherstellung Deutschlands in den Grenzen von 1937.

Die Bewertung der Bundesrepublik als ein nur 'vorläufiges' staatliches Gebilde gehörte von 1949 bis 1990 zum zentralen Selbstverständnis der Republik. Diese Vorläufigkeit wurde durch die Vereinigung mit den dazugehörigen völkerrechtlich bindenden Verträgen im Jahr 1990 überwunden. In den Köpfen mancher Leute hat sich der Gedanke der Vorläufigkeit allerdings festgesetzt bzw. zu einem viel radikaleren Glauben an die Fortexistenz eines Deutschen Reiches entwickelt. Im Internet haben sie ein Massenmedium gefunden, über das sie ihre Überzeugungen mit wenig Aufwand verbreiten können.

Insgesamt bildet die Bewegung der „Reichsbürger“ keine geschlossene Einheit, vielmehr existiert eine Vielzahl von unterschiedlichen Gruppen, die zum Teil in Konkurrenz zueinander stehen. Viele fühlen sich berufen, Regierungsämter zu übernehmen oder sich gleich zum König auszurufen. Grundsätzlich handelt es sich bei „Reichsbürgern“ nicht zwangsläufig um Rechtsextreme. Materielle Interessen scheinen für einen Teil der Bewegung das leitende Motiv zu sein: Staatsbürger und -bürgerinnen des Deutschen Reiches sind ihrer Ansicht nach in der BRD von Bußgeldern, Ordnungsstrafen und Steuern befreit. Viele „Reichsbürger“ nutzen jede Gelegenheit, Widerspruch gegen Bescheide etc. einzulegen, da ihrer Meinung nach die Bundesrepublik nicht existiere. Diese Argumentation erscheint auf den ersten Blick meist kompliziert.

Um die Fortexistenz eines Deutschen Reiches zu beweisen, werden aus verschiedenen nationalen oder internationalen Verträgen, Abkommen, Ordnungen, Gesetzestexten etc. Textbausteine zusammengestellt.

Bei einer Prüfung dieser „Belege“ zeigt sich jedoch, dass

Aussagen aus dem Zusammenhang gerissen oder schlicht falsch interpretiert wurden. Behörden waren in der Vergangenheit oftmals mit diesem Vorgehen überfordert, was zum Teil kleinere Erfolge für „Reichsbürger“ etwa bei niedrigen Bußgeldzahlungen zur Folge hatte. Inzwischen schulen Verfassungsschutzbehörden Arbeitende in der Verwaltung, um der Post aus dem "Reich" etwas entgegenzusetzen.

Die Bereiche Esoterik, Verschwörungstheorien und Kapitalismuskritik bieten Anknüpfungspunkte für die verworrene Ideologie der „Reichsbürger“. Berechtigte Fragen nach Existenz, Wahrheit und Zusammenhängen in einer komplexen Welt können unter schlechten Umständen als Einstieg in diese Bewegung dienen. So halten die exzentrischeren Vertreterinnen und Vertreter Vorträge über „Germanische Neue Medizin“ oder „Reichsflugscheiben“ genannte UFOs. Andere lehnen den Handel mit Geld ab oder propagieren Alternativwährungen, wie dies auch in einigen Tauschringen praktiziert wird.

„Reichsbürger“ sind jedoch nicht nur harmlose Querulanten, die staatliche Verwaltungen mit absurdem Schreiben überhäufen. Ein Problem ergibt sich bereits aus ihrer Ideologie. Die Fortexistenz eines Deutschen Reiches schließt zumeist Gebietsrevisionismus mit ein. Das bedeutet, dass die Oder-Neiße-Grenze mit Polen nicht anerkannt wird und Teile anderer Staaten unter deutsche Hoheit gebracht werden sollen. Hierbei handelt es sich um eine rechtsextreme Forderung.

Wes Geistes Kind die organisierten „Reichsbürger“ sind, zeigt sich auch in ihrem Schriftverkehr. Immer wieder sind gegen missliebige Personen Einschüchterungstaktiken angewandt worden - bis hin zur Drohung mit der „Todesstrafe wegen Hochverrats gegen das Deutsche Reich“. Auch wenn Teile der „Reichsbürger“-Ideologie lediglich wie Spinnereien einiger Verrückter erscheinen, dürfen diese Personen nicht unterschätzt werden.

Jan Rathje

Ideolodzy Rzeszy, a nie tylko niegroźni pomyleńcy

Republika Federalna Niemiec nie istnieje. W rzeczywistości nadal funkcjonuje Niemiecka Rzesza. Oto ideologia zwanych przez samych siebie „Obywateli Rzeszy”.

Niektórzy mieszkańcy regionu obok swojej pasji – ekologicznej hodowli warzyw, czy tradycyjnego rzemiosła mają także inne zainteresowania – takie, jak wspieranie przywrócenia granicy Niemiec z 1937 roku.

Ocena Republiki Federalne jako jedynie „tymczasowego” tworu państwowego należała do centralnych założeń państwowych w okresie 1949-1990. Owa tymczasowość została wreszcie przewyciężona w roku 1990 poprzez zjednoczenie kraju i związane z nim prawnie wiążące traktaty międzynarodowe. W umysłach niektórych ludzi idea tymczasowości zakorzeniła się jednak znacznie głębiej, przeradzając się w bardziej radykalną myśl o dalszej egzystencji Niemieckiej Rzeszy. W internecie znaleźli swojego rzecznika, dzięki któremu, przy niewielkim nakładzie pracy, mogą dalej szerzyć swoje poglądy.

Tak naprawdę ruch „Obywateli Rzeszy” nie tworzy zamkniętej jednostki, bardziej wyłania się tu obraz istnienia wielu różnych grup, które częściowo ze sobą konkurują. Wiele z nich czuje się powołanych do obsadzenia urzędów Rzeszy, bądź wręcz ogłoszenia się królem. Zasadniczo „Obywatele Rzeszy” to niekoniecznie prawicowi ekstremiści. Dla części zaangażowanych osób główną motywacją wydają się interesy ekonomiczne: Obywatele Rzeszy Niemieckiej są, według ich zdania, zwolnieni od obowiązku uiszczania grzywien, kar porządkowych czy podatków nałożonych przez organy RFN.

Wielu „Obywateli Rzeszy” wykorzystuje każdą okazję, aby złożyć sprzeciw przeciw orzeczeniom itp., gdyż ich zdaniem Republika Federalna po prostu nie istnieje. Taka argumentacja na pierwszy rzut oka wydaje się niesamowicie skomplikowana.

Aby udowodnić kontynuację Niemieckiej Rzeszy, wyrywa się często pojedyncze przepisy z krajowych i międzynarodowych umów, traktatów, porozumień, rozporządzeń i ustaw. Podczas analizy takich „dokumentów” okazuje się, że nie przystają często do całości albo są zwyczajnie źle interpretowane. W przeszłości wiele urzędów było często przytłoczonych tego typu postępowaniami.

Przemilczania, krytyki kapitalizmu czy wręcz ezoteryki dostarczają punktów zaczepienia i argumentów zagmatwanej ideologii „Obywateli Rzeszy”. Uzasadnione pytania o egzystencję, prawdę oraz światowe powiązania mogą w pewnych warunkach stanowić podwaliny tego ruchu. Już teraz ekscentryczni przedstawiciele ruchu prowadzą wykłady o „nowej medycynie germańskiej” albo o UFO nazywanym „Haunebu”.

Inni odrzucają wymianę towarowo-pieniężną albo propagują alternatywne waluty, jak to praktykuje się czasem w lokalnych systemach wymiany bez pieniędzy.

„Obywatele Rzeszy” to jednak nie tylko nieszkodliwe zrzesły, które zalewają administrację państwową absurdalnymi pismami. Problem wynika już z samej ich ideologii. Kontynuacja Niemieckiej Rzeszy w większości przypadków zawiera w sobie elementy rewizjonizmu terytorialnego. Oznacza to, że granica z Polską na Odrze i Nysie nie będzie uznana, a części innych państw powinny zostać objęte władzą Niemiec. A to są już roszczenia prawicowo-ekstremalne. O tym za kogo uznają się organizowani „Obywatele Rzeszy” świadczy także sposób ich komunikowania się z innymi. Przeciwko swym wrogom stosowane są nierzadko taktyki zastraszające włącznie z grożeniem „karą śmierci za zdradę Niemieckiej Rzeszy.” Nawet, jeśli część takiej ideologii „Obywatele Rzeszy” wydaje się tylko nieszkodliwym wariactwem, nie wolno nam lekceważyć tych ludzi i niebezpieczeństw z tym związanych.

Jan Rathje

AUFRUF ZUM HINSEHEN

KEIN ORT

FÜR NEONAZIS
IN MECKLENBURG-VORPOMMERN

www.kein-ort-fuer-neonazis.de

SIECI

A photograph of a lush green field under a clear blue sky. The foreground is filled with tall, leafy plants, possibly hemp or nettle, swaying slightly. In the background, a line of trees marks the horizon.

NETZWERKE

Die landesweite Opferberatung LOBBI unterstützt und berät als unabhängige Organisation Betroffene, Angehörige oder Zeugen rechts motivierter Gewalt und unterstützt die Selbstorganisation von Betroffenengruppen. LOBBI dokumentiert den Umfang rechter Gewalt in M-V. Die Erkenntnisse stellt der Verein auch anderen Interessierten zur Verfügung. In Vorträgen, Seminaren oder Ausstellungen werden die Situation der Betroffenen und Informationen zu rechten Aktivitäten und Denkmustern vermittelt. Der Verein regt auf lokaler Ebene Prozesse an, die eine Solidarisierung mit den Opfern zum Ziel haben.

LOBBI

LOBBI działając jako niezależna organizacja wspiera i do-
radza ofiarom, członkom ich rodzin oraz świadkom prze-
mocy motywowanej prawicowym ekstremizmem, wspie-
ra także organizacje osób pokrzywdzonych przez tę
przemoc. LOBBI dokumentuje zakres prawicowej prze-
mocy na terenie Meklemburgii-Pomorza Przedniego. Ich
wyniki udostępniane są także innym zainteresowanym.
Podczas wykładów, seminariów oraz wystaw działacze
organizacji omawiają sytuację ofiar oraz metody działań
prawicowych ekstremistów. Na poziomie lokalnym sto-
warzyszenie inicjuje procesy, dzięki którym ofiary odczu-
wają jego solidarne wsparcie.

Der Stärkung von Initiativen, die sich gegen Rechts engagieren und Alternativen bieten, misst LOBBI eine elementare Bedeutung bei. Deshalb beteiligt sich der Verein an zivilgesellschaftlichen Bündnissen und fördert deren Einbindung in bestehende oder neue Netzwerke.

„Unser Beitrag besteht darin, die Perspektive von Betroffenen rechter Gewalt stark zu machen und über menschenfeindliche Aktivitäten aufzuklären, um einer Gesellschaft ohne Diskriminierung und Ausgrenzung näher zu kommen.“

Die Angebote sind aufsuchend, freiwillig, kostenlos und auf Wunsch anonym. Die Interessen und Bedürfnisse der angegriffenen Menschen stehen im Vordergrund. Termin nach Absprache.

Wsparcie dla inicjatyw mających na celu walkę z prawi-
cowym radykalizmem i oferujących alternatywę dla ta-
kich działań jest szczególnie ważne dla LOBBI.
Dlatego też stowarzyszenie angażuje się w pracę innych
podmiotów społeczeństwa obywatelskiego i wspiera ich
usieciowienie w ramach istniejących i nowych powiązań.

*„Nasz wkład polega na tym, aby wpierać ofiary prawico-
wej przemocy i uświadamiać ludzi w zakresie wrogich lu-
dziom aktywności, a wszystko to, by choć odrobinę przy-
bliżyć się do społeczeństwa bez dyskryminacji i wy-
łączeń.“*

www.lobbi-mv.de

LOBBI
Tilly-Schanzen-Straße 2
17033 Neubrandenburg
Tel: 03954 550718
Mobil: 0160 8442189
ost@lobbi-mv.de

„Das Regionalzentrum für Demokratische Kultur Vorpommern-Greifswald der Regionalen Arbeitsstelle für Bildung, Integration und Demokratie bietet mit Angeboten zur Fortbildung und Beratung für Demokratie und gegen Rechtsextremismus geschützte Räume, in denen Demokratie als Lebensform an konkreten Beispielen erfahren werden kann.

Die Arbeit des Regionalzentrums zielt auf die Stärkung eigener Handlungskompetenzen, hinterfragt kritisch Vorstellungen von ‚Normalität‘ und befördert Wertschätzung von Andersartigkeit.“

RAA Mecklenburg-Vorpommern e.V.

„Regionalne centrum wraz z ofertą dokształcania i doradztwem na rzecz demokracji i przeciwko prawicowemu ekstremizmowi proponuje bezpieczne miejsce, w którym demokracji jako formy życia doświadcza się na konkretnych przykładach.

Praca regionalnego centrum ma za zadanie wzmacnianie własnych kompetencji w działaniu, badanie przyczyn krytycznych wyobrażeń o „normalności“ oraz ugruntowywanie pozytywnego oceniania „inności“.

Oferta centrum ukierunkowana jest na zrównoważone zachęcanie i podnoszenie kwalifikacji obywatelek i obywateli, którzy biorą na swoje barki odpowiedzialność za

Die Angebote zielen auf eine nachhaltige Ermutigung und Befähigung von Bürgerinnen und Bürgern, die für sich und ihr Gemeinwesen Verantwortung übernehmen. Die RAA bietet u.a. gemeinwesenorientierte Mobile Beratung für Demokratie, Beratung von Eltern und Angehörigen rechtsaffiner Kinder und Jugendlicher und Beratung für Demokratiepädagogik in Bildungsinstitutionen an und unterstützt und vernetzt regionale Akteure. Darüber hinaus stellt die Förderung des deutsch-polnischen Zusammenlebens in der Grenzregion einen weiteren inhaltlichen Schwerpunkt dar. Die Angebote richten sich sowohl an engagierte Bürgerinnen und Bürger, als auch an Vereine, Verbände und Institutionen.

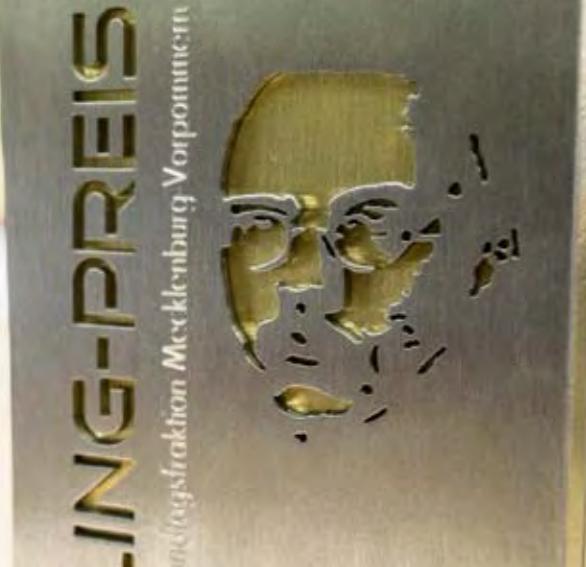
Bürozeiten Mo-Fr 10-16 Uhr
Um Terminvereinbarung wird gebeten.

siebie i wspólnotę. RAA proponuje m.in. zorientowane na wspólnotę mobilne doradztwo w zakresie demokracji, pomoc rodzicom i bliskim, dzieci i młodzieży o prawicowych inklinacjach, a także poradnictwo na temat edukacji demokratycznej w jednostkach kształcenia przy jednoczesnym wsparciu i tworzeniu sieci kontaktów pomiędzy regionalnymi podmiotami. Ponadto, wspieraniem polsko-niemieckiego współistnienia w obszarze granicznym przesuwa nowy merytoryczny punkt ciężkości. Oferta RAA skierowana jest zarówno do zaangażowanych społecznie obywatelek i obywateli, jak i do stowarzyszeń, związków czy instytucji.

www.demokratie-mv.de

RAA M-V e.V.
Ingmar Dette
Steinstr. 10
17389 Anklam
vorpommern@raa-mv.de
Tel: 03971 24492 0

Was können wir hier vor Ort gegen neonazistische und rechtsextreme Umrübe unternehmen?! Das Aktionsbündnis Vorpommern: *weltoffen, demokratisch, bunt!* schafft eine Plattform zur Vernetzung des zivilgesellschaftlichen Engagements in der Region gegen Rassismus, Rechtsextremismus und Menschenfeindlichkeit. So stellten sich am 11. August 2012 zwischen Pasewalk und Viereck 2.000 Menschen in einer Menschenkette dem so genannten „Pressefest“ des NPD-Presseorgans „Deutsche Stimme“ entgegen.

Zum einjährigen Bestehen lud Vorpommern: *weltoffen, demokratisch, bunt!* 2013 zum Karneval der Demokratie nach Pasewalk.

Aktionsbündnis Vorpommern:

Pomorze Przednie: otwarte na świat, demokratyczne, kolorowe! Jak możemy lokalnie przeciwdziałać się działalności neonazistowskiej i prawicowo-radykalnej?! Sojusz „Pomorze Przednie: otwarte na świat, demokratyczne, kolorowe!“ stworzył platformę dla usieciowiania regionalnych inicjatyw społecznych przeciw rasizmowi, prawicowemu ekstremizmowi oraz nienawiści. Dnia 11 sierpnia 2012 roku, 2000 osób zorganizowało się tworząc pomiędzy Pasewalk a Viereck swoisty żywego łańcuch ludzki, sprzeciwiając się tym samym tzw. „festynowi prasowemu“ organizowanemu przez NPD-owski organ prasowy „Deutsche Stimme“ („Głos niemiecki“). W rocznicę jego utworzenia, w 2013 roku sojusz „Pomorze Przednie: otwarte na świat, demokratyczne, kolorowe!“

Dem Bündnis ist es dabei wichtig, über den konkreten Anlass hinaus Menschen zu einem kontinuierlichen Engagement gegen rechte Ideologie und Gewalt zu motivieren. Dazu haben sich lokale und themenbezogene Arbeitsgemeinschaften gebildet, die z.B. zu den Themen Erinnerungskultur oder Willkommenskultur für Geflüchtete und Asylsuchende arbeiten.

Das Bündnis trifft sich alle zwei Monate an unterschiedlichen Orten in Vorpommern-Greifswald, die AGs treffen sich dezentral. Aktuelle Termine können Sie per E-Mail erfragen.

weltoffen, demokratisch, bunt!

zorganizowało Karnawał Demokracji w mieście Pasewalk. Sojuszowi zależy przy tym, aby motywować ludzi, niezależnie od poszczególnych okazji, do trwałego zaangażowania przeciwko prawicowo-radykalnej ideologii i przemocy z nią związanej. W tym celu zawiązały się miescowe tematyczne grupy robocze, zajmujące się np. kulturą pamięci czy też otwartością na uciekinierów i azylantów.

Sojusz spotyka się co dwa miesiące w różnych miejscowościach powiatu Pomorze Przednie-Greifswald, grupy robocze zaś działają na zasadach decentralizacji. O aktualnych terminach spotkań proszę dowiadywać się mailowo.

www.vg-weltoffen.eu

Vorpommern: *weltoffen, demokratisch, bunt*
c/o DemokratieLaden
Burgstr. 9
17389 Anklam
info@vg-weltoffen.eu

2.000 Menschen versammelten sich 2012 zum Protest gegen das geplante „Pressefest“ der NPD- Zeitschrift „Deutsche Stimme“ in Viereck. Im Vorfeld der Demokratiemeile und der Menschenkette zwischen Pasewalk und Viereck unterzeichneten 40 Bürgermeisterinnen und Bürgermeister sowie Leitende der Verwaltung auf Initiative des Pasewalker Bürgermeisters am 11. August 2012 die PASEWALKER ERKLÄRUNG DER BÜRGERMEISTER. Darin bezogen sie gemeinsam Stellung gegen jede Form von Rechtsextremismus, Rassismus und Menschenfeindlichkeit und lehnten eine Passivität im Umgang damit strikt ab. Die Unterzeichnenden bekräftigten in der Erklärung zudem ihren Willen, eine langfristig ausgerichtete

Politik zur Förderung demokratischer Kultur zu betreiben. Auf diese Weise geben sie ein Signal an die Bürgerinnen und Bürger weiter:

Passivität ist keine Lösung im Umgang mit rechter Gewalt in unseren ländlichen Regionen. Was stattdessen gebraucht wird, ist sowohl ein fraktions- und kommunenübergreifendes Engagement der Politik, als auch eine koordinierte Zusammenarbeit zwischen Verwaltung und zivilgesellschaftlichen Initiativen.

Engagierte Bürgerinnen und Bürger erfahren so den dringend benötigten Rückhalt der lokalen Politik.

Bündnis der Bürgermeister

W 2012 roku 2.000 ludzi zebrało się w Viereck w ramach protestu przeciwko planowanemu festynowi „Pressefest“ (święto prasy) organizowanemu przez NPD-owską gazetę „Deutsche Stimme“ (Głos Niemiecki). W obliczu demokratycznego ruchu oraz ludzkiego łańcucha pomiędzy Pasewalkiem a Viereck, z inicjatywy Burmistrza miasta Pasewalk, w dniu 11 sierpnia 2012 roku, 40 burmistrzów oraz szefów innych struktur administracyjnych podpisało PASEWALSKIE OŚWIADCZENIE BURMISTRZÓW.

Wspólnie opowiadali się oni w nim przeciwko jakiekolwiek formie prawicowego ekstremizmu, rasizmu i mizantropii, odrzucając jednocześnie bierną postawę wobec tego typu ideologii.

Sprechzeiten:
Mo, Di, Do, Fr: 9–12 Uhr
Di: 14–18 Uhr
Do: 13–15.30 Uhr

Sygnatariusze porozumienia podkreślili wolę prowadzenia długoterminowej polityki nakierowanej na wzmacnianie kultury demokratycznej. W ten sposób dali oni jasny sygnał obywatelom: *bierność w stosunku do przemocy motywowanej prawicowym radykalizmem nie może być sposobem walki z tym zjawiskiem w naszych regionach na obszarach wiejskich. To natomiast, czego potrzeujemy, to międzygminne i ponadpartyjne zaangażowanie polityków, także jako skoordynowana współpraca pomiędzy administracją a inicjatywami społecznymi. Zaangażowani społecznie obywatele otrzymali tym samym tak pilne potrzebne wsparcie lokalnej polityki.*

Stadt Pasewalk
Bürgermeister
Rainer Dambach
Haußmannstr. 85
17309 Pasewalk
03973-251-200
03973-251 -278

Die Amadeu Antonio Stiftung tritt für eine Gesellschaft ein, in der Rechtsextremismus, Rassismus und Antisemitismus keinen Platz haben.

Wir glauben, dass man gegen Neonazis am wirksamsten mit Initiativen und Projekten vor Ort angehen kann: Initiativen, die sich dauerhaft gegen Rechtsextremismus, Rassismus und Antisemitismus engagieren und die für demokratische Kultur und den Schutz von Minderheiten eintreten. Für sie und ihr Handeln wollen wir Öffentlichkeit schaffen, ihnen mit Rat und Tat oder auch finanzieller Unterstützung zur Seite stehen.

Seit ihrer Gründung 1998 hat die Stiftung bundesweit über 700 lokale Initiativen gefördert.

„Es ist uns ein wichtiges Anliegen, die Engagierten dauerhaft zu ermutigen, Öffentlichkeit für ihre Situation zu schaffen und sie zu vernetzen.“

Schwerpunkte der Stiftungsarbeit liegen in den Themenfeldern Menschenfeindliche Einstellungen in Sozialen Netzwerken, Antisemitismus, Genderreflektierte Wissenschaft und Praxis sowie die demokratische Alltagskultur im ländlichen Raum.

In Mecklenburg-Vorpommern hat die Stiftung ein Regionalbüro des Projekts „Lola für Lulu“ in Ludwigslust und unterstützt den Wiederaufbau der Synagoge in Stavenhagen.

Amadeu Antonio Stiftung

Fundacja Amadeu Antonio angaże się na rzecz społeczeństwa wolnego od prawicowego ekstremizmu, rasizmu i antysemityzmu.

Wierzymy, że najskuteczniej przeciwdziałać neonazistom można prowadząc lokalnie projekty i inicjatywy, które w sposób trwały angażują się przeciwko prawicowemu radykalizmowi, rasizmowi i antysemityzmowi, za to na rzecz kultury demokratycznej, chroniąc mniejszości. Na Państwa działalność pragniemy uwrażliwić opinię publiczną, służyć Państwu radą i pomocą, w tym także finansową. Od swojego powstania w 1998 roku fundacja wsparła ponad 700 inicjatyw lokalnych i na poziomie federacji. Jest dla nas szczególnie ważnym, aby w sposób trwały

wspierać osoby zaangażowane, tworzyć dla nich odpowiedni klimat w opinii publicznej i pomagać im w nawiązywaniu kontaktów.

Punkt ciężkości w pracy fundacji położony jest na tematykę mizantropijnych tendencji w sieciach społecznych, antysemityzmu, naukę i praktyczne aspekty genderyzmu oraz demokratyczną kulturę dnia codziennego na obszarze wiejskim.

Fundacja prowadzi w Meklemburgii-Pomorzu Przednim biuro regionalne projektu „Lola für Lulu“ w Ludwigslust oraz wspiera odbudowę synagogi w Stavenhagen.

www.amadeu-antonio-stiftung.de

Amadeu Antonio Stiftung
Anetta Kahane / Vorsitzende der Stiftung
Timo Reinfrank / Stiftungscoordination,
Projektförderung und -beratung
Linienstr. 139, 10115 Berlin
Tel: 030 24088610
info@amadeu-antonio-stiftung.de

AMADEU ANTONIO STIFTUNG
INITIATIVEN FÜR ZIVILGESELLSCHAFT UND DEMOKRATISCHE KULTUR

Kein Ort für Neonazis

Die Kampagne der Amadeu Antonio Stiftung *Kein Ort für Neonazis* will Bürgerinnen und Bürger sowie zivilgesellschaftliche Initiativen für eine demokratische Kultur gewinnen, um sich gegen Rechtsextremismus vor Ort stark zu machen. Denn nur mit partnerschaftlicher Zusammenarbeit kann die lokale Verankerung von Nazis verhindert werden.

Gerade im Vorfeld von Kommunalwahlen unterstützt die Kampagne Engagierte, die sich gegen den Einzug von Rechtsextremen in die Parlamente einsetzen. Im Vorfeld des NPD-Pressefestes in Viereck bei Pasewalk 2012 ist auch Vorpommern-Greifswald *Kein Ort für Neonazis* geworden.

no-nazi.net

In Sozialen Netzwerken gibt es viele nette Menschen – und leider auch solche, die rechtsextreme, rassistische, antisemitische und andere menschenfeindliche Inhalte verbreiten. Wie können User am besten darauf reagieren?

Antworten darauf gibt das Projekt no-nazi.net.

„Wir sprechen die Jugendlichen dort an, wo sie ihre Freunde treffen, ihre Freizeit verbringen und sich engagieren wollen. no-nazi.net ist das erste Projekt, das diesen Ansatz versucht: Über die Sozialen Netzwerke mit Jugendlichen für eine demokratische Kultur zu arbeiten.“

Tel: 030 240 886 24, <http://no-nazi.net>
nonazinet@amadeu-antonio-stiftung.de

fussball-gegen-nazis.de

Für junge Menschen im ländlichen Raum sind Sportvereine oftmals der zentrale Treffpunkt. Gerade deshalb versuchen Rechtsextreme verstärkt, diese zu unterwandern. Doch was kann getan werden, wenn Nazis in den Verein eindringen?

Das Internetportal fussball-gegen-nazis.de bietet ein Forum für Diskussion und Erfahrungsaustausch. Es berichtet über menschenfeindliche Ideologien im Fußball und rechtsextreme Strukturen. Als zentrale Anlaufstelle steht es mit Rat und Tat zur Seite. So entstehen neue Projektideen zum Engagement für Toleranz, Fairness und Respekt im Fußball.

Tel: 030 240886 18 www.fussball-gegen-nazis.de

Kampania Fundacji Amadeu Antonio „To nie jest miejsce dla neonazistów“ stawia sobie za cel pozyskanie obywateli i inicjatyw obywatelskich na rzecz kultury demokratycznej, tak aby wzmocnić się lokalnie w walce z prawicowym ekstremizmem.

Albowiem tylko poprzez partnerską współpracę można uniknąć trwałego zapuszczenia korzeni przez nazistów w lokalnych społecznościach. Kampania Fundacji szczególnie intensywnie angażuje się w przededniu wyborów komunalnych, popierając miejscowych działaczy pochłoniętych przeciwstawianiu wejściu prawicowych radykałów do lokalnych parlamentów. Przed NPD-owskim festynem prasowym w Viereck koło Pasewalk w 2012 roku, także Powiat Pomorze Przednie-Greifswald ogłoszony został „miejscem nie dla neonazistów“.

W portalach społecznościowych jest wiele miłych ludzi – ale są też i tacy, którzy propagują prawicowo-ekstremalne, rasistowskie, antysemickie i mizantropijne poglądy. Jak mogą reagować na to użytkownicy sieci? Odpowiedzią na to jest projekt „no-nazi.net“.

Zwracamy się w nim do młodzieży – tam, gdzie spotykają się ze znajomymi, gdzie spędzają swój wolny czas i gdzie chcą się angażować. no-nazi.net to pierwszy projekt, który opiera się na założeniu, aby wspólnie z młodzieżą działać na rzecz kultury demokratycznej poprzez portale społecznościowe.

Dla wielu młodych ludzi z obszarów wiejskich sport często odgrywa centralną rolę w ich życiu. Dlatego właśnie w sposób zmasowany prawicowi ekstremiści usiłują tutaj działać bardzo aktywnie. A co może się wydarzyć, jeśli naziści przenikną do klubów i organizacji sportowych? Internetowy portal fussball-gegen-nazis.de stanowi forum do dyskusji i wymiany doświadczeń. Informuje on o mizantropijnych ideologiach w piłce nożnej i strukturach radykalnej prawicy. Jako centralny adres kontaktowy służy radą i pomocą. W ten sposób rodzą się nowe idee projektowe i zaangażowanie na rzecz tolerancji, szacunku i zasad fair-play w piłce nożnej.

Kunst- und Kulturrat Vorpommern-Greifswald

Am 15. August 2013 gründeten in Greifswald über 40 Kunst- und Kulturschaffende, Vertreterinnen und Vertreter von Kultureinrichtungen und Kulturinteressierte den Verein „Kunst- und Kulturrat Vorpommern-Greifswald“. Der Verein ist ein unabhängiger, spartenübergreifender, solidarischer Zusammenschluss von Einzelpersonen und Institutionen, um die Kunst und Kultur in Vorpommern in besonderer Weise zu unterstützen. Der Verein wird die kulturelle Entwicklung Vorpommerns mitgestalten, als Sprachrohr der Kulturschaffenden der

Region fungieren und Ansprechpartner sein für politische und administrative Institutionen in den Belangen der Kunst und Kultur in Vorpommern-Greifswald.

Eines der Ziele des Vereins ist es, eine partizipative Kulturentwicklungsplanung für den Kreis auf den Weg zu bringen, mit besonderem Augenmerk auf die Gestaltung demokratischer Kultur in der Region.

KuKuRa VG

W dniu 15 sierpnia 2013 r. ponad 40 twórców kultury i sztuki wraz z przedstawicielami instytucji kulturalnych i miłośników kultury i sztuki założyło stowarzyszenie „Rada ds. kultury i sztuki Pomorze Przednie - Greifswald“. Stowarzyszenie jest niezależnym, multidyscyplinarnym, opartym na idei solidaryzmu związkiem osób i instytucji pragnących w sposób szczególny wspierać rozwój kultury i sztuki na Pomorzu Przednim.

Stowarzyszenie chce aktywnie współpracować w kulturalnym rozwoju Pomorza Przedniego, być rzecznikiem twórców kultury w regionie i partnerem do rozmów z instytucjami polityczno-administracyjnymi w tym zakresie.

Vorstand: Ute Gallmeister, Brigitte Schöpf und Martin Schröter
Beisitzer: Tine Löber, Anke Holstein, Kati Mattutat, Hans-Henning Bär, Benno Plassmann, Erik von Malottki

Jednym z celów stowarzyszenia jest partykularne planowanie rozwoju kulturalnego w powiecie, ze szczególnym uwzględnieniem kształtowania kultury demokratycznej w regionie.

www.kunst-und-kulturrat-vg.de

Kunst- und Kulturrat Vorpommern-Greifswald e. V.
c/o Soziokulturelles Zentrum St. Spiritus
Lange Str. 49
17489 Greifswald
info@kunst-und-kulturrat-vg.de
www.kunst-und-kulturrat-vg.de
Ute Gallmeister: 0152 01651607

Das Frauenbildungsnetz befördert die Gleichstellung von Frauen und Männern als Bestandteil eines demokratischen Gemeinwesens.

Der 1996 gegründete Verein hat viel zu bieten: Neben diversen Bildungsangeboten zu frauen- und geschlechterpolitischen Themen initiiert das Frauenbildungsnetz Studien und Dokumentationen, die Gleichstellung thematisieren und führt eine Datenbank mit gleichstellungs-politisch orientierten Referentinnen und Referenten bzw. Projekten und Initiativen.

Das Frauenbildungsnetz führt auch eigene Projekte durch, beispielsweise „Die Kunst von Kunst zu leben“,

welches insbesondere Künstlerinnen dabei unterstützt, besser von ihrer Kunst leben zu können.

Neben seiner gleichstellungspolitischen Arbeit sieht der Verein seinen Beitrag zur demokratischen Kultur insbesondere „in der Sichtbarmachung von Kunst und Kunstschaaffenden in Mecklenburg Vorpommern.“

So wird aktuell und noch offen für weitere Teilnehmende die „KunstRoute MV“ aufgebaut, in der professionelle zeitgenössische Künstlerinnen und Künstler sowie Kunstorte aufgezeigt werden.

Frauenbildungsnetz Mecklenburg-Vorpommern e. V.

Sieć kształcenia kobiet wspiera równouprawnienie kobiet i mężczyzn jako istotną część społeczeństwa demokratycznego. Utworzona w 1996 roku stowarzyszenie ma sporo do zaoferowania: Obok różnorakich ofert kształcenia na polityczne tematy w sprawach kobiet i równości płci, sieć inicjuje także badania i dokumentowanie zagadnień równouprawnienia, prowadzi także bazę danych referentek i referentów oraz projektów i inicjatyw w zakresie równouprawnienia płci.

Sieć kształcenia realizuje również własne projekty, jak np. „Sztuka życia ze sztuki“, która wspiera zwłaszcza

artyści, w tym aby lepiej mogły utrzymać się ze swojej działalności artystycznej.

Obok swojej podstawowej działalności, stowarzyszenie dostrzega swój wkład w kulturę demokratyczną poprzez „promocję sztuki i jej twórców w Meklemburgii-Pomorzu Przednim“

W ten sposób aktualizowana jest i wciąż rozbudowuje się „KunstRoute MV“, w której prezentowani są współcześni zawodowi artyści i miejsca związane ze sztuką.

www.frauenbildungsnetz.de

Frauenbildungsnetz M-V e. V.

Die Kunst von Kunst zu Leben u. KunstRoute MV

Frauke Lietz, Heiligengeisthof 3, 18055 Rostock

Tel: 0381 4907714

und 0381 4536696

kontakt@frauenbildungsnetz.de

kuenstlerinnen@frauenbildungsnetz.de

www.kuenstlerinnen-mv.de

www.kunstroute-mv.de (in Planung)

Vom Hauptbahnhof fährt man mit den Straßenbahnlinien 5 oder 6 bis zur Haltestelle „Neuer Markt.“

Über die Kröpeliner Straße gelangt man rechterhand in die „Faulen Grube“. Der Hauseingang befindet sich im Durchgang zum Heiligengeisthof.

Der dfb ist ein bundesweiter, gemeinnütziger und mildtätiger Verein mit selbständig arbeitenden Landesverbänden.

Hauptzweck des Vereins ist die Förderung des demokratischen Gemeinwesens durch die besondere Förderung der Gleichberechtigung von Frauen und Männern, der Familie und auf sozialem Gebiet sowie die Förderung von Toleranz und Völkerverständigung, vor allem durch die gezielte Förderung und Integration von Minderheiten.

Der Verein übernimmt die Betreuung und ideelle Unterstützung für Frauen und Familien, auch aus Krisengebieten, die in Deutschland Zuflucht gefunden haben.

Zur Verwirklichung seiner Ziele betreibt und unterstützt der Verein Projekte, Maßnahmen, Einrichtungen und Beratungsstellen in freier Trägerschaft.

Er bietet Information, individuelle Beratung und Betreuung sowie Hilfe zur Selbsthilfe, so auch in den Räumen in Torgelow. Zudem gibt es hier eine Nähwerkstatt und eine mobile Küche.

dfb - Demokratischer Frauenbund e.V.

Demokratyczny Związek Kobiet (dfb) jest ogólnoniemiecką charytatywną organizacją pożytku publicznego z samodzielnymi działającymi oddziałami w krajach związowych.

Głównym celem związku jest wspieranie społeczności demokratycznej w szczególności poprzez działania na rzecz zapewnienia równości płci, wspieranie rodziny na płaszczyźnie socjalnej, propagowanie tolerancji i porozumienia między narodami przede wszystkim poprzez ukierunkowane wspierania integracji i mniejszości.

Związek obejmuje swą opieką (także duchową) kobiety i rodzinę, w tym te, które w Niemczech znalazły schronienie po ucieczce z terenów objętych wszelkiego rodzaju kryzysami.

Do realizacji swoich celów dfb wspiera bądź organizuje projekty, środki, instytucje i punkty konsultacyjne. Oferuje przy tym kompleksową informację, doradztwo, opiekę oraz pomoc i samopomoc, także w pomieszczeniach w Torgelow. Jest tam warsztat szwalniczy a także przenośna kuchnia.

dfb-LV-Buetzow@t-online.de

dfb Torgelow e.V.

Birgit Brackrock, Tel: 03976 204251
Bahnhofstr. 26, 17358 Torgelow
frauenbundtorgelow@t-online.de

dfb Landesverband M-V e.V.

Antje Wolff, Tel: 038461 2082
Lange Straße 18, 18246 Bützow

Das Büro ist 400 Meter vom Bahnhof Torgelow entfernt, gegenüber liegt der große Parkplatz beim HEMWI Kaufhaus im Stadtzentrum.

RESPEKT, Jugend in den Kreistag – wir gehen nicht stifteten!, Kinderschopf am Küchentopf und Hand in Hand im Zweistromland sind Projekte des Lokalen Bündnisses für Familie Uecker-Randow.

Initiiert vom Demokratischen Frauenbund e.V. und zahlreichen Netzwerkpartnern und -partnerinnen, arbeitet es auf verschiedenen Ebenen für eine familienfreundliche Region. Mit Kinder- und Jugendbeiräten, Konferenzen und Workshops werden junge Menschen darin gefördert, ihr Leben aktiv zu gestalten. Mehrgenerationen-Projekte fördern den Dialog zwischen Jung und Alt.

Außerdem bietet das Bündnis Familiennothilfe, initiiert Projekte mit deutsch-polnischem Bezug sowie Gleichstellungsprojekte in Politik, Verwaltung und Ehrenamt. Verstärkt werden dabei Unternehmen und Kommunen miteinbezogen. Das Unidorf Ducherow, das Deutsche Kinderhilfswerk Berlin und die Stabstelle Kommunales Bildungsmanagement VG sind einige der Projekt-Partner. Gesucht werden weitere Verbündete in der und über die Region hinaus sowie Partner für deutsch-polnische Kinder- und Jugendprojekte in Police und Szczecin.

Lokales Bündnis für Familie

„RESPEKT“, „Jugend in den Kreistag – wir gehen nicht stifteten!“, „Kinderschopf am Küchentopf“ und „Hand in Hand im Zweistromland“ („Szacunek“, „Młodzież w rąbie powiatu – nie ulatniamy się!“, „Dziecięca czupryna nad pokrywą garnka“, „Ręka w rękę w kraju dwóch prądów“) to projekty lokalnego zrzeszenia na rzecz rodzin w Uecker-Randow.

Zainicjowane przez Demokratyczny Związek Kobiet oraz wielu innych sieciowych partnerów, działa na wszystkich poziomach na rzecz regionu przyjaznego rodzinie. Poprzez dziecięce i młodzieżowe ciała doradcze, konferencje i warsztaty wspiera się młodzież do współodpowiedzialnego kształtowania ich życia.

Projekty międzygeneracyjne promują dialog między młodymi a starszymi. Zrzeszenie oferuje ponadto pomoc dla rodzin, inicjuje projekty o polsko-niemieckim wymiarze oraz projekty równościowe w polityce, administracji i wolontariacie. Wspierane są przy tym przedsiębiorstwa, a gminy włączane w te programy.

Unidorf Ducherow, Niemiecka Akcja Pomocy Dzieciom z Berlinem oraz placówka Komunalnego Zarządu Edukacji VG to tylko niektórzy z partnerów projektowych. Poszukiwani są przy tym nowi sojusznicy, z regionu jak i poza nim, a także partnerzy do polsko-niemieckich projektów dziecięcych i młodzieżowych w Policach i Szczecinie.

www.lokales-buendnis-uecker-randow.de

Lokales Bündnis für Familie Uecker-Randow
Peter Fels
Bahnhofstr. 26, 17358 Torgelow
Tel: 03976 204251
uer-familienbuendnis@web.de

Schon kurz nach der Wende gründete sich der Arbeitslosenverband Uecker-Randow e.V., der flächendeckend in der Region aktiv ist. Ziel ist es, erwerbslosen Menschen und deren Familien materielle und soziale Unterstützung und Beratung zu gewähren, vor allem aber durch vielseitige Aktivitäten Freude und Gemeinsamkeit zu bieten. Die acht Ortsgruppen halten unterschiedliche Angebote bereit, von Schuldnerberatung, über Kleiderkammern und Möbelbörsen bis hin zu Nähstuben, Suppenküchen und Kulturprogramm.

An allen Standorten ist auch die Pasewalker Tafel, die Ein- und Ausgabe von Lebensmitteln für Bedürftige, zu finden.

Die Arbeitslosentreffpunkte unterscheiden sich in Art und Umfang der sozialen Leistungen und kulturellen Aktivitäten, Gemeinschaftlichkeit und Solidarität finden sich jedoch überall.

Arbeitslosentreff Pasewalk / Frau Hiller

Mo-Fr 7:30-16 Uhr, Scheringer Straße 06,
Tel: 03973 443504, alv-sb-uer@t-online.de,
<http://alvpasewalk.funpic.de>

Pasewalker Tafel / Herr Scholz,

Tel: 03973 210466

Arbeitslosentreff Löcknitz / Frau Knop

Mo- Do 8-16 Uhr, Fr 8-11:30/14 Uhr,
Marktstraße 04 bzw. Tel: 039754 51872
Chausseestraße 70, Tel: 039754 51349

Arbeitslosentreff Penkun / Frau Graßmann

Mo-Do 8-16 Uhr, Fr 7:30-11:30 Uhr,
Schuhstraße 14, Tel: 039751 60533

Arbeitslosentreff Torgelow / Frau Hellwig

Mo-Do 8-16 Uhr, Fr 8-14:00 Uhr,
Pasewalker Straße 09, Tel: 03976 432935

Arbeitslosentreff Ueckermünde / Frau Rohde

Mo-Do 8-16 Uhr, Fr 8-11:30 Uhr,
Haffring 17, Tel: 039771 22261

Arbeitslosentreff Ferdinandshof / Frau Greinert

Mo, Mi, Do 8-16 Uhr, Di 8-17 Uhr, Fr 8-13 Uhr,
Schulstraße 04 bzw. Pasewalker Straße 63,
Tel: 039778 29237

Arbeitslosentreff Strasburg / Frau Pietschmann

Mo-Do 8-16 Uhr, Fr 8-12 Uhr,
Falkenberger Straße 30, Tel: 039753 22083
Friedenstraße 15, Tel: 039753 20334

Arbeitslosentreff Eggesin / Frau Rohde

Mo-Do 8-16 Uhr, Fr 8-12 Uhr, Hans-Fischer-Str. 21,
Tel: 039779 21855

Arbeitslosenverband Uecker-Randow e.V

Wkrótce po demokratycznych zmianach ukonstytuował się związek bezrobotnych powiatu Uecker-Randow, który aktywnie działa w całym regionie. Jego celem jest zapewnienie osobom pozbawionym środków do życia oraz ich rodzinom materialnego i społecznego wsparcia oraz doradztwa, ale przede wszystkim ofiarowanie im poczucia wspólnoty i radości poprzez różnego rodzaju działania. Osiem lokalnych oddziałów oferuje różnego typu pomoc od doradztwa dla osób zadłużonych, poprzez pomoc materialną (możliwość uzyskania odzieży czy tzw. giełda meblowa) aż po umożliwienie szycia, wydawanie zup czy oferowanie bogatego programu kulturalnego. We wszystkich oddziałach można znaleźć Pasewalker Tafel, miejsce wydawania (ale też i zbierania od darczyńców) produktów spożywczych dla potrzebujących. Punkty spotkań osób bezrobotnych różnią się od siebie w zakresie oferowanej pomocy społecznej i aktywności kulturalnej, ale wszędzie unosi się duch przynależności do wspólnoty i solidaryzmu społecznego.

Caritative und soziale Einrichtungen bieten eine Fülle von Bildungs-, Betreuungs-, Beratungs- und Freizeitan geboten. *Mit viel ehrenamtlichem Engagement setzen sie sich ein für soziale Gerechtigkeit, unabhängig von Herkunft, Alter und Stellung.*

Hier sind nur einige genannt:

AWO Kreisverband Uecker-Randow e.V.

Kinder- und Jugendhilfe, Ferien und Freizeitangebote, Beratung und Betreuung, Kleiderkammer und Nähstube, Begegnungsstätten, Jugend- und Schulsozialarbeit, soziale Trainingskurse, Täter-Opfer-Ausgleich, Schulbegleitung, Ehrenamt, Ortsvereine, Projekte.

AWO Suchtkrankenhilfe Torgelow gGmbH

Betreutes Wohnen für Suchtmittelabhängige, Suchtberatung und Prävention, ambulante Hilfen, Selbsthilfegruppen.

Geschäftsstelle: Bahnhofstr. 36a, 17358 Torgelow

Tel: 03976 2567 00, info@awo-uer.de www.awo-uer.de

Caritas Vorpommern

Erziehungs- und Familienberatung, Freiwilligenzentrum mit Nachbarschaftstreff und Umsonstladen, Schulden- und Verbraucherinsolvenzberatung, Tagesstätte für alkoholkranke Menschen, soziale Beratung, Demokratieprojekte, Kurvermittlung, Migrationsberatung und mehr. Regionalzentrum Pasewalk: Alexander Liebisch, Karl-Marx-Str. 10, Tel: 03973 210222 info.pasewalk@caritas-vorpommern.de

Regionalzentrum Anklam: Ulrich Höckner Friedländer Str. 43, Tel: 03971 20350 info.anklam@caritas-vorpommern.de

www.caritas-vorpommern.de

Die **Ökumenische TelefonSeelsorge** Mecklenburg und die Ökumenische Telefonseelsorge in Vorpommern sind Einrichtungen der Katholischen und Evangelischen Kirche und deren Wohlfahrtsverbände Diakonie und Caritas.

Tel: 0800 1110111 oder 0800 1110222, rund um die Uhr, gebührenfrei, vertraulich und anonym.

In Mecklenburg-Vorpommern existieren vier Telefon-Seelsorge-Stellen vor Ort, in Greifswald, Neubrandenburg, Schwerin und Rostock. Wenn Sie sich für eine Mitarbeit interessieren, finden Sie weitere Informationen unter: www.telefonseelsorge.de.

Dla ludzi i z ludźmi. Instytucje charytatywne i socjalne proponują całą gamę ofert – kształcenie, opiekę, doradztwo i możliwość spędzania wolnego czasu. Swoją bezpłatną działalnością angażują się na rzecz sprawiedliwości społecznej, niezależnie od pochodzenia, wieku czy pozycji społecznej.

Oto niektóre z nich:

Volkssolidarität Kreisverband Uecker-Randow e.V.

Mehrgenerationenhaus, Begegnungsstätten für Senioren, Treffen und Austausch, Reisen, Sozial- und Schuldnerberatung, Elternberater/Elternbegleiter, Familienhilfe, Eltern-Kind-Zentrum, Kurse für pflegende Angehörige, Sturzprävention, GeroMobil-Beratung zu Demenz und Pflege, Spielnachmittage, Jugendweihe, Hilfe im Haushalt, Einkauf und Behördengänge, häusliche Krankenpflege, Fahrdienst, Migrationsberatung, Tagesstätte für psychisch kranke Menschen, Tagespflege für pflegebedürftige Personen, Pflegeheime, Betreutes Wohnen, Seniorenwohngemeinschaften, Kindertagesstätten, Täter-Opfer-Ausgleich.

Geschäftsstelle: Albert-Einstein-Straße 4, 17358 Torgelow, Tel: 03976 2382-0, uecker-randow@volkssolidaritaet.de www.volksolidaritaet.de/uecker-randow

Deutsches Rotes Kreuz

Kreisverband Uecker-Randow e.V. Beratung, Blutspenden, Ehrenamtskoordination, Kinder-

und Jugendhilfe, Kleiderkammer, Krankentransporte,

Selbsthilfegruppen, Sozialstationen, Suchdienst

Tel: 03973 43840, www.uecker-randow.drk.de

Hilfe für Betroffene häuslicher Gewalt

Tel: 03973 2049975, Mobil: 0170 8786848

Aufsuchende Beratung: Di, Mi, Fr 9-12 Uhr
in Pasewalk, Oskar Picht Str. 1

Die LAG Soziokultur MV e.V. ist ein gemeinnütziger Verein und wurde 1991 als Dachverband und Interessenvertretung der soziokulturellen Zentren und Initiativen des Landes Mecklenburg-Vorpommern gegründet. Gegenwärtig setzen sich 29 Institutionen und sechs Einzelpersonen für ein demokratisches Kultur- und Miteinanderleben ein. Der Beitrag der LAG Soziokultur besteht in der Stärkung, Unterstützung und Vernetzung der soziokulturellen Zentren und Initiativen. Durchführung gemeinsamer Projekte mit den Mitgliedern, Öffentlichkeitsarbeit sowie Fortbildungsveranstaltungen und Diskussionsforen auch bundesweit gehören dazu.

LAG Soziokultur MV e.V.

Stowarzyszenie LAG Soziokultur MV e.V. jest organizacją pożytku publicznego i zostało założone w 1991 roku z inicjatywy kraju związkowego Meklemburgia-Pomorze Przednie jako organizacja dachowa i rzecznik centrów społeczno-kulturalnych. Wraz z obecnymi 29 członkami oraz 6 członkami indywidualnymi stowarzyszenie angażuje się na rzecz demokratycznego i kulturalnego życia w społeczeństwie.

Istotą działań LAG Soziokultur jest wzmacnianie, wspieranie i usiencowianie centrów i inicjatyw społeczno-kulturalnych. Ponadto realizowane są wspólne projekty z członkami stowarzyszenia, działalność promocyjna, organizowane są kursy doskonalenia zawodowego oraz

Die LAG wird durch das Ministerium für Bildung, Wissenschaft und Kultur des Landes M-V gefördert und ist Mitglied der Bundesvereinigung Soziokultureller Zentren. *Soziokulturelle Einrichtungen und Projekte leisten mit vielfältigen kulturellen Angeboten zur Integration von Menschen aller Altersgruppen, sozialer Schichten und Nationalitäten einen wichtigen gesellschaftlichen Beitrag.* Wer sich in diesem Rahmen einbringen möchte ist in der LAG Soziokultur willkommen.

Bürozeiten: Mo-Fr 10-16 Uhr

fora dyskusyjne, także na płaszczyźnie federalnej. LAG korzysta ze wsparcia Ministerstwa Oświaty, Nauki i Kultury Meklemburgii-Pomorza Przedniego i jest członkiem Federalnego Zrzeszenia Centrów Społeczno-Kulturalnych.

Instytucje i projekty społeczno-kulturalne wraz ze swoją wszechstronną ofertą kulturalną przyczyniają się w znacznym stopniu do integracji ludzi z różnych grup wiekowych, warstw społecznych czy narodowości.

Każdy zainteresowany działalnością w tym zakresie jest serdecznie witany wśród nas.

www.lag-soziokultur-mv.de

Landesarbeitsgemeinschaft LAG Soziokultur MV e.V.
c/o Sozio-kulturellen Zentrums St. Spiritus Greifswald
Lange Str. 49, 17489 Greifswald
Brigitte Schöpf / Vorsitzende
Tel: 03834 3463, Fax: 03834 894344
Gudrun Negnal / Geschäftsführerin
Tel&Fax: 03834 799646
lagsoziokulturm@t-online.de

Landesverband freier Theater Mecklenburg-Vorpommern e.V.

Großes Schauspiel und kleine Formen, Tanztheater, Puppenspiel, Kabarett und Straßentheater - im Landesverband ist die ganze Bandbreite des Freien Theaters vertreten. Der Landesverband ist die kulturpolitische Vertretung der Freien Theater in M-V, ein Treffpunkt des künstlerischen Austausches, berät Veranstanterinnen und Veranstanter in ihrer Planung und organisiert das jährlich stattfindende Spiellust-Theaterfestival in Rostock.

„Die Freien Theater sind als mobile Bühnen oft in den entlegenen Orten Mecklenburg-Vorpommerns unterwegs. Dadurch ermöglichen wir auch Menschen, die weit weg von kulturellen Zentren leben, eine Teilhabe an Theaterkultur und kultureller Bildung“

www.laftmv.de

Künstlerbund Mecklenburg und Vorpommern e.V. im BBK

Der Verband setzt sich für die Interessen professionell tätiger Künstlerinnen und Künstler ein, in dem er beispielsweise Ausstellungsprojekte und Workshops organisiert. Ziel ist es, eine Wertschätzung der Bildenden Kunst im Land zu erreichen und das vorhandene künstlerische Potential auf vielfältige Art und Weise zu unterstützen.

Der Künstlerbund ist Ansprechpartner für rund 300 Mitglieder und offen für all die, die mit Künstlerinnen und Künstlern arbeiten (wollen). Auch bei der Erstellung von Konzepten für Ausschreibungen und Wettbewerbe, für Symposien und sonstige Vorhaben steht der Künstlerbund zur Verfügung

www.kuenstlerbund-mv.org

Wielki teatr i małe formy, teatr tańca, lalkarski, kabaret czy teatr uliczny – w Krajowym Zrzeszeniu Wolnych Teatrów Meklemburgii – Pomorza Przedniego reprezentowane jest pełne spektrum form teatralnych. Zrzeszenie jest polityczno-kulturalnym przedstawicielem Wolnego Teatru w Meklemburgii, miejscem wymiany artystycznej, doradzającym organizatorom kultury w zakresie planowania, urząduje corocznie festiwal teatralny w Rostoku.

„Wolne teatry jako mobilne sceny docierają do najdalejszych miejscowości w Meklemburgii – Pomorzu Przednim. Dzięki temu umożliwiamy udział w życiu teatralnym i edukacji kulturalnej także ludziom mieszkającym z dala od centrów życia kulturalnego.“

Geschäftsstelle LAFT M-V e.V.

Katharina Sell und Christiane Bastian
Papenbergstraße 8, 17192 Waren (Müritz)
Tel: 03991 668192, Fax: 03991 649525
info@laftmv.de

Związek Artystów Meklemburgii-Pomorza Przedniego angażuje się na rzecz interesów działających profesjonalnie artystów poprzez m.in. organizowanie projektów wystawowych i warsztatów. Jego celem jest docenienie edukacyjnej roli sztuki w kraju związkowym oraz wszechstronne wykorzystanie istniejącego artystycznego potencjału.

Związek artystów jest partnerem do rozmów dla około 300 członków, jest też otwarty na wszystkich, którzy już współpracują z artystami lub chcą z nimi pracować. Związek jest także do dyspozycji w zakresie wypracowywania koncepcji na rozpisanie przetargów na sympozja lub innego rodzaju przedsięwzięcia.

Künstlerbund Mecklenburg und Vorpommern e.V. im BBK
Vorstandsvorsitzende: Miro Zahra
Projektleitung: Antje Schunke
Puschkinstraße 12, 19055 Schwerin
Tel: 0385 565009, Fax: 0385.550 9525
info@kuenstlerbund-mv.org

Land-Frauenverband Uecker-Randow e.V.

Land-Frauenverband Uecker-Randow e.V.:

Frauke Ohls, Tel&Fax: 03973 210114,
Torgelower Chaussee 3, 17309 Pasewalk
kreislandfrauenverband@web.de

Bürozeit jeden Donnerstag von 8:00 -15:00 Uhr

Zu finden auf dem Gelände der Marktscheune Pasewalk

Und: OG Altwigshagen AP Doris Weiß , OG Bergholz AP Erika Kersten, OG Krugsdorf AP Petra Dreblow, OG Polzow AP Birgitt Schönhoff, OG Ramin AP Carmen Manthei, OG Rollwitz AP Irmhild Drechsler, OG Züsedom AP Eveline Neumann
(OG = Ortsgruppe, AP = Ansprechperson)

GEDOK-MV

Die GEDOK M-V e.V. veranstaltet Ausstellungen, Werkstattgespräche, Lesungen und Konzerte, häufig in interdisziplinärer Zusammenarbeit. Auch publiziert sie Kataloge, Dokumentationen und gibt Videos heraus. Als Künstlerinnenorganisation für alle Künste unterstützt die GEDOK M-V e.V. die Frauen- und Gleichstellungspolitik im Land.

GEDOK M-V e.V. organzuje wystawy, dyskusje warsztatowe, odczyty i koncerty, nierzadko w ramach współpracy interdyscyplinarnej. Publikuje także katalogi i opracowania dokumentacyjne oraz wydaje produkcje video. Jako organizacja artystek różnych dziedzin sztuki GEDOK M-V e.V. wspiera kobiety oraz politykę równouprawnienia w landzie.

Ein wichtiges Ziel des Land-Frauenverbandes UER mit insgesamt 172 Mitgliedern in sieben Ortsgruppen ist die Verbesserung der Lebens- und Arbeitsbedingungen für alle Frauen im ländlichen Raum. Hierfür werden Weiterbildungsangebote sowie Bildungsfahrten organisiert. Alle Ortsgruppen beteiligen sich an den verschiedenen örtlichen Dorffesten, Veranstaltungen und pflegen die sozialen Kontakte.

Zrzeszenie Kobiet Wiejskich liczy obecnie 172 członków skupionych w siedmiu oddziałach terenowych, a jego celem jest poprawa warunków życia i pracy wszystkich kobiet w obszarach wiejskich. W tym celu organizuje kursy doskonalenia zawodowego oraz podróże edukacyjne. Wszystkie oddziały terenowe zrzeszenia angażują się w różne miejscowe przedsięwzięcia i imprezy oraz pielęgnują kontakty społeczne.

GEDOK M-V e.V.
Gemeinschaft der Künstlerinnen
und Kunstförderer e.V
Ursula Bahr
Tel: 03867 832
ursubahr@gmx.de
www.gedok-mv.eu

POP KW

Das Anliegen des PopKW ist es - besonders für die junge Musikszenen des Landes - die Rahmenbedingungen für Musiker und Musikerinnen aus dem Populärmusikbereich zu verbessern. Die Bandbreite der Aktivitäten reicht dabei von der Vermittlung von musikalisch-technischem Know-How, über die Beratung in branchenspezifischen Fragestellungen bis hin zur Entwicklung und Durchführung fördernder Projekte. Regelmäßig stattfindende Projekte sind z.B. das Landesrockfestival, die Heimspiel-Sendung beim Rostocker Lokalradio Lohro, Heimspiel TV sowie ein Bandtreffen. PopKW setzt, im Rahmen des Bundesprogramms Kultur macht Stark, als Regionalpartner des Bundesverbandes Populärmusik e.V. das Programm „Pop To Go“ um.

Celem działań PopKW jest poprawa warunków działania dla młodych artystów muzyki popularnej na lokalnym rynku. Zakres działania stowarzyszenia obejmuje przekazywanie muzyczno-technicznego know-how, przez specjalistyczne doradztwo branżowe aż do opracowywania i realizacji projektów o charakterze wspierającym. Regularnie odbywają się m.in. landowy festiwal rockowy, audycja Heimspiel (domowe granie) w lokalnej rozgłośni radiowej w Rostocku „Lohro“, Heimspiel TV czy spotkanie z zespołem. W ramach federalnego programu „Kultura daje moc“ PopKW wdraża program „Pop To Go“ jako regionalny partner ogólnokrajowego stowarzyszenia Populärmusik e.V.

Landesverband für populäre Musik
und Kreativwirtschaft M-V e.V.
Dana Bauers, Humboldtstraße 7, 18055 Rostock
Tel: 0381 4590279 , Fax: 0381 4907733
info@popkw.de, www.popkw.de

Arne Papenhagen / Koordination
Humboldtstraße 7, 18055 Rostock
Tel.: 0381 4590279 Fax: 0381 4907733
netzwerk-kulturelle-bildung@popkw.de
www.kulturelle-bildung-mv.de

WSPARCIE
FÖRDERUNGEN

Gute Ideen für die Durchführung eines Kulturprojektes und demokratiebildende Angebote brauchen neben dem ehrenamtlichen Engagement auch finanzielle Unterstützung. Doch die Kassen der Kommunen sind meist leer. Umso wichtiger ist es, andere Möglichkeiten der Finanzierung zu kennen. Der Weg zur finanziellen Förderung ist meist nicht einfach. Es gilt herauszufinden, wer welche Förderungen anbietet und welche Richtlinien zu beachten sind. Die Entwicklung und Vermittlung eines überzeugenden Konzepts sind die nächsten Schritte. Es ist in jedem Fall zu empfehlen, sich vor Antragstellung durch die Ansprechpersonen der jeweiligen Programme beraten zu lassen.

VIELFALT DER FÖRDERMÖGLICHKEITEN

Auf der Suche nach potenziellen Förderern ist das Portal des Deutschen Zentrums für Kulturförderung hilfreich.

<www.kulturfoerderung.org>

Vom Bundesministerium für Wirtschaft und Technologie wird eine Förderdatenbank über Förderprogramme und Finanzhilfen des Bundes, der Länder und der EU herausgegeben

<www.foerderdatenbank.de>. Einen Überblick zum Thema Stiftungen verschafft der Bundesverband Deutscher Stiftungen über das Portal Stiftungen und Stiftungswesen

<www.stiftungen.org>.

Der Culture Contact Point berät über Europäische Projekte <www ccp-deutschland.de>.

Wer auf die Seite <www.facebook.com/akquisos> geht, kann mehr über Fundraising für die politische Bildung erfahren. Für kleinere Projekte finden sich Möglichkeiten auf unterschiedlichen Crowdfunding Plattformen

<www.krautfunding.net>.

LEADER

Der Europäische Landwirtschaftsfonds für die Entwicklung des ländlichen Raumes (ELER) fördert die Entwicklung des ländlichen Raumes. LEADER ist ein Schwerpunkt im ELER und fördert modellhafte innovative Aktionen. In der LEADER-Region „Stettiner Haff“ arbeitet die Lokale Aktionsgruppe „Stettiner Haff“ an der Schwerpunktsetzung für die neue Förderperiode ab 2014. Akteure können ihre Ideen per Mail einreichen oder sich beraten lassen. Auskunft erteilt Regina Teßmann, LEADER-Regionalmanagerin der LAG „Stettiner Haff“, Tel: 03834 8760 3117, Regina.Tessmann@kreis-vg.de.

KULTURSTIFTUNG DES BUNDES

Für größere Kultur- und soziokulturelle Projekte sind die Programme der Kulturstiftung des Bundes geeignet <www.kulturstiftung-des-bundes.de>. Für kulturelle Initiativen, Zentren und Vereine, die ein soziokulturelles Projekt starten möchten, schreibt der Fonds Soziokultur halbjährlich eine Förderung aus <www.fonds-soziokultur.de>.

BÜNDNISSE FÜR BILDUNG

Lokale Bildungsakteure, die sich vor Ort außerschulisch für kulturelle Bildung von Kindern und Jugendlichen engagieren, können bei bundesweit tätigen Verbänden aus dem Programm „Kultur macht stark – Bündnisse für Bildung“ Anträge stellen. Das Programm fördert die gesamte Bandbreite der kulturellen Kinder- und Jugendbildung: von Kindern im Vorschulalter bis zu älteren Jugendlichen, von A wie Alltagskultur bis Z wie Zirkus, von eintägigen Schnupperangeboten bis zu mehrmonatigen Kursen. Über die Schwerpunkte der einzelnen Verbände gibt die Internetseite <www.buendnisse-fuer-bildung.de> einen Überblick. Um Genaueres über das jeweilige Programm zu erfahren empfiehlt es sich, direkt bei den einzelnen Verbänden nachzufragen.

AKTION MENSCH

Die Lebensqualität von Menschen mit Behinderung, von Menschen mit besonderen sozialen Schwierigkeiten und von Kindern und Jugendlichen zu verbessern ist das grundlegende Ziel der Förderprogramme von Aktion Mensch <www.aktion-mensch.de>.

LANDESFÖRDERUNGEN

Verschiedene Programme des Landes Mecklenburg-Vorpommern bieten weitere Möglichkeiten. So ist das Landesamt für Gesundheit und Soziales LAGuS Dienstleister für mehrere Ressorts der Landesregierung. Ein Schwerpunkt der Arbeit ist die Umsetzung von Förderungen aus dem Europäischen Sozialfonds (ESF), in dem die Verbesserung des Arbeitsmarktzugangs und der sozialen Integration gefördert wird. Auch Projekte aus Kultur, Wissenschaft und Forschung bekommen staatliche Unterstützung. Seit kurzem ist auch die Förderung von Gedenkstättenfahrten möglich <www.regierung-mv.de>.

Demokratie lässt sich nur dann lebendig erhalten, wenn die Bürgerinnen und Bürger ein Grundverständnis für die politischen Rahmenbedingungen, Strukturen und Entscheidungsprozesse in der Demokratie haben. Die Förderung von Projekten in diesem Rahmen ist über die Landeszentrale für politische Bildung möglich. Auch stellt sie kostenfrei oder gegen eine geringe Verwaltungsgebühr Publikationen und Materialien zu wichtigen Themen der politischen Bildung zur Verfügung: Landeszentrale für politische Bildung, 19053 Schwerin, Tel: 0385 3020910, poststelle@lpb.mv-regierung.de <www.lpb.mv-regierung.de>

BÜNDNIS FÜR DEMOKRATIE UND TOLERANZ

Das bundesweite Bündnis für Demokratie und Toleranz – gegen Extremismus und Gewalt (BfDT) unterstützt seit seiner Gründung im Jahr 2000 zivilgesellschaftliche Initiativen und Bündnisse, die sich gegen Rechtsextremismus engagieren. Ziel ist es, diese mit konkreten Angeboten und Tipps bei ihrer täglichen Arbeit zu unterstützen. Projekte und Initiativen gegen Rechtsextremismus und für Demokratie können sich jährlich im Sommer für den Wettbewerb „Aktiv für Demokratie und Toleranz“ bewerben. Den Gewinnern winken Geldpreise im Wert von 2.000 bis 5.000 € und eine öffentliche Preisverleihung. Ausgezeichnet werden bundesweit rund 60-80 Projekte pro Jahr. Mehr Informationen zu aktuellen Projekten und Förderungen gibt es bei Julia Hasse, Bundeszentrale für politische Bildung, Geschäftsstelle des Bündnisses für Demokratie und Toleranz, Leiterin der Themenbereiche Extremismus und Antisemitismus, 10117 Berlin, Tel: 030 254504463, julia.hasse@bpb.bund.de, <www.buendnis-toleranz.de>; <www.bpb.de>

STIFTUNGEN

Eine weitere Förderung und Unterstützung für demokratiebildende Projekte bieten auch parteinähe Stiftungen wie die Heinrich-Böll-Stiftung <www.boell.de>, die Friedrich-Ebert-Stiftung <www.fes.de>, die Rosa-Luxemburg-Stiftung <www.rosalux.de> und die Konrad-Adenauer-Stiftung <www.kas.de>.

Die Norddeutsche Stiftung für Umwelt und Entwicklung NUE Mecklenburg-Vorpommern unterstützt vorbildhafte Aktivitäten in den Bereichen Natur- und Umweltschutz, Umweltbildung, Entwicklungszusammenarbeit, entwicklungspolitische und interkulturelle Bildungsarbeit. Tel: 04933 991115, zander@projektfoerderung.de, <www.nue-stiftung.de>

Mecklenburg-Vorpommern braucht bürgerschaftliche Initiativen, um sich als lebendiges Gemeinwesen zu entwickeln. Dafür setzt sich die Mecklenburger AnStiftung ein. Sie organisiert Debatten zu Zukunftsfragen des Landes, vernetzt Aktive, gibt Impulse an Politik und Zivilgesellschaft und stiftet Initiativen an. Um die Mecklenburger AnStiftung zu einer Spenden- und Stiftungsplattform für Projekte in MV weiter zu entwickeln, sucht sie tatkräftige und finanzielle Unterstützung. „Für unsere Arbeit bedeutet Demokratie, dass wir jenseits von Wahlen und Abstimmungen Argumenten im politischen Diskurs Gewicht verschaffen. Wir folgen damit dem Konzept der *deliberativen Demokratie*.“

Mecklenburger AnStiftung, Andrea Vogler-Lehmann, 23966 Wismar, Tel & Fax: 03841 257929, kontakt@anstiftung-mv.de <www.anstiftung-mv.de>

Die Sparkassenstiftung Uecker-Randow fördert seit 1998 regionale Projekte in den Bereichen Kultur, Soziales, Sport, Wissenschaft und Umwelt. Antragstermine bis 15.01. und 15.07. jeden Jahres. Informationen bei der Sparkassenstiftung Uecker-Randow, Susan Mirasch, Vorsitzende des Vorstandes, 17309 Pasewalk, Tel: 03973 434 104 <www.sparkasse-uecker-randow.de/module/stiftung>

AMADEU ANTONIO STIFTUNG

Die Amadeu Antonio Stiftung fördert Initiativen und Projekte, die sich aktiv mit den Themen Rechtsextremismus, Rassismus und Antisemitismus beschäftigen. Gefördert werden Projekte vor allem auch im ländlichen Bereich oder dort, wo es Lücken staatlichen Handelns gibt. Projekte, die für eine demokratische Zivilgesellschaft eintreten und sich gegen Rechtsextremismus, Rassismus und Antisemitismus engagieren, können jederzeit Kontakt zur Stiftung aufnehmen und einen Antrag auf Förderung stellen. <www.amadeu-antonio-stiftung.de/projektfoerderung> info@amadeu-antonio-stiftung.de Tel: 030 24088610

Kommunalgemeinschaft Europaregion POMERANIA e.V.

Die Euroregion POMERANIA umfasst das Gebiet vom Barnim bis zur Insel Rügen entlang der deutsch-polnischen Grenze. Ziel der Kommunalgemeinschaft POMERANIA ist es u.a., grenzüberschreitende Projekte gemeinsam mit unseren polnischen Nachbarinnen und Nachbarn zu entwickeln und umzusetzen.

Der „Fonds für Kleine Projekte“, als ein Teil des grenzüberschreitenden Programms INTERREG der Europäischen Union, unterstützt kleinere grenzübergreifende Vorhaben und Aktivitäten, die in ihrer Gesamtheit nachhaltige Auswirkungen auf die Strukturrentwicklung in der deutsch-polnischen Grenzregion zeigen. Insbesondere werden die „alltäglichen“ grenzübergreifenden kulturellen und freizeitbezogenen Kontakte wie beispielsweise Kulturprogramme, Austauschaktionen von Ensembles, Ausstellungen, Präsentationen auf kommunaler Ebene und auf Ebene der Vereine und Organisationen gefördert.

Stiftung für deutsch-polnische Zusammenarbeit

Die Stiftung für deutsch-polnische Zusammenarbeit fördert Projekte zur Stärkung von Gleichwertigkeit. Die Verbesserung bzw. Vertiefung der deutsch-polnischen Beziehungen steht dabei im Vordergrund. Dafür bietet die Stiftung unter anderem Projektförderung, Studienreisen, Stipendienprogramme, Debatten und Publikationen an.

Stiftung für deutsch-polnische Zusammenarbeit
ul. Zienna 37
00-108 Warszawa
Tel. 04822 338 62 00
sdpz@sdpz.org, <http://sdpz.org/>

Das Institut für Auslandsbeziehungen IFA bietet die Förderung des interkulturellen Austauschs im Bereich der Bildenden Kunst durch Reisekostenübernahme an.
<http://www.ifa.de/>

Związek Komunalny Europaregion POMERANIA jako niemiecki partner Euroregionu Pomerańia obejmuje swoją działalnością obszar od Barnim po wyspę Rugię wzdłuż polsko-niemieckiej granicy.

Celem Kommunalgemeinschaft Europaregion POMERANIA e.V. jest przygotowanie i realizacja wspólnych transgranicznych projektów we współpracy z polskim sąsiadem.

Fundusz Małych Projektów stanowi część Programu INTERREG Unii Europejskiej, który wspiera mniejsze transgraniczne przedsięwzięcia i wydarzenia, mające na celu ukazanie trwałego wpływu na rozwój struktur w polsko-niemieckim regionie przygranicznym.

Wspierane są przede wszystkim „codzienne“, transgraniczne i kulturalne kontakty, w szczególności programy kulturalne, wymiany, wystawy, a także prezentacje prowadzone przez stowarzyszenia, organizacje i te odbywające się na szczeblu lokalnym.

Kommunalgemeinschaft Europaregion
POMERANIA e.V.
Ernst-Thälmann-Str. 4,
17321 Löcknitz
Tel: 039754 5 29 00
info@pomerania.net
www.pomerania.net

Istnieją możliwości dofinansowania dwu- i ponadnarodowych projektów polsko-niemieckich.

Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej wspiera projekty służące wzmacnianiu poczucia równoważności, w których poprawa bądź pogłębienie stosunków polsko-niemieckich wysuwa się na pierwszy plan.

W celu realizacji swych zadań Fundacja udziela dotacji dla projektów, organizuje podróże studyjne, programy stypendialne i debaty, a także wydaje publikacje.

Institut für Auslandsbeziehungen IFA (Instytut Stosunków Międzynarodowych) oferuje wsparcie dla wymiany międzykulturalnej w zakresie edukacyjnej roli sztuki poprzez zwrot kosztów podróży.

Die Verlagsgruppe Nordkurier ist das Medienunternehmen der Region mit Sitz in Neubrandenburg. Die Tageszeitung wird von rund 230.000 Menschen zwischen Usedom und Uckermark gelesen und erweitert ihre Informationsangebote ständig. Leserstammtische und Informationstouren tragen dazu bei, so lokal wie möglich aus dem Umfeld der Leserinnen und Leser zu berichten und mit ihnen im Austausch zu bleiben.

Dass der Nordkurier mehr als nur eine Zeitung ist, zeigt sich besonders deutlich am „Hilfswerk Kurierverlag e.V.“ Gegründet im Spätherbst 1992, um Bedürftigen in der

Region ein schönes Weihnachtsfest zu bereiten, ist der Verein heute zur festen Einrichtung geworden, die das ganze Jahr über Hilfe leistet.

Dank der großen Hilfs- und Spendenbereitschaft der Nordkurier-Leser und -Leserinnen konnten bis heute über 2.500 Familien und Einzelpersonen unterstützt werden.

Mit „Flagge zeigen“ hat der Nordkurier schon früh Position bezogen und sein Engagement für die demokratische Kultur und ein soziales Miteinander unterstrichen.

Hilfswerk Kurierverlag e.V.

Grupa wydawnicza Nordkurier (Kurier Północny) jest regionalnym przedsiębiorstwem medialnym z siedzibą w Neubrandenburg. Ich codzienną gazetę czyta około 230.000 ludzi pomiędzy Usedom a Uckermark, a usługi informacyjne są na bieżąco rozszerzane, np. w formie online. Spotkania z czytelnikami oraz organizowane wyjazdy informacyjne przyczyniają się to tego, aby być jak najbliżej czytelników, pozostawać z nimi w kontakcie i pisać o tym, co ich dotyczy.

Nordkurier to dużo więcej niż tylko gazeta, o czym dobrze świadczy działalność założonego później jesienią 1992 roku stowarzyszenia „Hilfswerk Kurierverlag e.V.“, którego pierwszym celem było zorganizowanie imprezy bożonarodzeniowej dla potrzebujących.

Obecnie stowarzyszenie prowadzi swoją działalność przez cały rok i na trwałe wpisuje się w krajobraz instytucji charytatywnych w regionie.

Dzięki donacjom i pomocy czytelników Kuriera Północnego udało się do tej pory pomóc ponad 2.500 rodzin i osób samotnych.

Kurier Północny szybko i jasno zdeklarował się w zakresie swojej postawy i zaangażowania na rzecz kultury demokratycznej i społecznego współistnienia.

Kurierverlags GmbH & Co. KG
Friedrich-Engels-Ring 29
17033 Neubrandenburg
Geschäftsführer
Lutz Schumacher
Tel: 0395 4575100
gf@nordkurier.de
www.nordkurier.de

Nordkurier
Uckermark Kurier Usedom Kurier

Bürgerstiftungen für demokratische Kultur

Wie kann das Engagement für ein demokratisches Zusammenleben gestärkt werden? Wie kann es gelingen, in einer Region möglichst viele Menschen in die Arbeit gegen Rechtsextremismus und Rassismus einzubeziehen? Und wie kann diese Arbeit langfristig gesichert werden?

Eine erfolgversprechende Antwort ist das Modell der Bürgerstiftung. Sie organisiert und vernetzt Demokratie fördernde Projekte in unterschiedlichen Lebensbereichen, besonders in Regionen, in denen zivilgesellschaftliches Engagement nur schwach ausgeprägt ist.

Bürgerstiftungen kümmern sich. Sie sind die Motoren der Zivilgesellschaft und stecken mit ihrem Elan, ihrem Vorbild und ihrem langen Atem ihr unmittelbares Umfeld an – sie sind in den verschiedensten Bereichen und Handlungsfeldern des Engagements zu finden und machen den Nazis, die sich häufig als Kümmerer inszenieren, ihre Rolle streitig.

Eine Bürgerstiftung ist eine Stiftung von und für Bürgerinnen und Bürger. Ihre Leitung und Gremien sind unabhängig von Verwaltung, staatlichen Instanzen, politischen Organisationen und einzelnen Stifterinnen und Stiftern. Zustiftungen sichern die finanzielle Unabhängigkeit einer Bürgerstiftung. Die Verfügbarkeit von Vermögenserträgen gewährleistet Kontinuität und Dauerhaftigkeit.

Die Amadeu Antonio Stiftung hat sich zur Aufgabe gemacht, Bürgerstiftungen und Gründungsinitiativen zu beraten, zu unterstützen und zu vernetzen. Initiativen erhalten konkrete Hilfestellung beim Aufbau einer Bürgerstiftung, beim Fundraising oder der Ausarbeitung von Projektideen. Im Zuge der Vernetzung werden gemeinsame Treffen mit Bürgerstiftungen und Initiativen veranstaltet.

Obywatelskie fundacje na rzecz kultury demokratycznej

Jak można wzmacniać zaangażowanie na rzecz demokratycznego współistnienia? Jak włączyć możliwie dużo ludzi w regionie w działalność przeciwko rasizmowi i prawnicowym ekstremizmom?

I wreszcie jak można długoterminowo zabezpieczyć taką pracę? Odpowiadają na te pytania, gwarantującą sukces, jest fundacja obywatelska. Taka fundacja organizuje i usieliowi projekty wspierające rozwój demokracji w różnych obszarach życia, zwłaszcza w regionach, gdzie idee społeczeństwa obywatelskiego nie są jeszcze mocno zakorzenione.

Fundacje obywatelskie troszczą się. Są motorem rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, swoim entuzjazmem, przykładem i wytrwałością zarażają bezpośrednie oto- czenie – można je znaleźć w najróżniejszych obszarach i formach działania, a nadto wszyscy kwestionują w tym zakresie rolę nazistów, którzy nierzadko pokazują się jako ci troskliwi i zaangażowani.

Fundacja obywatelska to fundacja obywateli i dla obywateli. Jej kierownictwo i gremia są niezależne od organów administracji, instancji państwowych, organizacji politycznych czy poszczególnych fundatorów. Donacje zapewniają finansową niezależność, a możliwość uzyskiwania dochodów z inwestycji kapitałowych gwarantuje ciągłość i trwałość fundacji.

Fundacja Amadeu Antonio postawiła sobie za zadanie, aby doradzać fundacjom obywatelskim i działaniom inicjatywnym, wspierać je i pomagać w nawiązywaniu kontaktów. Inicjatywy takie otrzymują konkretną pomoc w tworzeniu fundacji obywatelskich, przy poszukiwaniu funduszy czy opracowywaniu projektów. W trosce o tworzenie sieci powiązań organizowane są spotkania z fundacjami obywatelskimi i grupami inicjatywnymi.

Nachwort

Das Reisebuch zeigt, dass es viele Initiativen für demokratische Kultur in Vorpommern gibt, manchmal muss man sie nur finden. Lokale Initiativen zu stärken und zu unterstützen, darum ging es in dem Projekt Region in Aktion, im Rahmen dessen dieses Reisebuch entstanden ist. Kommunikationsräume gibt es viele, manchmal gilt es nur, sie um Themen zu erweitern oder sie wiederzubeleben.

Mit neuen Unterstützerinnen und Unterstützern können Ideen leichter realisiert werden, kann Vernetzung gelingen und gezeigt werden: Wir sind viele und wir alle stehen für ein demokratisches und weltoffenes Vorpommern, in dem es keinen Platz für Ausgrenzung und Rassismus gibt.

In dem Reisebuch konnten wir leider nicht alle Initiativen der Region vorstellen. Wir hoffen, dass wir bald die Möglichkeit haben, das Reisebuch in einer neuen Auflage um Initiativen zu erweitern und möchten andere Regionen zur Nachahmung ermutigen.

Katharina Husemann & Swantje Tobiassen

Posłowie

Przewodnik ukazał, że na Pomorzu Przednim funkcjonuje wiele inicjatyw na rzecz kultury demokratycznej, czasami trzeba je tylko znaleźć. Celem projektu "Region w działaniu", w ramach którego powstał niniejszy przewodnik, było wsparcie i wzmacnianie inicjatyw lokalnych.

Jest wiele przestrzeni komunikacji - czasem wystarczy wzbogacić je o nową tematykę albo pobudzić do życia. Dzięki nowym osobom wspierającym nasze idee możemy je łatwiej realizować, możemy łączyć się w sieci powiązań i pokazać to że:

Jest nas wiele! I wszystkim nam zależy na demokratycznym, otwartym na świat Pomorzu Przednim, w którym nie ma miejsca na wykluczenia i rasizm.

W leżącym przed Państwem przewodniku nie mogliśmy niestety zaprezentować wszystkich inicjatyw w regionie. Mamy jednak nadzieję, że wkrótce dana nam będzie możliwość, aby w nowym wydaniu przewodnika opisać kolejne inicjatywy, będąc przy tym inspiracją dla innych regionów do zrealizowania podobnego projektu.

Katharina Husemann & Swantje Tobiassen

Region in Aktion – Eine Reise durch Vorpommern
Eine Publikation der Amadeu Antonio Stiftung
in Kooperation mit dem schloss bröllin e.V. im Rahmen
des gemeinsamen Projekts Region in Aktion.

Liniенstraße 139, 10115 Berlin, Germany
Telefon 030. 240 886 10, Fax: 030. 240 886 22
info@amadeu-antonio-stiftung.de
www.amadeu-antonio-stiftung.de

Konzept und Realisation: Katharina Husemann
Redaktion: Swantje Tobiassen, Katharina Husemann,
Stella Hindemith, Anja Schwalbe, Marcin Zabielski
Texte und Interviews: Stella Hindemith, Katharina Husemann,
Maximilian Koch, Ulla Scharfenberg, Anja Schwalbe und Swantje
Tobiassen in Verbindung mit den publizierten Initiativen und Personen
Übersetzungen: Anna Czechowska, Michał Madaj

Druck und Landkarte: Kurierverlags GmbH & Co.KG,
Friedrich-Engelstrasse 29, 17033 Neubrandenburg

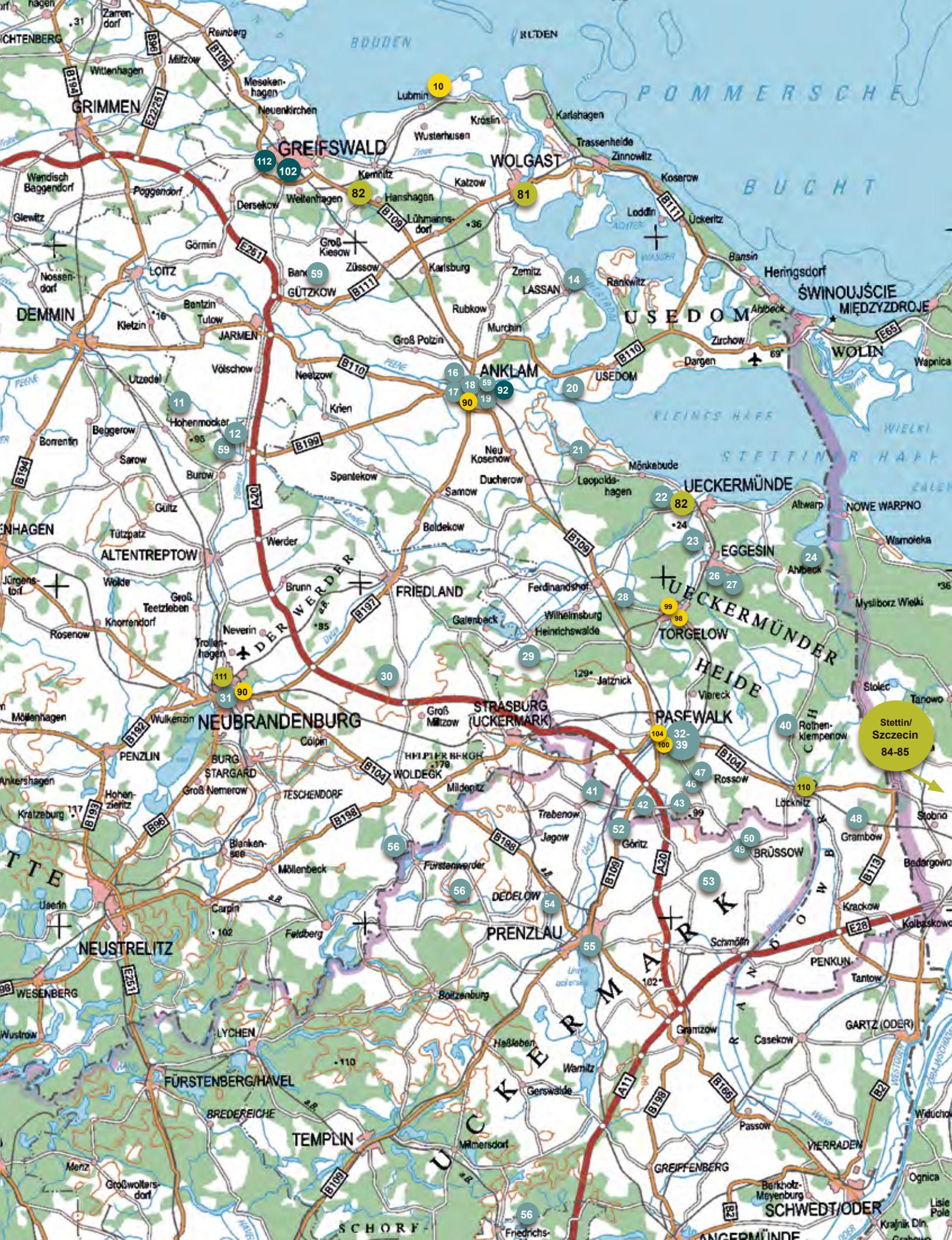
Fotos: Peter von Heesen
Gestaltung: NAT

© Amadeu Antonio Stiftung 2013
Alle Rechte bleiben bei den Autorinnen und Autoren und dem Fotografen.

AMADEU ANTONIO STIFTUNG

INITIATIVEN FÜR ZIVILGESELLSCHAFT UND DEMOKRATISCHE KULTUR

DEN KRAF TAD

